

**2021–2030 METŲ NACIONALINIO PAŽANGOS PLANO
DARNAUS VYSTYMOSI HORIZONTALIOJO PRINCIPO
ĮGYVENDINIMO 2024 METAIS
ATASKAITA**

TURINYS

IVADAS	3
DV HP ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIŲ APŽVALGA	4
I. DARNAUS VYSTYMOSI INDEKSAS	4
II. ŽALIŲJŲ VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ VERTĖS DALIS NUO VISŲ VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ VERTĖS	5
NPP PLĖTROS PROGRAMŲ IR PAŽANGOS PRIEMONIŲ PRISIDĖJIMAS PRIE DV HP	10
INFORMACIJA PAGAL MINISTERIJAS, PRISIDEDANČIAS PRIE DV HP ĮGYVENDINIMO.....	11
PRISIDĖJIMAS PAGAL PLĖTROS PROGRAMAS	12
1. LR APLINKOS MINISTERIJA	12
2. LR EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA.....	23
3. LR ENERGETIKOS MINISTERIJA.....	32
4. LR FINANSŲ MINISTERIJA	35
5. LR KULTŪROS MINISTERIJA	36
6. LR KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA	43
7. LR SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA.....	44
8. LR SUSISIEKIMO MINISTERIJA.....	50
9. LR SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA	53
10. LR ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA	62
11. LR TEISINGUMO MINISTERIJA.....	75
12. LR UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA	76
13. LR VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA.....	78
14. LR ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA	81

IVADAS

2021–2030 metų nacionalinis pažangos planas (toliau – NPP) rengiamas siekiant nustatyti pagrindinius ateinantį dešimtmetį valstybėje siekiamus pokyčius, užtikrinančius pažangą socialinėje, ekonominėje, aplinkos ir saugumo srityse.

NPP yra nustatyti trys horizontalieji principai, vienas iš jų – „Darnaus vystymasis“ (toliau – HP DV). Šis principas suprantamas kaip ekonominės, socialinės ir aplinkos sričių vystymosi integrali tarpusavio sąveika ir darna. Įgyvendinant NPP, patvirtinamas įsipareigojimas ir sustiprinamos pastangos siekti įgyvendinti tarptautinius susitarimus darnaus vystymosi srityje, visų pirma – Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkę 2030. Darnaus vystymosi principas įgyvendinamas Plane atspindint DVT ir uždavinius, daugiausia dėmesio ir pastangų skiriant Lietuvai aktualiausiems DVT, t. y. tiems, kuriems įgyvendinti reikia reikšmingos pažangos, – nelygybės mažinimui ir klimato kaitos švelninimui. Kiekvienas NPP pažangos uždavinys prisideda bent prie vieno DVT uždavinio, o strateginis tikslas – daugiau nei vieno DVT įgyvendinimo. Konkrečios NPP strateginių tikslų sąsajos su DVT nurodomos strateginių tikslų aprašymuose ir 3 priede. NPP strateginių tikslų ir pažangos uždavinių rinkinys sudaro sąlygas darniai plėtoti ekonomikos, socialinę ir aplinkos sritis šalyje. Pažymėtina, kad horizontalieji principai taikomi įgyvendinant visus strateginius tikslus ir jų pažangos uždavinius, į juos būtina atsižvelgti rengiant įgyvendinamąsias nacionalines plėtros programas, planuojant konkrečias pažangos priemones ir jas įgyvendinant. Strateginių tikslų pažangos uždaviniams įgyvendinti ministerijos, pagal konkrečias valdymo sritis, rengia plėtros programas, kurios formuoja konkrečias viešosios politikos pažangos priemones.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, vykdydama HP DV koordinatoriaus funkcijas, atnaujiną ir skelbia informaciją apie HP DV įgyvendinimo stebėsenos rodiklių pasiekimą ir svarbiausius rezultatus 2024 m., pasiektus įgyvendinant pažangos priemones, veiklas ir (arba) jų projektus, kuriais tiesiogiai prisidedama prie HP DV įgyvendinimo.

DV HP įgyvendinimo pažangai matuoti taikomi 3 stebėsenos rodikliai:

1. Darnaus vystymosi indeksas,
2. Žaliųjų viešųjų pirkimų vertės dalis nuo visų viešųjų pirkimų vertės (toliau – ŽVP rodiklis),
3. Išmetamų į atmosferą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio pokytis ES ATLPS nedalyvaujančiuose sektoriuose, palyginti su 2005 m (toliau – ŠESD rodiklis).

Primenama, kad DVT atsiskaitymas vyksta teikiant savanoriškas nacionalines ataskaitas, kurios yra pristatomos Jungtinių Tautų aukšto politinio lygmens forume darnaus vystymosi klausimais. Iš viso Lietuva nuo 2015 m. yra parengusi dvi savanoriškas ataskaitas: 2018 m. ir 2023 m. Paskutinėje Lietuvos savanoriškoje ataskaitoje vertinama šalies pažanga 2018–2023 m., pristatomi kylantys iššūkiai ir naujos iniciatyvos, skirtos paspartinti 17 Darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimą, pateikiamos vyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų įžvalgos, gerosios praktikos pavyzdžiai bei rekomendacijos.

2023 m. savanorišką Lietuvos ataskaitą galima peržiūrėti [čia](#).

Aplinkos ministerija taip pat yra pateikusi dvi 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano DV HP įgyvendinimo ataskaitas už 2022 m. ir už 2023 m. Su ataskaitomis galima susipažinti [čia](#).

Svarbu atkreipti dėmesį, kad 2024 m. lapkričio 9 d. įsigaliojo 2024 m. spalio 30 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 938 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimo Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Nutarimas) kuriuo buvo pakeistas 2020 m. rugsėjo 9 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“. Nutarimu į NPP pabrėžta **Valstybės pažangos strategijos „Lietuva 2050“** įgyvendinimas, išplėsti stebėsenos bei vertinimo mechanizmai. Taip pat atsisakyta dalies strateginių rodiklių lentelių, nustatyti nauji įpareigojimai ministerijoms dėl plano įgyvendinimo ir suderinimo su atnaujintais rodikliais iki 2025 m.

DV HP ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIŲ APŽVALGA

I. DARNAUS VYSTYMOSI INDEKSAS

Šis indeksas apžvelgia visus Darbotvarkės 2030 DVT rodiklius ir jų įgyvendinimo pažangą. NPP įtvirtintas Lietuvos siekis įgyvendinti DVT nuosekliai, ir taip pagerinti šalies poziciją [Darnaus vystymosi indekse](#) – iki 2030 m. patekti į geriausiai vertinamų šalių 20-tuką. 2020-2024 m. Lietuvos pozicija Darnaus vystymosi indekse nuolat keitėsi, tačiau nuo 2022 metų matomas pozicijos gerėjimas. Pažymėtina, kad yra iškeltas tikslas patekti į 20-uką. 2022 metais Lietuva užėmė 39-ąją vietą, 2023 m. šią poziciją pagerino per dvi vietas ir užėmė 37 vietą, o 2024 metais Lietuva pakilo per 6 pozicijas ir pasiekė 31 vietą. 2024 metų laikotarpio darnaus vystymosi indeksas yra aukščiausias per 2020 – 2024 metų laikotarpį. Pagal darnaus vystymosi indekso šalies balus, 2024 metais Lietuva surinko 78,12 balų iš 100 galimų. Kiekvienais metais besiskiriantys vidutiniai OECD šalių surinktų balai priklauso nuo tų metų vertinamų šalių skaičiaus, ne visos OECD šalys buvo vertinamos visais metais, dėl to vidurkių kaita matoma.

METAI	ŠALIES UŽIMAMA POZICIJA	ŠALIES SURINKTA BALŲ SUMA	VIDUTINĖ EBPO VALSTYBIŲ SURINKTA BALŲ SUMA
2020	36/166	75,0	75,91
2021	31/165	76,7	78,88
2022	39/163	75,4	78,69
2023	37/166	76,81	79,15
2024	31/166	78,12	79,10

LIETUVOS POZICIJOS KAITA DARNAUS VYSTYMOSI INDEKSE
(2020–2024 M.)

Pažymėtina, kad Lietuvos pažanga įgyvendinant DVT taip pat skiriasi: 2 DVT tikslų (1,11) atveju fiksuojama nuosekli pažanga; 8 DVT tikslų (3, 5, 6, 7, 9, 11, 15, 16, 17) atveju nustatyta vidutinė pažanga, tačiau pakankama tikslui pasiekti. Likusių DVT, remiantis DV indeksu, pažanga yra stagnuojanti arba yra neigiama. Informacija apie kitus tikslus pateikiama paveiksle dešinėje.

Pažymėtina, kad Darnaus vystymosi indekso duomenys yra preliminarai tarptautinių ekspertų parengta analitinė priemonė, padedanti vyriausybėms ir kitiems suinteresuotiems subjektams įvertinti esamą padėtį, siekiant DVT. Darnaus vystymosi indekso duomenys gaunami pasitelkiant įvairius oficialius ir neoficialius duomenų šaltinius. Dauguma duomenų – apie du trečdaliai – gaunami pasitelkiant tarptautinių organizacijų renkamus duomenis (EBPO, PSO, UNICEF, FAO ir kt.), kita dalis duomenų – likęs trečdalis – surenkamas panaudojant kitus neoficialius duomenų šaltinius: pilietinių visuomenės organizacijų duomenys, skirtingų metodikų pagrindu vykdytos namų ūkių apklausos ir kiti duomenys. Atkreipiamas dėmesys, kad dėl skirtingų duomenų šaltinių ir taikomų metodikų nacionaliniai duomenys gali skirtis nuo tų, kurie naudojami Darnaus vystymosi indeksui nustatyti.

- Įgyvendintas DVT
- Susiduriama su sunkumais įgyvendinant DVT, bet tikslas gali būti pasiektas (reikalingi nedideli politikos ar intervencijų pokyčiai)
- Susiduriama su reikšmingais sunkumais įgyvendinant DVT. Tikslas gali būti pasiektas tik įgyvendinus reikšmingus politinius ar intervencijų pokyčius
- Reikalinga įdėti dideles pastangas, norint įgyvendinti DVT, kitu atveju, tikslas nebus įgyvendintas
- ↑ Pažanga nuosekli
- ↗ Pažanga vidutinė, bet pakankama tikslui pasiekti
- Padėtis stagnuojanti
- ↓ Pažangos nėra, rezultatas stagnuoja

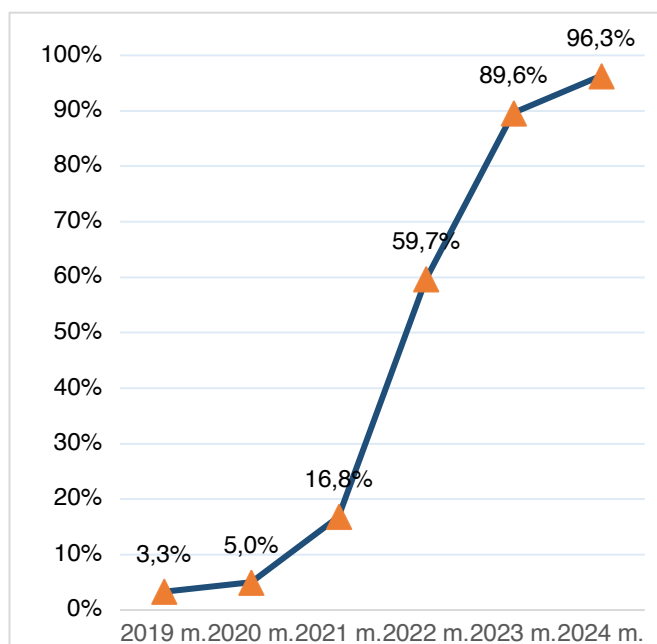
DARBOTVARKĖS 2030 ĮGYVENDINIMAS LIETUVOJE, REMIANTIS
DARNAUS VYSTYMOSI INDEKSU (2024 M.)

Siekiant palyginti Darnaus vystymosi indekso duomenis su Lietuvos duomenimis, visą informaciją apie DVT uždavinių ir jų rodiklių reikšmes galima rasti Valstybės duomenų agentūros sukurtame, viešame [DVT](#)

interaktyviame portale. Jame pateikiami turimi DVT rodikliai, pristatomas jų esamumas (t. y. kiek rodiklių yra rengiama, nerengiama, kiek yra šaliai netaikytinų), pateikiami DVT infografikai. Visi DVT interaktyviame portale pateikiami duomenys atnaujinami du kartus per metus.

II. ŽALIŲJŲ VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ VERTĖS DALIS NUO VISŲ VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ VERTĖS

Igyvendinant NPP, kur įtvirtinta, kad siekiant prisidėti prie DV HP įgyvendinimo Lietuvoje numatoma didinti žaliųjų viešųjų pirkimų (toliau – ŽVP) dalį, ir Vyriausybės programą, patvirtintą Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, kur nurodoma, kad žalieji pirkimai turi tapti dominuojanti pirkimų rūšimi, įsigyjant prekes, darbus ir paslaugas, Aplinkos ministerija nuo 2021 m. ėmėsi tobulinti ŽVP teisinį reglamentavimą ir efektyvinti ŽVP sistemą. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2021 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 478 „Dėl žaliųjų pirkimų tikslų nustatymo ir įgyvendinimo“ (toliau – Nutarimas) nustatė tarpinius ŽVP tikslus skaičiuojant pagal vertę nuo visų pirkimų: 2021 m. – 10 proc., 2022 m. – 50 proc., o nuo 2023 m. – pirkimai vykdomi tik žaliai.

PRELIMINARIAIS DUOMENIMIS (ŽIŪRĖTA 2025-03-07)

ŽVP rodiklis auga kasmet ne tik dėl priimtų tikslų Vyriausybės lygmeniu, bet ir dėl nuosekliai vykdomo žaliųjų pirkimų

įgyvendinimo 2021–2025 metų priemonių plano, kuris patvirtintas 2021 m. liepos 30 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-448 „Dėl Žaliųjų pirkimų įgyvendinimo 2021–2025 metų priemonių plano patvirtinimo“ (toliau – Planas). 2019 m. ŽVP sudarė vos 3,3 proc. visų viešųjų pirkimų, o po iškeltų tikslų 2024 m. leido pasiekti net 94,9, proc.

Nutarimu taip pat įtvirtintas įpareigojimas Vyriausybei pavaldžius ir atskaitingus valstybės biudžeto asignavimų valdytojus užtikrinti, kad skiriant pažangos lėšas, kuriomis įgyvendinamos nacionalinėse plėtros programose suplanuotos pažangos priemonės ir projektai, būtų taikomi žaliųjų pirkimų reikalavimai.

2021 m. kovo 31 d. priimti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-508 „Dėl Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdam žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Tvarkos aprašas) pakeitimai, kuriais patikslinta žaliojo pirkimo sąvoka ir atnaujinta žaliojo pirkimo vykdymo tvarka, sudarant galimybes žaliuosius pirkimus atlikti visose produktų, paslaugų ir darbų srityse. Tvarkos aprašas yra kasmet peržiūrimas ir atnaujinamas, reaguojant į rinkos ir perkančiųjų organizacijų poreikius. Vienas svarbiausių Tvarkos aprašo pokyčių 2024 m. liečia statybos sektorių: nuo 2024 m. lapkričio 1 d. statant visuomeninės paskirties pastatus turės būti naudojama ne mažiau kaip 50 proc. medienos ir kitų organinių statybos medžiagų iš atsinaujinančių gamtos išteklių. Tvarkos aprašas taip pat buvo papildytas nauja produktų grupe – Padangos, bei atlikti kiti pakeitimai prioritetinėse produktų grupėse.

Aplinkos ministerija ŽVP plėtros siekia kryptingai veiksmais, kurie nustatyti aplinkos ministro patvirtintame žaliųjų pirkimų sistemos tobulinimo veiksmų plane. Plane iki 2025 m. nustatyti uždaviniai Aplinkos ministerijai, Viešųjų pirkimų tarnybai (toliau – VPT), Centrinei perkančiajai organizacijai: tobulinti žaliųjų pirkimų teisinį reglamentavimą, stiprinti bendradarbiavimą su pirkimų vykdytojais ir tiekėjais, stiprinti kompetencijas ir gebėjimus ŽVP srityje, sukurti naujus įrankius, kurie padėtų efektyviau vykdyti žaliuosius pirkimus. Įgyvendinant Plane numatytus uždavinius ŽVP srityje pasiektas didelis progresas – VPT

įkurtas ŽVP kompetencijų centras (Darniųjų pirkimų skyrius), įdiegti atvirais duomenimis paremti ŽVP stebėsenos įrankiai ([švieslentė, žaliųjų pirkimų skelbimų duomenys](#)), stiprinami konsultaciniai mechanizmai ([VPT informacijos medis, D.U.K.](#)), perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai efektyviai konsultuojami el. paštu, telefonu, pateikiama informacija, metodinė pagalba, gairės bei mokymai siekiant progreso žaliųjų pirkimų sistemoje.

Dar vienas iš Plano uždavinių yra organizuoti apdovanojimus, kurių metu įvertinami daugiausia žaliųjų pirkimų įvykdę pirkimų vykdytojai. 2024 m. Aplinkos ministerija organizavo Žaliųjų pirkimų lyderių [apdovanojimus](#), kurių metu buvo apdovanoti daugiausia žaliųjų pirkimų įgyvendinę tiekėjai ir geriausius pavyzdžius žaliųjų pirkimų srityje rodančios perkančiosios organizacijos su tiekėjais.

Taip pat, Aplinkos ministerija įgyvendintina LIFE IP EnerLIT (toliau – LIFE) projekto veiklas, skirtas Žaliųjų pirkimų plėtrai Lietuvoje. Viena iš svarbiausių 2024 m. LIFE projekto veiklų yra Žaliųjų pirkimų aplinkosauginio poveikio [analizė](#), kuri buvo atlikta bendradarbiaujant su Kauno technologijos universitetu. Analizėje buvo lyginamos penkios minimalius aplinkosauginius kriterijus pagal Tvarkos aprašą atitinkančios produktų grupės ir jų poveikio aplinkai CO₂ ekvivalentas su taršesnėmis alternatyvomis rinkoje. Analizės rezultatuose atsispindėjo kriterijus atitinkančių produktų pranašumas aplinkosauginio poveikio požiūriu. Taip pat, LIFE projekto rėmuose buvo įgyvendintos kitos žaliųjų pirkimų plėtrą palaikančios veiklos – kasmetinis naujienlaiškis žaliųjų pirkimų specialistų tinklui visoje Lietuvoje, viešosios konsultacijos ruošiant Tvarkos aprašo pakeitimus, žaliųjų pirkimų progreso pristatymas užsienio partneriams, paruoštos 5 rekomendacijos ar gairės pirkimų vykdytojams apie savarankiškai taikomus aplinkos apsaugos kriterijus tiems pirkimams, kuriems Tvarkos apraše nėra numatyti minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai.

Vertinant ŽVP rezultatus, galime teigti, kad žaliųjų pirkimų pažanga, siekiant užsibrėžtų

valstybinių tikslų, yra nuolatinė ir kasmet atitinkanti lūkesčius.

Pastebima, kad tam tikrų produktų grupių pirkimai gali kelti iššūkių perkančiosioms organizacijoms. Rinkoje tokių produktų, kaip sveikatos priežiūros prekės, kuras ar degalai, atitinkančių aplinkosauginius reikalavimus yra nepakankamai. Taigi, siekiant pažangos žaliuosiuose pirkimuose Aplinkos ministerija ir toliau tęsia bendradarbiavimą su pirkimų vykdytojais ir tiekėjais, kad žaliųjų pirkimų taikymas būtų kuo labiau suprantamas. Tokiu būdu taip pat yra skatinami tiekėjai aktyviau dalyvauti viešuosiuose pirkimuose ir siūlyti tvaresnius produktus perkančiosioms organizacijoms.

Viešieji pirkimai Lietuvoje kasmet sudaro apie 12 proc. BVP, todėl žalieji pirkimai gali tapti esminiu veiksniu siekiant žiedinės ir neutralaus poveikio klimatui ekonomikos tikslų. ŽVP taip pat yra akcentuojamas ir Europos žaliajame kurse, kaip įrankis skatinantis saikingesnį gamtinių išteklių naudojimą, pereinant prie tvarios produktų gamybos ir vartojimo.

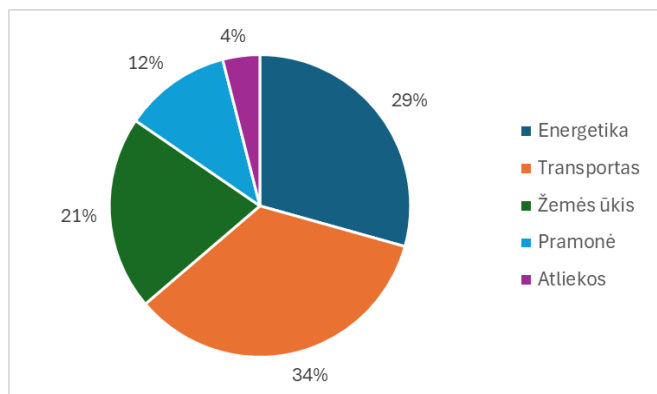
III. IŠMETAMŲ Į ATMOSFERĄ ŠILTNAMIO EFEKTĄ SUKELIANČIŲ DUJŲ (ŠESD) KIEKIO POKYTIS ES ATLPS NEDALYVAUJANČIUOSE SEKTORIUOSE, PALYGINTI SU 2005 M.

NPP įtvirtintas siekis iki 2025 m. ES ATLPS nedalyvaujančiuose sektoriuose įskaitant žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriaus absoronavimą, ŠESD kiekį sumažinti 6,4 proc., o iki 2030 m. 25 proc., palyginti su 2005 m.

Aplinkos ministerijos kartu su Aplinkos apsaugos agentūra ir Valstybine miškų tarnyba parengta 2025 m. Nacionalinė išmetamų ŠESD kiekio apskaitos ataskaita atskleidžia, kad 2023 m. Lietuvoje į atmosferą išmesta 17,9 mln. tonų CO₂ ekvivalentu, t. y. apie 2,9 proc. mažiau ŠESD nei 2022 metais. 2023 m. Žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės (toliau – ŽNŽNKM) sektoriuje Lietuvoje buvo absorbuota 5,3 mln. tonų CO₂.

Kaip rodo 2025m. Lietuvos nacionalinės ŠESD apskaitos ataskaitos duomenys, mūsų šalyje daugiausia 2023 metais ŠESD išmetė transporto (34,4 proc.) ir energetikos (29,3 proc.) sektoriai.

Trečioje vietoje – žemės ūkis (20,8 proc.), kiek mažiau ŠESD išmesta pramonės (11,5 proc.) ir atliekų (4,0 proc.) sektoriuose.

LIETUVOJE SUSIDARĘS ŠESD KIEKIS (%) PAGAL SEKTORIUS (2023 M.)

Skaiciuojama, kad 2023 m. ES ATLPS nedalyvaujantys ūkio sektoriai sugeneravo 73,4 proc. visų ŠESD. ES ATLPS nedalyvaujančiame sektoriuje ŠESD palyginti su 2022 m. sumažėjo 1,7 proc.

Daugiausia įtakos ŠESD kiekiui ES ATLPS nedalyvaujančiame sektoriuje turi transporto sektorius. Transporto sektoriuje, kuris apima kelių, geležinkelių, oro ir vidaus vandenų transportą, didžiausia tarša tenka kelių transportui (98 proc.). 2023 m. duomenimis, kelių transporte didžiausias taršos indėlis yra iš lengvųjų (54 proc.) ir sunkiasvorių automobilių (41 proc.). Lyginant su 2022 m. ŠESD kiekis 2023 m. mažėjo daugelyje šalies ūkio sektorių – energetikos (-7,2 proc.), žemės ūkio (-2,3 proc.) ir pramonės (-8,5 proc.), tačiau padidėjo transporto (+2,2) ir atliekų (+0,7 proc.) sektoriuose. Daugiausiai emisijos mažėjo pramonės sektoriuje dėl cemento gamybos apimčių sumažėjimo bei energetikos sektoriuje dėl Lietuvoje sumažėjusio iškastinės kilmės kuro deginimo.

Nepaisant šio emisijų mažėjimo 2023 m., nepakankamai sparčiai mažėjant ES ATLPS nedalyvaujančio sektoriaus ŠESD išmetimams, kyla grėsmė, kad NPP įtvirtini tikslai nebus pasiekti. Atsižvelgiant į ES ATLPS nedalyvaujančio sektoriaus ŠESD tendencijas NPP rodiklis iki 2025 m. šiame sektoriuje ŠESD kiekį sumažinti 6,4 proc. palyginti su 2005 m. yra sunkiai pasiekiamas, kadangi 2023 m. duomenimis, buvo apskaičiuotas 0,6 proc. emisijų padidėjimas, palyginti su 2005 m. Reglamentu (ES) 2018/841 Lietuvai nustatytas papildomas - 0,661 mln. t CO₂ ekv. absorbavimo tikslas ŽŪŽŪNM sektoriuje 2030 m. palyginti su 2016-2018 m. absorbcijos vidurkiu taip pat kelia iššūkių dėl senstančių miškų ir mažėjančios absorbcijos tendencijų. Pagal Reglamentą (ES) 2018/1999 2024 m. atnaujintas Nacionalinis energetikos ir

klimato srities veiksmų planas (toliau – NEKSVP), kuriame suplanuota politika ir priemonės siekiant ES ir nacionalinių išmetamų ŠESD emisijų mažinimo tikslų 2021-2030 metų laikotarpyje. 2021 m. patvirtintoje Nacionalinėje klimato kaitos valdymo darbotvarkėje numatytas nacionalinis klimato kaitos švelninimo tikslas iki 2030 m. – sumažinti 30 proc. Lietuvos išmetamų ŠESD kiekį, palyginti su 2005 m. Klimato kaitos švelninimo tikslas bus įgyvendinamas NEKSVP numatant priemones sektoriuose nedalyvaujančiuose ATLPS (žemės ūkis – 11%, mažoji energetika – 26%, transportas – 14%, pramonė – 19%, atliekos – 65%), įskaitant – ŽŪŽŪNM sektoriaus absorbavimą. ŽŪŽŪNM sektorius įtrauktas į ES išmetamų ŠESD mažinimo 2021–2030 m. laikotarpio tikslų vykdymą kaip lankstumo priemonė. Lietuva, pasinaudodama ŽŪŽŪNM lankstumo priemone 2021–2030 m. laikotarpiu, galės užskaityti 6,5 mln. t CO₂ ekv. ES ATLPS nedalyvaujančių sektorių išmetamų ŠESD kiekio mažinimo tikslui vykdyti, jeigu ŽŪŽŪNM sektoriuje absorbuotas ŠESD kiekis bus didesnis už šio sektoriaus išmetamą kiekį.

Lietuvos Respublikos Klimato kaitos valdymo įstatymo 14 str. 4 dalyje nurodyta Klimato programos lėšų valdymo bendrosios nuostatos – nuo 2022 m. sausio 1 d. ketverių metų investicijų planus ir jų pakeitimus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė, o lėšos planuojamos ketveriems metams (2022–2025 m.) 2022–2025 m. Klimato kaitos programos investicijų planas patvirtintas 2022 m. balandžio 20 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 383 „Dėl 2022–2025 m. Klimato kaitos programos investicijų plano patvirtinimo“. 2023 m. lapkričio 18 d. Vyriausybė patvirtinto atnaujintą 2022–2025 m. Klimato kaitos programos investicijų planą ir paskirstė 111,7 mln. eurų konkrečioms finansavimo kryptims, pagal Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane suplanuotas priemones.

2022–2025 M. KLIMATO KAITOS PROGRAMOS LĖŠŲ PANAUDOJIMO SRITYS		
4.	Tęstinės veiklos:	
4.1.	Vystomojo bendradarbiavimo projektų (klimato kaitos srities) įgyvendinimas besivystančiose valstybėse	8 mln. Eur
4.2.	Valstybės parama daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkams, įgyvendinantiems daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektus pagal Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą, patvirtintą Lietuvos	48 mln. Eur

	Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 23 d. nutarimu Nr. 1213 „Dėl Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos patvirtinimo“	
4.3.	Fizinių asmenų vieno ar dviejų butų gyvenamųjų namų atnaujinimas (modernizavimas)	1,4 mln. Eur
4.4.	Mažiau taršaus transporto įsigijimo ir (ar) panaudojimo skatinimas	5 mln. Eur
4.5.	2014–2020 m. Europos Sąjungos priemonės „Viešųjų centrinių valdžios pastatų atnaujinimo“ finansavimas pagal Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. lapkričio 26 d. nutarimu Nr. 1328 „Dėl Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programos patvirtinimo“	10 mln. Eur
5.	Pažangos veiklos:	
5.1.	Pastatų atnaujinimas (modernizavimas)	16 mln. Eur
5.2.	Atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo skatinimas	81 mln. Eur
5.3.	Investicinė parama biometano gamybai ir (ar) biodujų išvalymui	33 mln. Eur
5.4.	Mažiau taršaus transporto įsigijimo ir (ar) panaudojimo skatinimas	12 mln. Eur
5.5.	Juridinių asmenų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo skatinimas	15 mln. Eur
5.6.	Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta 2020 m. gruodžio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. XIV-72, 155.4 papunktyje nurodyta priemonė „Neutralaus poveikio klimatui Vyriausybė nuo 2024 m.“	5 mln. Eur
5.7.	Finansinė paskata nevyriausybinių organizacijų veikloms ir (ar) veiksams formuojant klimato politiką ir informuojant visuomenę apie klimato kaitą	0,5 mln. Eur
6.	Atnaujinto Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano priemonių įgyvendinimui (patvirtinta LRV nutarimu 2023 m. lapkričio 18 d.):	111,7 mln. Eur
6.1.	Pastatų atnaujinimas (modernizavimas)	64 mln. Eur
6.2.	Mažiau taršaus transporto įsigijimo ir (ar) panaudojimo skatinimas ir infrastruktūros sukūrimas ir (ar) jos plėtra	24,6 mln. Eur

6.3.	Juridinių asmenų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo skatinimas	12,1 mln. Eur
6.4.	Antros kartos biodegalais ir elektra varomos žemės ūkio technikos skatinimas	7 mln. Eur
6.5.	Medžių savaiminukų išsaugojimas ir įtraukimas į miško žemės apskaitą	4 mln. Eur

2024 m. paskelbti 8 kvietimai (5 kvietimai vyksta ir 2025 metais, informacija pateikta lentelėje aukščiau) už 82,6 mln. eurų, rezervuota lėšų iki 2024 m. pabaigos 30,77 mln. eurų – 9901 paraiškai.

Nr.	Kvietimo (priemonės pavadinimas)	Kvietimo suma, mln. EUR	Kvietimo pradžia	Kvietimo pabaiga
1.	Vystomojo bendradarbiavimo projektų (klimato kaitos srities) įgyvendinimas besivystančiose valstybėse	2	2024-04-08	2024-07-01
2.	Individualių gyvenamųjų namų (vienbučių/ dvibučių) atnaujinimas (I kvietimas)	22	2024-03-01	2024-03-30
3.	Individualių gyvenamųjų namų (vienbučių/ dvibučių) atnaujinimas (II kvietimas)	10	2024-10-01	2024-10-30
4.	Daugiabučių namų vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų modernizavimas („mažoji renovacija“)	20	2024-07-24	2025-07-23 (vyksta)
5.	Visuomeninio transporto ir darnaus judumo skatinimas (paspirtukai, dviračiai, dalijimosi paslauga ir pan.)	8	2024-01-16	2025-12-31 (vyksta)
6.	Mažiau taršių judumo priemonių fiziniams asmenims skatinimas	5	2024-01-16	2025-12-31 (vyksta)
7.	Visai netaršių (varomų elektra	11,6	2024-10-22	2025-10-21

	arba vandeniliu) sunkių jų (N3 klasės) transporto priemonių įsigijimo skatinimas			(vyksta)
8.	Medžių savaiminukų išsaugojimas ir įtraukimas į miško žemės apskaitą	4	2024- 09-17	2025- 09-16 (vyksta)
IŠ VISO		82,6		

Iš Modernizavimo fondo skiriama paskata gyventojams ir verslui, įsigijusiems elektromobilius, tam iki 2026 m. skirta 50 mln. eurų.

Vidutiniškai 1 investuotas Klimato kaitos programos euras sutaupo 27,68 kg CO₂. 27,68 kg CO₂ maždaug tiek kiek: 3 vidutiniai medžiai sugeria per mėnesį arba 218 km nuvažiuojant lengvuju automobiliu arba 100 min. skrydžio lėktuvu.

NPP PLĖTROS PROGRAMŲ IR PAŽANGOS PRIEMONIŲ PRISIDĖJIMAS PRIE DV HP

Vertinant NPP Plėtros programose numatytas pažangos priemones, pažymėtina, kad prie DV HP prisidedama skirtingai, tačiau nė vieno NPP pažangos uždavinio įgyvendinimas negali turėti neigiamo poveikio DV HP.

Kiekvieno iš principų įgyvendinimui užtikrinti paskirti horizontaliųjų principų koordinatoriai. Aplinkos ministerija yra atsakinga už DV HP įgyvendinimo užtikrinimą. 2021–2024 m. Aplinkos ministerija derino reikšmingą kiekį pažangos priemonių ir kitų susijusių strateginių dokumentų projektų, siekiant padėti kokybiškai aprašyti pažangos priemonių prisidėjimą prie DV HP įgyvendinimo ir jas teisingai susieti su Darbotvarkės 2030 DVT įgyvendinimu. Pažymėtina, kad ne visų pažangos priemonių aprašai buvo pateikti derinti Aplinkos ministerijai – dėl šios priežasties dalyje patvirtintų pažangos priemonių aprašų ir jų pagrindimo aprašų yra nesuvienodinti su DV HP.

2024 m. buvo skelbta, jog Aplinkos ministerija parengs prisidėjimo prie DV HP aprašymo ir pagrindimo gaires, kuriomis galės naudotis kitų ministerijų darbuojai dirbantys su pažangos priemonėmis. Tačiau, 2024 m. lapkričio 9 d. įsigaliojus 2024 m. spalio 30 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimui Nr. 938, buvo nuspręsta perkelti šią veiklą į 2025 m. birželio mėn. kai ministerijos iš naujo derins pažangos priemonių aprašus dėl HP rodiklių pakeitimo.

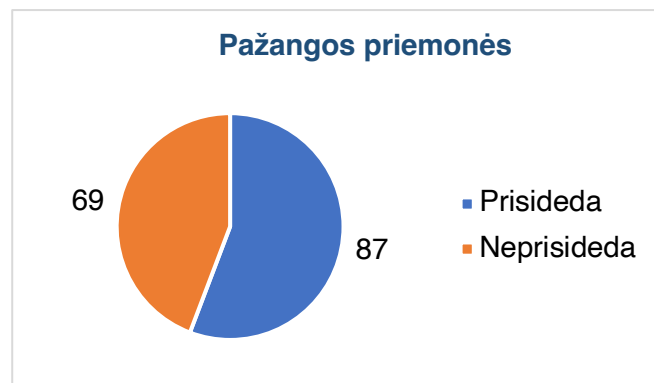
Atsižvelgiant į tai, 2025 m. birželio mėn. Aplinkos ministerijos tinklalapyje numatoma paskelbti prisidėjimo prie DV HP aprašymo ir pagrindimo gaires.

Aplinkos ministerija, vykdydama DV HP koordinatoriaus funkcijas, iš atsakingų institucijų surinko informaciją apie šio principo įgyvendinimo stebėsenos rodiklių pasiekimą ir svarbiausius rezultatus 2024 m., pasiektus įgyvendinant pažangos priemones, veiklas ir (arba) jų projektus. Išanalizavus institucijų pateiktą ir viešai prieinamą informaciją, teikiami apibendrinti statistiniai duomenys.

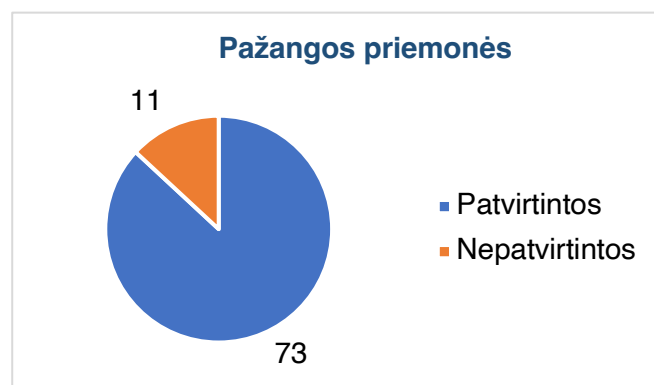
Patvirtintos 27 Plėtros programos, iš jų prie DV HP prisideda 20 Plėtros programų:

Patvirtintose prie DV HP prisidedančiose Plėtros programose numatyta įgyvendinti 156 pažangos priemonės, iš jų – 69 pažangos priemonės turėtų prisidėti prie DV HP įgyvendinimo:

Iš 69 pažangos priemonių, kurios turėtų prisidėti prie DV HP įgyvendinimo, kol kas patvirtinti 73 pažangos priemonių aprašai.

INFORMACIJA PAGAL MINISTERIJAS, PRISIDEDANČIAS PRIE DV HP ĮGYVENDINIMO

	Plėtos programos	Prisidedančios Plėtos programos	Pažangos priemonės ¹	Prisidedančios pažangos priemonės	Patvirtintos ²
1. Aplinkos ministerija	1	1	14	14	9
Prisidedančių pažangos priemonių sąsaja su DVT		 			
2. Ekonomikos ir inovacijų ministerija	2	2	14	8	8
Prisidedančių pažangos priemonių sąsaja su DVT		 			
3. Energetikos ministerija	2	1	11	4	4
Prisidedančių pažangos priemonių sąsaja su DVT		 			
4. Finansų ministerija	1	0	6	0	0
Prisidedančių pažangos priemonių sąsaja su DVT					
5. Kultūros ministerija	1	1	10	4	4
Prisidedančių pažangos priemonių sąsaja su DVT		 			
6. Krašto apsaugos ministerija	1	1	1	1	1
Prisidedančių pažangos priemonių sąsaja su DVT					
7. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	5	2	31	5	5
Prisidedančių pažangos priemonių sąsaja su DVT		 			
8. Susisiekimo ministerija	1	1	10	10	10
Prisidedančių pažangos priemonių sąsaja su DVT		 			
9. Sveikatos apsaugos ministerija	2	2	5	5	5
Prisidedančių pažangos priemonių sąsaja su DVT		 			
10. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	3	1	17	8	8
Prisidedančių pažangos priemonių sąsaja su DVT		 			
11. Teisingumo ministerija	2	1	17	2	2
Prisidedančių pažangos priemonių sąsaja su DVT					
12. Užsienio reikalų ministerija	1	1	3	1	1
Prisidedančių pažangos priemonių sąsaja su DVT		 			
13. Vidaus reikalų ministerija	4	4	8	3	3
Prisidedančių pažangos priemonių sąsaja su DVT		 			
14. Žemės ūkio ministerija	1	1	9	9	9
Prisidedančių pažangos priemonių sąsaja su DVT		 			

¹ Pažangos priemonių, iš prisidedančių prie DV HP Plėtos programų, skaičius.

² Patvirtintų prisidedančių prie DV HP pažangos priemonių skaičius.

PRISIDĖJIMAS PAGAL PLĖTROS PROGRAMAS

1. LR APLINKOS MINISTERIJA

- Aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programa**

Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programa. **Prie DV HP įgyvendinimo prisideda visos 14 pažangos priemonių**, numatytų šioje plėtros programoje. Iš šių 14 pažangos priemonių 5 yra regioninės pažangos priemonės, t. y. jų tolesnis įgyvendinamas detalizuojamas 2022–2030 metų Regionų plėtros programoje, kurios įgyvendinimą koordinuoja Vidaus reikalų ministerija.

Įvertinus visas 14 pažangos priemonių, kurios prisideda prie DV HP įgyvendinimo, matyti, kad iki 2024 m. patvirtinti 9 pažangos priemonių aprašai ir 5 regioninių pažangos priemonių finansavimo gairės. Šių patvirtintų pažangos priemonių įgyvendinimas prisideda prie visų 3 DV HP įgyvendinimo stebėsenos rodiklių: visos nurodytos pažangos priemonės prisideda prie Darnaus vystymosi indekso rodiklio reikšmių siekimo, 4 pažangos priemonės prisideda prie ŽVP rodiklio reikšmių siekimo ir 5 pažangos priemonės prisideda prie ŠESD rodiklio reikšmių siekimo. Šios pažangos priemonės tiesiogiai arba netiesiogiai prisideda prie Darbotvarkės 2030 DVT įgyvendinimo – vykdant pažangos veiklas (poveikles) bus prisidedama prie 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15 ir 16 DVT įgyvendinimo.

1. Nr. 02-001-06-04-01 „Skatinti pastatų renovaciją“

Įgyvendinant pažangos priemonės **Nr. 02-001-06-04-01 „Skatinti pastatų renovaciją“** pažangos veiklas (poveikles) yra tiesiogiai prisidedama prie visų trijų DV HP įgyvendinimo stebėsenos rodiklių reikšmių siekimo. Pažangos priemonės įgyvendinimas prisideda prie 7 DVT „Užtikrinti visiems galimybę naudotis prieinama, patikima, darnia ir modernia energija“, 9 DVT „Kurti atsparią infrastruktūrą, skatinti visa apimančią industrializaciją ir skatinti naujoves“, 11 DVT „Pasiekti, kad miestai ir gyvenvietės taptų įtraukūs, saugūs, atsparūs ir darnūs“ ir 13 DVT „Imtis skubių kovos su klimato kaita ir jos poveikiu veiksmų“ uždavinių įgyvendinimo.

Projektų finansavimo sąlygų aprašuose bus įtvirtinta prievolė naudojant pažangos lėšas taikyti žaliųjų pirkimų reikalavimus, o taip pat prie ŽVP rodiklio reikšmių pasiekimo prisidės ir reguliacinės pažangos veiklos įgyvendinimas. Vyriausybė 2023 m. nustatė, kad nuo 2024 m. lapkričio 1 d. statant naujus visuomeninės paskirties pastatus, finansuojamus valstybės ir savivaldybių biudžetų ar tarptautinės finansinės paramos lėšomis, bus privaloma panaudoti bent 50 proc. medienos ir kitų organinių medžiagų iš atsinaujinančių gamtos išteklių pagrindu pagamintų statybos produktų. Pažangos priemonės įgyvendinimas taip pat tiesiogiai prisidės ir prie ŠESD rodiklio reikšmių pasiekimo – įgyvendinus įprastos renovacijos ir Organinės renovacijos pažangos veiklas (poveikles) 2021–2029 m. planuojama išmetamą ŠESD kiekį sumažinti 82.978 t CO₂ ekvivalentu.

Siekiant efektyvesnės, spartesnės ir tvaresnės renovacijos, 2023 m. startavo modulinės renovacijos iniciatyvos. Moduliinių konstrukcijų iš organinių medžiagų gamybinių pajėgumų sukūrimui finansuoti skirta 50 mln. eurų Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) lėšų, 2023-09-11 - 2023-12-08 ir 2024-06-11 – 2024-08-12 skelbti

kvietimai teikti paraiškas, atrinktos 6 paraiškos 15,6 mln. Eur finansavimui gauti. Planuojamomis investicijomis siekiama diegti greito šiltinimo surenkamomis izoliacinėmis sistemomis iš organinių žaliavų technologiją. Standartizuotų modulinę konstrukcijų iš organinių medžiagų gamybos pajėgumų sukūrimas vietinėje rinkoje leis padidinti pastatų atnaujinimo (modernizavimo) tempus. Šiuo metu darbai renovacijos objekte vyksta vidutiniškai 9-15 mėn. Įdiegus inovatyvią modulinę technologiją, renovacijos procesas pagreitėtų mažiausiai 3 kartus. Numatoma, kad 460 tūkst. kv. metrų per metus gamybiniai pajėgumai skirtingose vietovėse bus sukurti 2026 m. II ketv.

Patvirtinti aštuoni pilotiniai eksperimentiniai pastatų renovacijos naudojant skydus projektai: 3 daugiabučių namų (2 Vilniuje ir 1 Utenoje), skirtingų tipų, besiskiriančių pastatų medžiagiškumu, aukščiu, nusidėvėjimu, 5 viešųjų, skirtingos paskirties pastatų (Vilniaus m., Kauno r. ir Utenos r. sav.). Šiems bandomiesiems projektams subsidijuoti suplanuota skirti 10 mln. eurų EGADP (REPowerEU) ar valstybės biudžeto lėšų ir 2,1 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, netinkamam finansuoti iš ES fondų lėšų pirkimo ir (arba) importo PVM. Šiuos pastatus atnaujinti (modernizuoti) numatoma 2026 m. II ketv. – 2027 m. IV ketv., siekiant 40–60 proc., priklausomai nuo pastato, sumažinti pirminės energijos suvartojimą. Tikimasi, kad finansinė parama bandomiesiems, demonstraciniams daugiabučių ir viešųjų pastatų modernizavimo projektams panaudojant modulines izoliacines sistemas iš organinių žaliavų ir jų pagrindu parengtos rekomendacijos dėl masinio šių sprendimų taikymo leis paspartinti pastatų renovaciją didinant jų energinį efektyvumą.

Siekiant skatinti industrinę skydinę daugiabučių renovaciją, kurioje bus naudojamos atsinaujinančios organinės medžiagos, 2023-09-14 paskelbtas kvietimas teikti paraiškas seniems daugiabučiams atnaujinti naudojant skydus. Kvietimo pabaiga – 2024-09-30. Gauta 10 paraiškų, bet dėl projektų neatitikimo nustatytiems reikalavimams, nei su vienu paramos gavėju paramos sutartys nebuvo pasirašytos. Be to, EGADP, Modernizavimo fondo (58 mln. eurų) ir valstybės biudžeto lėšomis

planuojama renovuoti 477 B klasės (9 kvietimas baigėsi 2023-05-31) ir 102 A klasės (10 kvietimas baigėsi 2024-03-02) energinio naudingumo siekiančius daugiabučius namus. Taip pat numatyta renovuoti 147 B klasės daugiabučius namus (12 kvietimas 2024-03-15 – 2024-08-30), kuriems neužteko finansavimo iš 2014-2020 m. ES fondų lėšomis sukurtų paskolinių fondų. Gavus Europos investicijų banko patvirtinimą dėl Modernizavimo fondo lėšų (165 mln. Eur) skyrimo daugiabučių namų atnaujinimui, paskelbtas naujas kvietimas (13 kvietimas 2024-11-11 – 2025-10-01) teikti paraiškas projektams, kuriems parama bus teikiama taikant fiksuotus įkainius.

Siekiant sudaryti finansavimo sąlygas daugiabučių namų renovacijai, 2024 m. Daugiabučių namų modernizavimo fondas prie 192 mln. Eur papildytas 31 mln. eurų papildomu įnašu iš 2021–2027 m. Europos Sąjungos finansavimo laikotarpio investicinių fondų lėšų. UAB „ILTE“ 2021–2027 m. ES finansavimo laikotarpio investicinių fondų lėšomis planuoja teikti lengvatines paskolas daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti). Numatoma, kad sėkmingai pritraukus papildomų lėšų, investicijos daugiabučiams namams atnaujinti galėtų siekti iki 1.115 mln. eurų per ateinančius septynerius metus, suteikiant 1579 paskolas daugiabučių namų renovacijai. Paraiškos paskoloms gauti pradėtos teikti „ILTE“ nuo 2024 m. pradžios. Iki 2024 m. pabaigos gautos 678 paraiškos, 615 projektams priimti teigiami dėl paskolos suteikimo, pasirašytos 59 paskolų sutartys.

2024 m. pabaigoje pasirašyta finansinės priemonės sutartis su Europos investicijų banku dėl Kontroliuojančiajam fondui skiriamų 100 mln. Eur 2021-2027 m. ES investicijų fondų lėšų paskolų teikimui daugiabučiams namams renovuoti iki ne žemesnės kaip B klasės. Numatoma, kad pritraukus privačių finansų įstaigų lėšų, bus sudarytos sąlygos finansuoti 700 daugiabučių namų paskolas už 625 mln. Eur.

2024 m. pabaigos duomenimis, įgyvendinami 1326 daugiabučių renovacijos projektai, iš kurių 725 projektai priskiriami pažangos priemonei Nr. 02-001-06-04-01 „Skatinti pastatų renovaciją“.

Nuo 2013 m. iki 2024 m. pilnai įgyvendinti 4060 projektai. 2024 metais pabaigti 333 daugiabučių namų renovacijos projektai, iš kurių 1 projektas priskiriamas pažangos priemonei.

2024 metais buvo užbaigta renovuoti 17 savivaldybių viešųjų pastatų, kurie finansavimą gavo iš Modernizavimo fondo lėšų (6 mln. Eur). 2024 metų spalio mėn. gautas Europos investicijų banko patvirtinimas dėl 49 mln. Eur Modernizavimo fondo lėšų skyrimo savivaldybių viešųjų pastatų modernizavimo II schemai, pagal kurią parama bus teikiama grąžinamosios subsidijos būdu.

2. Nr. 02-001-06-04-02 „Didinti klimato kaitos politikos veiksmingumą“

Įgyvendinant pažangos priemonės **Nr. 02-001-06-04-02 „Didinti klimato kaitos politikos veiksmingumą“** pažangos veiklas (poveikles) bus tiesiogiai prisidedama prie visų trijų horizontaliojo darnaus vystymosi principo įgyvendinimo stebėsenos rodiklių reikšmių siekimo. Pažangos priemonės įgyvendinimas prisidės prie 7 DVT „Užtikrinti visiems galimybę naudotis prieinama, patikima, darnia ir modernia energija“, 9 DVT „Kurti atsparią infrastruktūrą, skatinti visa apimančią industrializaciją ir skatinti naujoves“, 12 DVT „Užtikrinti darnius vartojimo ir gamybos modelius“ ir 13 DVT „Imtis skubių kovos su klimato kaita ir jos poveikiu veiksmų“ uždavinių įgyvendinimo. Projektų finansavimo sąlygų aprašuose, bus įtvirtinta prievolė naudojant pažangos lėšas taikyti žaliųjų pirkimų reikalavimus. Pažangos priemonės įgyvendinimas taip pat tiesiogiai prisidės ir prie ŠESD rodiklio reikšmių pasiekimo – įgyvendinus pažangos priemonėje planuojamas veiklas ir jų poveikles 2022–2025 m. planuojama išmetamą ŠESD kiekį sumažinti 664,76 tūkst. t CO₂ ekvivalentu.

Aplinkos ministerija, siekiant klimato neutralumo tikslų, didinti energijos vartojimo efektyvumą, atsinaujinančių energijos išteklių (AEI) naudojimą, mažinti iškastinio kuro

naudojimą, diegti netaršius ir efektyvumą didinančius šildymo sprendimus, tęsė šios pažangos priemonės veiklas 2024 m.

Pastatai Lietuvoje suvartoja apie 41 TWh pirminės energijos per metus, apie 26,5 TWh sudaro pirminė energija pagaminta iš iškastinio kuro, tai lemia 5,3 Mt šiltnamio efektą sukeliančių dujų (CO₂) emisiją per metus³ Nevertinant energijos iš centralizuotų šilumos energijos teikimo sistemų, apie 26 proc. (apie 10,6 TWh) pirminės energijos pastatuose pagaminama naudojant kietąjį biokurą. Ši kuro rūšis, ypač kai deginama neefektyviai veikiančiuose šildymo įrenginiuose, yra taršos kietosiomis dalelėmis, sunkiaisiais metalais (kadmiu, švinu, gyvsidabriu), patvariaisiais organiniais teršalais (benzo(a)pirenas, dioksinai/furanai ir kt.) šaltinis ir pagrindinis aplinkos veiksnys, darantis daugiausiai žalos gyventojų sveikatai. Lietuvoje 2020–2022 m. nustatytos 198 priešlaikinės mirtys, sąlygotos oro taršos kietosiomis dalelėmis KD_{2,5}⁴

Siekiant klimato neutralumo tikslų, didinti energijos vartojimo efektyvumą ir atsinaujinančių energijos išteklių (AEI) naudojimą, 2022–2025 m. Klimato kaitos programos investicijų plane priemonėms, kuriomis atsisakoma iškastinio kuro ir pereinama prie AEI, skirta 91 mln. eurų. Dauguma jų prisideda ir prie netaršių ir efektyvumą didinančių šildymo sprendimų diegimo, kartu mažina priklausomybę nuo energijos išteklių importo ir importuojamų energijos išteklių kainų šuolių, mažina išlaidas šildymui bei elektrai:

- AEI panaudojimui valstybės, savivaldybių, tradicinių religinių bendruomenių, religinių bendrijų ar centrų poreikiams, pakeičiant iškastinį kurą finansuoti skirta 30 mln. eurų. Iš jų 29,96 mln. eurų paramos sumai sudarytos sutartys 195 projektams finansuoti, 37 projektai užbaigti.
- Gyventojai, norintys taršius iškastinio kuro įrenginius pakeisti į šilumos siurblius, efektyvius biokuro katilus ar įsidiegti akumuliacines šildymo sistemų talpas, gali gauti 25 mln. eurų paramą.

³ Lietuvos ilgalaikė renovacijos strategija, kuriai pritarė Lietuvos Respublikos 2021 m. kovo 31 d. protokoliniu sprendimu Nr. 18.

⁴Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos duomenys.

9,7 mln. eurų paramos sumai jau sudarytos sutartys.

- Gyventojai gali gauti paramą saulės elektrinės dalies įsigijimui iš elektrinių parkų. Tam numatyta 20 mln. eurų. Sutarčių sudaryta 11,13 mln. eurų paramos sumai.
- Saulės elektrinių įrengimui daugiabučiuose kompensuoti skirta 3 mln. eurų. Kvietimas pasibaigė 2023 gruodžio mėn. Paraiškų gauta už 0,7 mln. Eur.
- Elektros energijos kaupimo įrenginiai namų ūkiams (gaminantiems vartotojams) skirta 1 mln. eurų. Gyventojai, turintys ar suplanavę įsirengti saulės elektrines, paraiškas kompensacijoms už elektros energijos kaupimo įrenginių įsirengimą visai skirtai sumai – 1 mln. eurui pateikė per vieną dieną. Sutartys sudarytos visai sumai. Didžioji dalis gyventojų, pateikusių paraiškas finansavimui gauti, planuoja įsirengti 10 kWh energijos kaupiklius, o vidutinė prašoma kompensacinės išmokos suma siekia beveik 4200 eurų.
- Nepasiturintys gyventojai gali pretenduoti ir į paramą įsirengti saulės elektrinę, įsigyti jos dalį iš saulės parko arba atsisakius iškastinį kurą (gamtinės dujas, dyzelinį krosnių kurą, akmenis anglį, durpių briketus ir kt.) deginančių šilumos gamybai skirtų įrenginių, pasikeisti šildymo prietaisus į mažiau taršius šilumos siurblius, naudojančius geoterminę, hidroterminę arba aeroterminę energiją ar 5 klasės biokuro katilus. Šiai paramai skirta 2 mln. eurų. Jau įgyvendinami 96 projektai 0,9 mln. eurų subsidijų sumai.
- Iškastinio kuro naudojimui mažinti įmonėse – šiluminę energiją iš AEI gaminantiems įrenginiams pastatuose, neprijungtuose prie centralizuoto šilumos tiekimo sistemos, įsigyti, skirta 10 mln. eurų KKP lėšų. Sudaryta viena sutartis, dar viena paraiška vertinama.

Įgyvendinant šias Klimato kaitos programos lėšomis finansuojamas veiklas, iš viso sutarčių

iki 2024 metų pasirašyta 53, 4 mln. eurų paramos sumai. Šių veiklų įgyvendinimas bus tęsiamas ir 2024 m.

Be to, prie minėtų tikslų įgyvendinimo prisideda ir „mažosios renovacijos“ skatinimas. 2022–2025 m. Klimato kaitos programos investicijų plane skirta 24 mln. eurų daugiabučių namų vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų modernizavimui finansuoti. Pagal 2022 m. liepą skelbtą kvietimą (4 mln. eurų sumai) sudarytos sutartys ir įgyvendinami 87 projektai. Po šildymo ir karšto vandens sistemų modernizavimo šilumos nuostoliai ir energijos sąnaudos mažėja 15–20 procentų. 2024 m. liepos mėn. Buvo paskelbtas II kvietimas už 20 mln. Eur, kvietimas vyksta iki 2025 m. liepos 23 d. Iki 2024 m. pabaigos buvo gauta 70 paraiškų už 3,73 mln. Eur.

Papildomai skirta 90 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų subsidijuoti įmones, nukentėjusias nuo Rusijos agresijos prieš Ukrainą, kurios investuoja į energetinę konversiją – technologijas, leidžiančias iškastinį kurą pakeisti AEI arba mažinančias iškastinio kuro vartojimą (keisti iškastinio kuro katilus į šilumos siurblius, 5 klasės biokuro katilus, saulės kolektorius (išskyrus vėjo ir saulės elektrinių įrengimą elektros gamybai) ir kt.). Sutarčių iki 2024 metų sudaryta 11,2 mln. eurų sumai.

Skaiciuojama, kad įgyvendinus nurodytas veiklas, 2025 m. potencialiai gali būti sumažintas išmetamųjų ŠESD kiekis apie 0,36 Mt CO_{2e}⁵

Medžių savaiminukų išsaugojimas ir įtraukimas į miškų apskaitą. 2023 m. [atnaujintame](#) Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plano projekte (NEKSVP) prie papildomų Žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės (ŽNŽNKM) sektoriaus priemonių numatyta ekonominė priemonė „L14-P. Medžių savaiminukų išsaugojimas ir įtraukimas į miškų apskaitą“, planuojama, kad šios priemonės pagalba iki 2030 m. (imtinai) bus naujai suformuota 24 000 ha miškų. Investicijos šios pažangos veiklos įgyvendinimui 2024–2025

⁵ Paskaičiuota remiantis 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 02-001-06-04-02 „Didinti klimato kaitos politikos

veiksmingumą“ apraše nurodytos informacijos pagrindimo [apraše](#) pateiktais duomenimis.

metams patvirtintos atnaujintame 2022–2025 m. Klimato kaitos programos investicijų plane, skirta 4 mln. eurų Klimato kaitos programos lėšų. Ši pažangos veikla įtraukta į pažangos priemonės „Didinti klimato kaitos politikos veiksmingumą“ aprašą. Kvietimas paskelbtas 2024 m. rugsėjo mėn. Iki metų pab. Gauta 27 paraiškos už 0,04 mln. Eur.

2024 m. paskelbti taip pat šie kvietimai:

- Individualių namų renovacija – iš viso 32 mln. Eur. Gauta 2194 paraiškos už 19,09 mln. Eur.
- Visuomeninio transporto ir darnaus judumo skatinimas (paspirtukai, dviračiai, dalijimosi paslauga ir pan.) - iš viso skirta 8 mln. Eur. Iki 2024 m. gautos 5676 paraiškos už 4,56 mln. Eur.
- Mažiau taršių judumo priemonių fiziniams asmenims skatinimas - iš viso 5 skirta mln. Eur. Iki 2024 m. pab. Gauta 1930 paraiškų už 1,93 mln. Eur.
- Visai netaršių (varomų elektra arba vandeniliu) sunkiųjų (N3 klasės) transporto priemonių įsigijimo skatinimas - iš viso skirta 11,6 mln. Eur. 2024 m. negauta nei viena paraiška.

3. Nr. 02-01-06-07-01 „Gerinti vandens telkinių būklę“ (dalinė)

Įgyvendinant pažangos priemonės Nr. 02-01-06-07-01 „Gerinti vandens telkinių būklę“ (dalinė) veiklas bus tiesiogiai prisidedama prie dviejų DV HP įgyvendinimo stebėsenos rodiklių reikšmių siekimo. Pažangos priemonės įgyvendinimas prisidės prie 6 DVT „Užtikrinti visiems vandens prieinamumą, darnų valdymą ir sanitariją“ įgyvendinimo ir prie ŠESD rodiklio reikšmių pasiekimo – įgyvendinus veiklas nebeliks poreikio gyventojams, kurie nuotekas tvarkė individualiai, ir Pabradės karinio poligono nuotekų vežti į nuotekų valyklą asenizaciniu transportu, t. y. bus prisidedama prie šio transporto ŠESD išmetimų mažinimo.

Įgyvendinant šios pažangos priemonės veiklas bus tiesiogiai prisidedama prie 6 DVT 6.2 uždavinio „Iki 2030 metų užtikrinti visiems tinkamas ir lygiateises sanitarijos bei higienos sąlygas ir panaikinti tuštinimąsi atvirose erdvėse, ypatingą dėmesį skiriant moterų ir mergaičių bei pažeidžiamose padėtyje esančių

asmenų poreikiams“ ir 6.3 uždavinio „Iki 2030 metų pagerinti vandens kokybę, mažinant taršą, naikinant sąvartynus ir kuo labiau sumažinant pavojingų chemikalų ir medžiagų išskyrimą, per pusę sumažinant nevalytų nuotekų kiekį ir labai padidinant atliekų perdirbimą ir saugų pakartotinį naudojimą pasauliniu mastu“ įgyvendinimo. Numatoma, kad rekonstravus nuotekų valymo įrenginius, jų pajėgumai padidės 1030 m³ per parą, t. y. bus sudaryta galimybė centralizuotas nuotekų tvarkymo paslaugas teikti Pabradės aglomeracijos gyventojams, Pabradės kariniam poligonui, užsieniečių registracijos centre gyvenantiems neteisėtiems migrantams, bus užtikrintas nuotekų išvalymas iki nustatytų normų – sudarytos tinkamos prielaidos mažinti vandens telkinių taršą ir taip gerinti jų būklę. 2024 m. pilnai įgyvendinta 14 projektu ir pajungta 461 būstas prie centralizuotų nuotekų surinkimo tinklų. 2024 m. Pabradės nuotekų valymo įrenginių rekonstrukcija pasiekė 90 proc. baigtumą, pilna darbų pabaiga planuojama 2025 m. liepos mėn.

4. Nr. 02-001-06-08-01 „Išsaugoti biologinę įvairovę“ (dalinė)

Įgyvendinant pažangos priemonės Nr. 02-001-06-08-01 „Išsaugoti biologinę įvairovę“ (dalinė) veiklas bus tiesiogiai prisidedama prie Darnaus vystymosi indekso reikšmių siekimo. Pažangos priemonės įgyvendinimas prisidės prie 15 DVT „Saugoti, atkurti ir skatinti darnų sausumos ekosistemų naudojimą, darniai valdyti miškus, kovoti su dykumėjimu, sustabdyti žemės būklės blogėjimą ir pakeisti šį procesą priešinga kryptimi bei sustabdyti biologinės įvairovės praradimą“ siekimo. Įgyvendinant pažangos priemonės veiklas bus prisidedama prie 15 DVT 15.1. uždavinio „Iki 2020 metų užtikrinti sausumos ir vidaus gėlo vandens ekosistemų ir jų paslaugų, pirmiausia miškų, pelkių, kalnų ir sausumų, išsaugojimą, atkūrimą ir tausų naudojimą laikantis tarptautinėse sutartyse nustatytų įsipareigojimų“, 15.2. uždavinio „Iki 2020 metų skatinti visų rūšių miškų darnaus valdymo įgyvendinimą, stabdyti miškų kirtimą, atkurti išnykusius miškus ir labai padidinti miškų želdinimą pasauliniu lygiu“ ir 15a uždavinio „Sutelkti ir labai padidinti finansinius išteklius iš visų šaltinių, siekiant išsaugoti ir tausiai

naudoti biologinę įvairovę ir ekosistemas“ įgyvendinimo.

Įgyvendinant pažangos veiklą „Privačių miškų, turinčių, didžiausią gamtinę vertę, išpirkimas ir apsaugos sutarčių sudarymas su savininkais“ sudarytos finansinės prielaidos išpirkti valstybės naudai privačius miškus arba miško savininkams išmokėti tinkamas vienkartinės kompensacijas už tai, kad jie visam laikui atsisakytų ir sutiktų nevykdyti miško kirtimų vertingiausiuose biologinės įvairovės požiūriu miškuose, tokiu būdu užtikrinant biologinės įvairovės apsaugą ir stiprinant „Natura 2000“ teritorijų apsaugą.

Siekiant apsaugoti vertingus miškus, 2024 m. išpirkta 142,81 ha privačių miškų. Išperkant vertingus gamtiniu požiūriu plotus, buvo atrenkami tik didžiausią ekologinę vertę ir svarbą buveinių bei rūšių apsaugai turintys miško sklypai. Prioritetas buvo teikiamas žemės sklypams, kuriuose yra inventorizuotos Europos Bendrijos svarbos natūralios miško buveinės, kurių apsaugos būklė nepalanki ir žemės sklypams, kuriuose yra miškui būdingų saugomų rūšių buveinės. Tam panaudota 821,9 tūkst. eurų valstybės biudžeto pažangos lėšų.

Ši veikla vykdoma nuo 2022 metų liepos, patvirtinus pažangos priemonės aprašą. Privačių miško žemės savininkų susidomėjimas ja auga palaipsniui. Jos įgyvendinimo įsibėgėjimą stabdė tai, kad užsitęsė paruošiamųjų darbų atlikimas.

5. Nr. 02-01-06-08-04 „Skatinti miškų plėtrą ir darnų miškų sektoriaus vystymąsi“

Įgyvendinant pažangos priemonės **Nr. 02-01-06-08-04 „Skatinti miškų plėtrą ir darnų miškų sektoriaus vystymąsi“** pažangos veiklas (poveikles) bus tiesiogiai prisidedama prie visų trijų horizontaliojo darnaus vystymosi principo įgyvendinimo stebėsenos rodiklių reikšmių siekimo. Pažangos priemonės įgyvendinimas prisidės prie 6 DVT „Užtikrinti visiems vandens prieinamumą, darnų valdymą ir sanitariją“, 9 DVT „Kurti atsparią infrastruktūrą, skatinti visa apimančią industrializaciją ir skatinti naujoves“, 12 DVT „Užtikrinti darnius vartojimo ir gamybos

modelius“ ir 13 DVT „Imtis skubių kovos su klimato kaita ir jos poveikiu veiksmy“ uždavinių įgyvendinimo. Projektų finansavimo sąlygų aprašuose įtvirtinta prievolė naudojant pažangos lėšas taikyti žaliųjų pirkimų reikalavimus.

Pažangos priemonės įgyvendinimas taip pat tiesiogiai prisidės ir prie ŠESD rodiklio reikšmių pasiekimo – įgyvendinus pažangos priemonėje planuojamas pažangos veiklas 2023–2030 m. planuojama sumažinti miškininkystės išmetamą ŠESD kiekį, ilgalaikėje perspektyvoje, kompensuojant reikšmingus CO₂ emisijų kiekius.

Įgyvendinant pažangos veiklą „Išretėjusių ir ekonomiškai menkaverčių medynų ar krūmynų pertvarkymas į produktyvius ir atsparius klimato kaitai medynus, įvairiarūšių ir įvairiaamžių medynų formavimas“ (pagal šią veiklą ir pažangos veiklos „Miškų plėtra valstybinėje žemėje“ poveiklę „4.2 Žemės naujiems miškams veisti įsigijimas valstybės nuosavybėn“ (pagal šią poveiklę 2024 m. VĮ Valstybinių miškų urėdija įsigijo 80,6 ha žemės, pagal poveiklę „4.1 „Miško įveisimas valstybinėje žemėje“ 2024 m. įveisė 222 ha miškų;) tiesiogiai prisidedama prie 6 DVT 6.6. uždavinio „Iki 2020 metų apsaugoti ir atkurti su vandeniu susijusias ekosistemas, įskaitant kalnus, miškus, pelkes, upes, vandeninguosius sluoksnius ir ežerus“ ir 13 DVT „Imtis skubių kovos su klimato kaita ir jos poveikiu veiksmy“ 13.1 uždavinio „Stiprinti visose šalyse atsparumą su klimatu susijusiems pavojams ir gaivalinėms nelaimėms bei gebėjimą prisitaikyti prie jų padarinių“ įgyvendinimo. Šiomis pažangos veiklomis siekiama didinti miškingumą ir gerinti miškų kokybę, o taip pat didinti miškų atsparumą klimato kaitos poveikiui ir prisitaikymą prie jos.

Įgyvendinant pažangos veiklą „Sėklinės miško medžiagos laikymo ir apsaugos gerinimas, diegiant pažangias technologijas ir taikant efektyvias priemones“ (2024 m. pradėta statyti miško sėklų saugyklą) taip pat bus tiesiogiai prisidedama prie 13 DVT 13.1 uždavinio „Stiprinti visose šalyse atsparumą su klimatu susijusiems pavojams ir gaivalinėms nelaimėms bei gebėjimą prisitaikyti prie jų padarinių“ reikšmių siekimo.

Igyvendinant pažangos veiklas „Efektyvių genetinių miško medžių išteklių išsaugojimo ir atkūrimo priemonių taikymas“ (; 2024 m. VI Valstybinių miškų urėdijos Biržų, Rokiškio ir Ignalinos regioniniuose padaliniuose aptvertos plantacijos, nauji sodmenys pasodinti 27,4 ha) ir „Miško medžių selekcijos plėtra ir aukštesnės kilmės kategorijos sėklinės miško bazės kūrimas“ (2024 m. paprastosios pušies sėklinei plantacijai Trakų regioniniame padalinyje įsigyti skiepyti sodinukai (651 vnt.), Karpotojo beržo sėklinei plantacijai Dubravos regioniniame padalinyje įsigyti skiepyti sodinukai (1247 vnt.) (10,10 ha), Paprastosios eglės sėklinei plantacijai Telšių regioniniame padalinyje paruošta dirva sodinimui (7 ha), įsigyti skiepyti sodinukai (864 vnt.), Juodalksnio sėklinei plantacijai Kuršėnų regioniniame padalinyje įsigyti skiepyti sodinukai (303 vnt.), paruošta dirva (2,8 ha), Maumedžio bandomiesiems želdiniams Dubravos regioniniame padalinyje įsigyta sėklinių sėjinukų (2980 vnt.), Uosio bandomiesiems želdiniams Kazlų Rūdos regioniniame padalinyje įsigyta sėklinių sėjinukų (2921 vnt.) prisidedama prie 13 DVT minėto 13.1 uždavinio ir 15 DVT 15.6 uždavinio „Skatinti sąžiningą ir lygiateisį dalijimąsi genetinių išteklių teikiama nauda ir suteikti galimybes naudotis tokiais ištekliais, kaip susitarta tarptautiniu lygiu“ siekimo. Prie pastarojo 15.6 uždavinio reikšmių taip pat prisideda ir pažangos priemonėje numatyta pažangos veikla „Pritaikyti klimato kaitos pokyčiams miškų priešgaisrinę apsaugą, įdiegiant pažangias miško gaisrų aptikimo ir greito reagavimo priemones ir technologijas“ (2023 m. parengti vieningos miško gaisrų stebėjimo sistemos įsigijimui ir įdiegimui reikalingi dokumentai, įsigytas sistemos įdiegimo techninis projektas).

Igyvendinant pažangos veiklą „Vykdėti miškų mokslo tiriamuosius ir eksperimentinius darbus, kuriant pažangias ir artimas gamtai miškininkystės technologijas, papildant žinias apie klimato kaitos įtaką miško ekosistemų gyvybingumui“ prisidedama prie 9 DVT 9.5 uždavinio „Plėsti mokslinius tyrimus, modernizuoti pramonės sektorių technologinius pajėgumus visose šalyse, visų pirma besivystančiose šalyse, įskaitant ir siekį iki 2030 metų skatinti naujoves ir labai

padidinti mokslinių tyrimų ir plėtos srities darbuotojų skaičių 1 milijonui gyventojų bei valstybines ir privačias lėšas, skiriamas moksliniams tyrimams ir plėtrai“ įgyvendinimo – bus atlikti tiriamojo taikomojo pobūdžio moksliniai darbai dėl miškininkystės priemonių ir miškų ūkio darbų technologijų tobulinimo miškų ūkio politikos srityje (2024 m. pasirašytos sutartys su mokslo institucijomis (Vytauto Didžiojo universitetu, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru) dėl 3 mokslo darbų atlikimo). Pažymėtina, kad visos pažangos priemonėje numatytos pažangos veiklos, kurios nukreiptos į miško išteklių apsaugą, gausinimą ir tvarų naudojimą, prisidės prie 12 DVT 12.2 uždavinio „Iki 2030 metų pasiekti darnų gamtos išteklių valdymą ir veiksmingą jų naudojimą“ įgyvendinimo. Taip pat visos pažangos veiklos prisidės prie 15 DVT 15.1 uždavinio „Iki 2020 metų užtikrinti sausumos ir vidaus gėlo vandens ekosistemų ir jų paslaugų, pirmiausia miškų, pelkių, kalnų ir sausumų, išsaugojimą, atkūrimą ir tausų naudojimą laikantis tarptautinėse sutartyse nustatytų įsipareigojimų“ 15.2 uždavinio „Iki 2020 metų skatinti visų rūšių miškų darnaus valdymo įgyvendinimą, stabdyti miškų kirtimą, atkurti išnykusius miškus ir labai padidinti miškų želdinimą pasauliniu lygiu“ įgyvendinimo.

6. Nr. 02-001-06-11-01 „Stiprinti neigiamo poveikio aplinkai prevenciją ir valdymą“

Igyvendinant pažangos priemonės **Nr. 02-001-06-11-01 „Stiprinti neigiamo poveikio aplinkai prevenciją ir valdymą“** pažangos veiklas (poveikles) bus tiesiogiai prisidedama prie visų trijų DV HP įgyvendinimo stebėsenos rodiklių reikšmių siekimo. Pažangos priemonės įgyvendinimas prisidės prie 3 DVT „Užtikrinti sveiką gyvenseną ir skatinti visų amžiaus grupių gerovę“ ir 11 DVT „Pasiiekti, kad miestai ir gyvenvietės taptų įtraukūs, saugūs, atsparūs ir darnūs“. Projektų finansavimo sąlygų aprašuose, bus įtvirtinta prievolė naudojant pažangos lėšas taikyti žaliųjų pirkimų reikalavimus. Pažangos priemonės įgyvendinimas taip pat tiesiogiai prisidės ir ŠESD rodiklio reikšmių pasiekimo, kadangi netaršių technologijų diegimas ne tik mažina aplinkos oro taršą, tačiau taip pat ir išmetamą ŠESD kiekį.

Įgyvendinant pažangos priemonės pažangos veiklos „Įgyvendinti oro taršos mažinimo ir oro taršos prevencijos investicinius projektus“ poveiklę „Vidutinių kurą deginančių įrenginių išmetamų dujų valymo įrenginių ar kitų su taršos mažinimu susijusių technologijų diegimas ir (ar) modernizavimas“ bus prisidedama prie 3 DVT 3.9 uždavinio „Iki 2030 metų reikšmingai sumažinti mirčių ir ligų, kurias sukėlė pavojingi chemikalai, oro, vandens ir dirvožemio tarša ir užterštumas, skaičių“ ir 11 DVT 11.6 uždavinio „Iki 2030 metų sumažinti vienam gyventojui tenkantį neigiamą miestų poveikį aplinkai, ypatingą dėmesį skiriant oro kokybei bei komunalinių ir kitų atliekų tvarkymui“ reikšmių siekimo.

Eksplatuojamų 1 MW ir didesnės, bet ne didesnės kaip 50 MW šiluminės galios vidutinių kurą deginančių įrenginių išmetamų dujų valymo ar kitų su taršos mažinimu susijusių technologijų diegimui ir (ar) modernizavimui 2023 m. skirta 2 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų. Sudarytos 4 sutartys su šilumos energijos gamintojais 0,7 mln. eurų paramos sumai.

Sudarytos teisinės ir finansinės prielaidos skaitmenizuoti aplinkosaugos procesus:

- Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (PAV), atrankos dėl PAV, taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimų, taršos leidimų išdavimo ir lakiųjų organinių junginių registracijos) ir dalyvavimas priimant aplinkosauginius sprendimus.
- Aplinkos informacijos valdymo (aplinkos monitoringo, duomenų vertinimo ir kt.);
- Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės (duomenų apie kontroliuojamus subjektus kaupimas, patikrinimų planavimas, konsultavimas, rizikų valdymas ir kt.).

Tam 2023 m. patvirtintas pilnos apimties pažangos priemonės „Stiprinti neigiamo poveikio aplinkai prevenciją ir valdymą“ aprašas. Jame suplanuotos pažangos poveiklės:

- „2.1. Taršos prevencijos procesų informacinės sistemos sukūrimas“. Jai skirta 1,1 mln. eurų ES (Sanglaudos fondo) ir 0,2 mln. eurų nacionalinio prisidėjimo (valstybės biudžeto) pažangos lėšų. Bus

kuriama Taršos prevencijos procesų informacinė sistema (TPPIS), kurios tikslas – optimizuoti taršos prevencijos procesus vieningomis informacinių technologijų priemonėmis. Planuojama įdiegti pažangius technologinius sprendimus, leisiančius valdyti su taršos prevencijos procesais susijusią informaciją, dokumentų priėmimo, nagrinėjimo, derinimo, išvadų ir sprendimų priėmimo, viešinimo ir konsultacijų su visuomene procedūras bei atlikti šios informacijos apskaitą, stebėseną ir kontrolę. TPPIS planuojama įdiegti 2025 m.

- „2.2. Aplinkos informacijos valdymo integruotos kompiuterinės sistemos (AIVIKS) modernizavimas“. Jai skirta 2,7 mln. eurų ES (Sanglaudos fondo) ir 0,48 mln. eurų nacionalinio prisidėjimo (valstybės biudžeto) lėšų. Bus modernizuojama Aplinkos informacijos valdymo integruota kompiuterinė sistema (AIVIKS). Numatoma, kad modernizavus AIVIKS, padidės kaupiamų duomenų kiekis, bus daugiau atveriamas duomenų, kurie bus teikiami į Atvirų duomenų portalą, bus sukurtos duomenų sąsajos ir integracija su kitomis IS ir registrais, bus papildyta naujais funkcionalumais, leisiančiais efektyviai kaupti ir analizuoti aplinkos monitoringo duomenis, patobulinti duomenų vertinimo įrankiai sukurs plačias duomenų analizės galimybes AAA darbuotojams, leis atlikti sudėtingą, išsamų duomenų vertinimą. AIVIKS planuojama įdiegti 2026 m.
- „2.3. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės informacinės sistemos sukūrimas“. Jai skirta 1,8 mln. eurų ES (Sanglaudos fondo) ir 0,3 mln. eurų nacionalinio prisidėjimo (valstybės biudžeto) pažangos lėšų. Bus kuriama Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės informacinė sistema. Įdiegus šią informacinę sistemą, bus padidintas didžiausią riziką turinčių subjektų identifikavimo bei kontrolės efektyvumas, sudarytos sąlygos kontrolės rezultatų analizei ir prognozavimui, mažės galimybės daryti klaidas, nulemtas žmogiško faktoriaus, ir pasireikšti korupcijai, didės visuomenės įsitraukimas ir duomenų atvėrimas visuomenei. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės informacinę sistemą planuojama įdiegti 2026 m.

- Projektų finansavimo sąlygų aprašas pažangos veiklai „Aplinkosaugos procesų skaitmenizavimas“, apimantis 2.1–2.3 pažangos poveikles, patvirtintas 2024-01-11, kvietimas paraiškoms teikti paskelbtas 2024-01-26.
- Kitos suplanuotos skaitmenizavimo iniciatyvos.

7. Nr. 02-001-06-06-01 „Didinti atsparumą ekstremaliesiems hidrometeorologiniams reiškiniams“

Igyvendinant pažangos priemonę **Nr. 02-001-06-06-01 „Didinti atsparumą ekstremaliesiems hidrometeorologiniams reiškiniams“** bus prisidedama siekiant darnaus vystymosi indekso reikšmių, kadangi pažangos priemonės pažangos veiklos (poveiklės) tiesiogiai prisidės prie 11 DVT „Pasiiekti, kad miestai ir gyvenvietės taptų įtraukūs, saugūs, atsparūs ir darnūs“, 13 DVT „Imtis skubių kovos su klimato kaita ir jos poveikiu veiksmų“ ir 14 DVT „Išsaugoti ir tausiai naudoti vandenynus, jūras ir jūrų išteklius darniam vystymuisi“. Šios pažangos priemonės aprašas buvo derinamas 2023 m. ir patvirtintas 2024 m. Pagal patvirtintą pažangos priemonės aprašą 2024 m. parengti ir patvirtinti visų pažangos priemonėje numatytų veiklų projektų finansavimo sąlygų aprašai ir paskelbti kvietimai teikti projektų įgyvendinimo planus.

Pažangos veiklos „1. Potvynių rizikos valdymas ir mažinimas“ ir „3. Meteorologinių ir hidrologinių stebėjimų, klimato kaitos poveikio vertinimo, rizikos ir galimų padarinių prognozavimo sistemos tobulinimas“ tiesiogiai prisidės prie 11 DVT 11.5 uždavinio „Iki 2030 metų smarkiai sumažinti su gaivalinėmis nelaimėmis susijusių mirčių ir jų paveiktų žmonių skaičių, taip pat labai sumažinti tiesioginius ekonominius nuostolius, susijusius su pasauliniu bendruoju vidaus produktu, kuriuos sukelia gaivalinės nelaimės, įskaitant su vandeniu susijusias gaivalines nelaimes, sutelkiant dėmesį į neturtingųjų ir pažeidžiamoje padėtyje atsidūrusių žmonių apsaugą“ įgyvendinimo. Poveiklių „1.1. Potvynių rizikos mažinimo priemonių įgyvendinimas“ ir „1.2. Pažeistų upių hidromorfologinių savybių atkūrimas“ įgyvendinimas leis pasiekti, kad iki 2029 m.

gyventojų, galinčių pasinaudoti naujai įrengtomis arba sustiprintomis apsaugos nuo potvynių priemonėmis, skaičius būtų ne mažesnis kaip 2059, 3 veiklos įgyvendinimo metu patobulinta prognozavimo sistema leis numatyti ne mažiau kaip 90 proc. pavojingų, stichinių ir katastrofinių meteorologinių reiškinių ir tokiu būdu laiku perspėti visus imtis veiksmų ir sumažinti tiesioginius ekonominius nuostolius bei apsaugoti žmones.. Poveiklės „1.3. Potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapių atnaujinimas ir valdymo planų parengimas“ veiklos leis įvertinti jau įgyvendintų potvynių rizikos mažinimo priemonių poveikį ir nustatyti naujas priemones rizikai mažinti ir valdyti ir poveiklę „2.1. Paplūdimio sąnašų papildymas smėliu Palangos rekreacinės zonos ruože ir Šiaurinėje Šventosios rekreacinėje zonoje“ ir „2.2. Pajūrio juostos tvarkymo priemonių įgyvendinimas Lietuvos Baltijos jūros Kuršių nerijos kranto ruože“, veiklos priemonės apsaugos Neringos ir Palangos avivaldybių gyventojus nuo su klimatu susijusių gaivalinių nelaimių (išskyrus potvynius ar miškų gaisrus) „, taip prisidedant ir prie 11b uždavinio „Iki 2020 metų labai padidinti miestų ir gyvenviečių, patvirtinančių ir įgyvendinančių integruotą politiką ir planus, susijusius su įtrauktimi, veiksmingu išteklių naudojimu, migracija ir prisitaikymu prie klimato kaitos bei atsparumu gaivalinėms nelaimėms, skaičių, kurti ir įgyvendinti holistinį gaivalinių nelaimių rizikos valdymą visais lygiais remiantis Sendajaus gaivalinių nelaimių rizikos sumažinimo programa 2015–2030 metams“ įgyvendinimo.

Pažangos veiklos „1. Potvynių rizikos valdymas ir mažinimas“, „2. Baltijos jūros kranto atsparumo didinimas“ ir „3. Meteorologinių ir hidrologinių stebėjimų, klimato kaitos poveikio vertinimo, rizikos ir galimų padarinių prognozavimo sistemos tobulinimas“ tiesiogiai prisidės prie 13 DVT 13.1 uždavinio „Stiprinti visose šalyse atsparumą su klimatu susijusiems pavojams ir gaivalinėms nelaimėms bei gebėjimą prisitaikyti prie jų padarinių“ įgyvendinimo. Įgyvendinus 1.1, 1.2, 2.1 ir 2.2 poveikles bus naujai įrengta arba sustiprinta ne mažiau kaip 101,5 km pakrančių ruožų, upių ir ežerų krantų apsauga nuo potvynių. 3 veikla patobulinta prognozavimo sistema leis numatyti ne mažiau kaip 90 proc. pavojingų, stichinių ir

katastrofinių meteorologinių reiškinių ir tokiu būdu padidinti šalies atsparumą ekstremaliesiems hidrometeorologiniams reiškiniams, o poveiklės „1.3. Potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapių atnaujinimas ir valdymo planų parengimas“ leis įvertinti jau įgyvendintų potvynių rizikos mažinimo priemonių poveikį ir nustatyti naujas priemones rizikai mažinti ir valdyti. Komunikacine veikla „4. Visuomenės ir suinteresuotų grupių informavimas klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos klausimais“ skirta didinti visuomenės žinias ir įgūdžius ir taip prisidėti prie 13.3 uždavinio „Gerinti švietimą, informuotumo didinimą bei žmogiškuosius ir institucinius gebėjimus klimato kaitos mažinimo, prisitaikymo prie jos, jos poveikio mažinimo ir ankstyvo įspėjimo srityse“ įgyvendinimo.

14 DVT „Išsaugoti ir tausiai naudoti vandenynus, jūras ir jūrų išteklius darniam vystymuisi“ Pažangos veiklos „2. Baltijos jūros kranto atsparumo didinimas“ ir „5. Teršalų likvidavimo jūros rajone sistemos tobulinimas“ tiesiogiai prisidės prie 14.5 uždavinio „Iki 2020 metų išsaugoti bent 10 proc. pakrantės ir jūros zonų vadovaujantis nacionaliniais ir tarptautiniais įstatymais ir geriausia turima mokslinė informacija“ įgyvendinimo. Įgyvendinus 2.1 ir 2.2 poveikles, bus sustiprinta ne mažiau kaip 18,5 km pakrančių ruožų apsauga nuo potvynių, o 5 veikloje specialaus daugiafunkcinio laivo įsigijimas leis efektyviai valdyti taršos grėsmes jūroje bei šalinti taršos incidentų padarinius.

8. Nr. 02-001-06-10-02 „Skatinti atliekų perdirbimą ir antrinių žaliavų panaudojimą“

Įgyvendinant pažangos priemonę **Nr. 02-001-06-10-02 „Skatinti atliekų perdirbimą ir antrinių žaliavų panaudojimą“** bus prisidedama siekiant darnaus vystymosi indekso reikšmių, kadangi pažangos priemonės pažangos veiklos (poveiklės) tiesiogiai prisidės prie 8 DVT „Deramas darbas ir ekonomikos augimas“ ir 12 DVT „Atsakingas vartojimas ir gamyba“. Šios pažangos priemonės aprašas buvo derinamas 2023 m. ir patvirtintas 2024 m. Veiklos 2023 m. buvo nevykdytos.

Pažangos priemonei „Skatinti atliekų perdirbimą ir antrinių žaliavų naudojimą“ įgyvendinti suplanuota 71,8 mln. eurų ES (Sanglaudos fondo) lėšų ir 27,8

mln. eurų valstybės biudžeto (Atliekų prevencijos ir tvarkymo programos) lėšų.

Iš viso suplanuota įgyvendinti 7 pažangos poveikles. 2023 m. patvirtintas pažangos poveiklės „Maisto ir virtuvės atliekų perdirbimo pajėgumų plėtra“ (24,4 mln. eurų ES (Sanglaudos fondo) lėšų) projekto finansavimo sąlygų aprašymas (toliau – PFSA). 2024-2025 m. PFSA tikslinamas. Planuojama kvietimus skelbti 2025 liepos mėn.

Rengiami dar 3 PFSA pažangos poveiklės:

- „Plastiko atliekų perdirbimo pajėgumų plėtra“. Skirta 16,8 mln. eurų ES lėšų, PFSA patvirtintas. Šiuo metu tikslinama plėtos programa išplečiant veiklų sąrašą.
- „Tekstilės atliekų perdirbimo pajėgumų plėtra“. Skirta 10,2 mln. eurų ES lėšų, PFSA projektas derinamas.
- „Žaliųjų atliekų perdirbimo pajėgumų plėtra“. Skirta 20,4 mln. eurų ES lėšų. PFSA tikslinama, siekiant išplėsti galimų pareiškėjų sąrašą.

Likusių pažangos poveiklių: „Namudinio kompostavimo plėtra“ (2 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų), „Komunalinių atliekų paruošimo perdirbti ir (ar) perdirbimo infrastruktūros modernizavimas, plėtra, naujų įrenginių diegimas“ (13,9 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų). „Technologijų, užtikrinančių galimybes gamyboje naudoti daugiau antrinių žaliavų, diegimas“ (11,9 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų).

9. Nr. 02-001-06-10-03 „Skatinti atliekų prevenciją“

Įgyvendinant pažangos priemonę **Nr. 02-001-06-10-03 „Skatinti atliekų prevenciją“** bus prisidedama siekiant darnaus vystymosi indekso reikšmių, kadangi pažangos priemonės pažangos veiklos (poveiklės) tiesiogiai prisidės prie 8 DVT „Deramas darbas ir ekonomikos augimas“ ir 12 DVT „Atsakingas vartojimas ir gamyba“. Šios pažangos priemonės aprašas buvo derinamas 2023 m. ir patvirtintas 2024 m. veiklos, 2023 m. buvo nevykdytos.

Pažangos priemonės „Skatinti atliekų prevenciją“ įgyvendinimui suplanuota 4,2 mln. eurų ES (Sanglaudos fondo) lėšų, 0,74 mln. eurų bendrojo finansavimo lėšų ir 2,2 mln. eurų valstybės biudžeto (Atliekų prevencijos ir tvarkymo programos) lėšų. Šios pažangos priemonės apraše suplanuota įgyvendinti 5 pažangos veiklas:

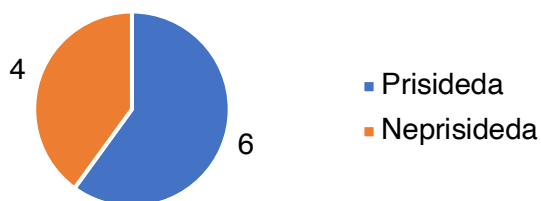
- „Skatinti ir finansuoti prekybos naudotais daiktais, jų taisymo paslaugas teikiantį smulkųjį verslą“. Planuojama skirti 1,6 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų. Rengiamas PFSA, planuojamas patvirtinti 2025 m. gegužės mėn.
- „Finansuoti įmonių technologinius sprendimus, užtikrinančius taupesnę išteklių naudojimą, produkto ar paslaugų teikimo metu naudoti mažiau pirminių, daugiau antrinių žaliavų“. Planuojama skirti 0,5 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, Rengiamas PFSA, planuojamas patvirtinti 2025 m. gegužės mėn.
- „Vykdėti viešinio kampanijas siekiant skatinti namų ūkių, prekybos ir paslaugų sektorių pakartotinai naudoti daiktus ir nešvaistyti maisto“. Skirta 1,7 mln. eurų ES ir 0,3 mln. eurų bendrojo finansavimo lėšų.
- „Organizuoti praktinius mokymus viešojo maitinimo įstaigoms, siekiant ugdyti taupaus maisto gamybos įgūdžius“. Planuojama skirti 0,1 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, PFSA patvirtintas 2024 m. spalio mėnesį. Veikla nepradėta negavus finansavimo.
- „Statinių gyvavimo ciklo (SGC) modeliavimo sistemos sukūrimas“. Skirta 2,5 mln. eurų ES ir 0,4 bendrojo finansavimo lėšų, PFSA planuojama tvirtinti 2025 m. I ketv.

2. LR EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

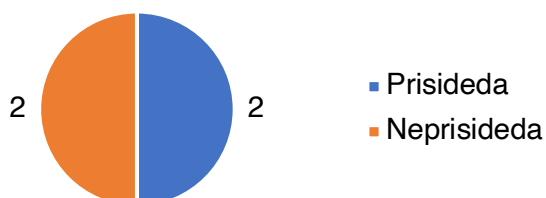
- **Ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programa**
- **Valstybės skaitmeninimo plėtros programa**

Prie DV HP įgyvendinimo prisideda abi 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos plėtros programos: Valstybės skaitmeninimo ir Ekonomikos transformacijos konkurencingumo plėtros programos. **Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 8 pažangos priemonės**, numatytos šiose plėtros programose.

Ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programa

Valstybės skaitmeninimo plėtros programa

Įvertinus visas 8 pažangos priemones, kurios prisideda prie horizontaliojo principo įgyvendinimo matyti, kad jų įgyvendinimas prisidės prie visų 3 DV HP rodiklių reikšmių siekimo: 7 pažangos priemonės prisidės prie Darnaus vystymosi indekso rodiklio reikšmių siekimo, 1 pažangos priemonės prisidės prie ŠESD rodiklio reikšmių siekimo tiesiogiai ir 1 – netiesiogiai, dar 1 pažangos priemonė prisidės prie ŽVP rodiklio reikšmių siekimo.

Šios pažangos priemonės tiesiogiai arba netiesiogiai prisidės prie Darbotvarkės 2030 DVT įgyvendinimo – vykdant pažangos veiklas

(poveikles) bus prisidedama prie 4, 7, 8, 9, 12, 13, 16 ir 17 DVT įgyvendinimo.

1. Nr. 05-001-01-04-02 „Skatinti įmones pereiti link neutralios klimato ekonomikos“

Investicinės pažangos veiklos „Efektyvus inovacijų politikos įgyvendinimas ir didesnė inovacijų paklausa, startuolių ekosistemos ir žaliųjų inovacijų plėtra“ 1.1 poveiklė „Sukurti pramonei praktinių technologinių žinių ir sprendimų apsikeitimo platformą „Industry 4.0 Lab“ ir 1.2. poveiklė „Skatinti aplinkai palankių produktų arba technologijų sukūrimą ir (ar) diegimą skatinančius projektus“.

1.1. poveiklė prisidės prie 8 DVT „Darnas darbas ir ekonominis augimas“, 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“, 12 DVT „Atsakingas vartojimas ir gamyba“, 13 DVT „Kova su klimato kaita“.

2024 m. Europos skaitmeninių inovacijų centrų (toliau – ESIC) veiklai finansuoti buvo skirta 1,06 mln. eurų Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų. Šioje poveiklėje vykdomos investicijos į pažangios ir inovatyvios infrastruktūros plėtrą ir įmonių konsultavimą, t. y. ESIC teikia konsultacijas, kurios nukreiptos į:

1. Demonstracinių skaitmeninius sprendimus (virtualios realybės, žiedinės ekonomikos, robotikos) pristatančių gamybinių linijų sukūrimą bei viešą demonstravimą;
2. Inovacijų konsultavimo paslaugų teikimą dėl naujų, MTEP rezultatais grįstų, pilotinių, pramonės įmones transformuojančių skaitmeninių ir (arba) žiedinę ekonomiką skatinančių technologijų diegimo Lietuvos pramonės įmonėse.

1.2. poveiklė prisidės prie 12 DVT „Atsakingas vartojimas ir gamyba“ ir 13 DVT „Kova su klimato kaita“, nes visi pagal Aprašą įgyvendinami projektai turi atitikti atrankos kriterijus „Atitiktis žaliosios ekonomikos principui“ ir „Projekto poveikis aplinkai“. Veikla

prisidės prie išmetamų į atmosferą ŠESD rodiklio siekimo.

2024 m. finansavimą gavę ne pramonės sektoriuje veikiančios smulkios ir vidutinės įmonės kūrė arba iš esmės patobulino aplinkai palankų produktą, savo įmonėje įdiegė arba rinkai pateikė aplinkai palankų produktą arba savo įmonėje pradėjo naudoti aplinkai palankų produktą.

Iki 2024 m. pabaigos įgyvendinti 69 projektai, su 25 projektų vykdytojais pratęstos sutartys iki 2025 m. pabaigos. Visi įgyvendinami projektai atitinka atrankos kriterijus: „Atitiktis žaliosios ekonomikos principui“ ir „Projekto poveikis aplinkai“.

Investicinė veikla „Sudaryti sąlygas tvariai pramonės labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių (toliau – MVĮ) transformacijai“, poveiklės:

2.1. poveiklė „Skatinti inovatyvių aplinkai draugiškų, t. y. tvarių produktų gamybą skatinančių, technologijų kūrimą, demonstravimą pramonės MVĮ (Vidurio ir vakarų Lietuvos regionas) („Žalioji eksperimentas“).

2.2. poveiklė „Skatinti inovatyvių aplinkai draugiškų, t. y. tvarių produktų gamybą skatinančių, technologijų diegimą pramonės įmonėse (Vidurio ir vakarų Lietuvos regionas) („Pokyti“).

2.3. poveiklė „Aplinkos apsaugos vadybos sistemos (toliau – AVS) pagal tarptautinių standartų reikalavimus diegimas ir (ar) gamybos technologinių auditų atlikimas; ekologinis projektavimas, ekologinis ženklavimas, sertifikavimas (Vidurio ir vakarų Lietuvos regionas) („Ecoinovacijos“).

Veikla tiesiogiai prisideda prie 8 DVT „Deramas darbas ir ekonominis augimas“, 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“, 12 DVT „Atsakingas vartojimas ir gamyba“, 13 DVT „Kova su klimato kaita“. Prioritetas – investicijoms į ecoinovacijas, tvarių „žiedinių“ produktų kūrimą ir gamybą.

Veiklų prioritetas – investicijoms į ecoinovacijas, tvarių „žiedinių“ produktų kūrimą ir gamybą. 2024 m. gruodžio 2 d. paskelbtas bendras kvietimas „Žalioji eksperimentas“ ir „Ecoinovacijos“, kuris galioja iki 2025 m. kovo 17 d. Šiuo kvietimu planuojama paskirstyti iki 10 mln. eurų

Europos Sąjungos (ES) investicijų fondų lėšų Vidurio ir vakarų Lietuvos (toliau – VVL) regione veikiančioms pramonės MVĮ.

Iš pasibaigusio pirmojo kvietimo „Žalioji eksperimentas“ (2023 m.) yra įgyvendinamas 21 projektas už 8,8 mln. eurų. Išmokėta suma už projektuose vykdomas veiklas siekia beveik 0,78 mln. eurų. Iš pasibaigusio pirmojo kvietimo „Eco-inovacijos“ (2023 m.) yra įgyvendinami 8 projektai už 0,28 mln. eurų. Išmokėta suma už projektuose vykdomas veiklas siekia beveik 0,48 mln. eurų. Pagal skatinamąją finansinę priemonę „Pokyti“ veiklai „Skatinti inovatyvių aplinkai draugiškų, t. y. tvarių produktų gamybą skatinančių, technologijų diegimą pramonės įmonėse (Vidurio ir vakarų Lietuvos regionas)“ kvietimas teikti paraiškas buvo paskelbtas 2024 m. lapkričio 27 d., paraiškų pagal priemonę šiai veiklai dar nėra gauta.

Investicinė veikla „Didinti energijos vartojimo efektyvumą pramonės įmonėse“ tiesiogiai prisidės prie 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“, 12 DVT „Atsakingas vartojimas ir gamyba“, 13 DVT „Kova su klimato kaita“ ir ŠESD rodiklio siekimo.

2024 m. gruodžio 2 d. paskelbtas trečiasis kvietimas verslui dėl naujų ir aplinkai palankių technologijų įrangos diegimo ar esamų procesų atnaujinimo. Šiuo kvietimu planuojama paskirstyti 54,89 mln. eurų: VVL regione veikiančioms pramonės įmonėms numatoma paskirstyti iki 20,73 mln. eurų ir Sostinės regione veikiančioms pramonės įmonėms – iki 34,16 mln. eurų. Kvietimas galioja iki 2025 m. balandžio 2 d.

Iš paskelbtų pirmojo (2022 m.) ir antrojo (2023 m.) kvietimų įgyvendinami 62 projektai už 33,1 mln. eurų. Išmokėta suma už projektuose vykdomas veiklas siekia beveik 2,4 mln. eurų. Investicinė veikla: „Energinės vartojimo efektyvumą didinančių gamybos technologijų diegimas pramonės įmonėse, dalyvaujančiose ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje“. Veikla tiesiogiai prisideda prie 8 DVT „Deramas darbas ir ekonominis augimas“, 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“, 12 DVT „Atsakingas vartojimas ir gamyba“, 13 DVT „Kova su klimato kaita“. Veikla prisidės prie ŠESD rodiklio pasiekimo.

Iki 2024 m. pabaigos paskelbti du Energijos vartojimo efektyvumo didinimo pramonės įmonėse kvietimai, atitinkamai: Pirmas kvietimas – 30 mln. eurų, antras kvietimas – 20 mln. eurų. Projektai įgyvendinami visoje Lietuvoje.

Iki 2024 m. pabaigos įgyvendinami 7 projektai už 10,98 mln. eurų (abiejų kvietimų). Išmokėta suma už projektuose vykdomas veiklas siekia beveik 0,79 mln. eurų.

Investicinė veikla „Skatinti atsinaujinančių energijos išteklių diegimą pramonės įmonėse (Vidurio ir vakarų Lietuvos regionas)“ tiesiogiai prisidės prie 7 DVT „Prieinama ir švari energija“, 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“ ir 13 DVT „Kova su klimato kaita“, ŠESD rodiklio reikšmių pasiekimo.

2022 m. lapkričio 18 d. paskelbtas kvietimas atsinaujinančių energijos išteklių (AEI) diegimui pramonės įmonėms, veiklą vykdančioms VVL regione. Pirmu kvietimu buvo numatyta paskirstyti 10 mln. eurų VVL regione veikiančioms pramonės įmonėms. Kvietimo finansavimo poreikis buvo gerokai didesnis. Gauti 265 projektų įgyvendinimo planai (PĮP) už daugiau nei 39,0 mln. eurų, perskirsčius lėšas tarp veiklų finansavimas skirtas 226 projektams ir siekia beveik 32,0 mln. Eurų. Projektai šiuo metu yra įgyvendinami. Iki 2024 m. pabaigos įgyvendinami 223 projektai už 31,2 mln. eurų. Išmokėta suma už projektuose vykdomas veiklas siekia viršija 12,2 mln. eurų.

Investicinė veikla „Atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimas pramonės įmonėse, dalyvaujančiose ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje“. Veikla prisidės prie 7 DVT „Prieinama ir švari energija“, 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“, 13 DVT „Kova su klimato kaita“. Veikla prisidės ŠESD rodiklio pasiekimo.

Iki 2024 m. pabaigos paskelbti du Atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo pramonės įmonėse kvietimai, atitinkamai: pirmas kvietimas – 10 mln. eurų, antras kvietimas – 20 mln. eurų. Projektai įgyvendinami visoje Lietuvoje.

Iki 2024 m. pabaigos įgyvendinama 10 projektų už 10,95 mln. eurų (abiejų kvietimų). Išmokėta suma už projektuose vykdomas veiklas siekia beveik 0,3 mln. eurų.

Analitinė veikla „CO₂ sugavimo ir saugojimo, vandenilio ir kitų inovatyvių technologijų panaudojimo galimybės Lietuvos pramonės įmonėse, veikiančiose labiausiai neigiamai paveiktose teritorijose“ tiesiogiai prisideda prie 8 DVT „Deramas darbas ir ekonominis augimas“, 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“, 12 DVT „Atsakingas vartojimas ir gamyba“, 13 DVT „Kova su klimato kaita“. Veikla prisidės ŠESD rodiklio pasiekimo.

Projektas, kurio įgyvendinimo sutartis pasirašyta 2023 m. III ketvirtį, šiuo metu įgyvendinamas.

Siekiant pasiruošti diegti įperkamai švariai energijai skirtas technologijas, sistemas ir infrastruktūras, 2024 m. pradėtas įgyvendinti projektas, kurio metu bus atlikta galimybių studija siekiant nustatyti būtinus parengiamuosius veiksmus, kurių reikėtų imtis nacionaliniu lygiu, norint sudaryti sąlygas ateityje užtikrinti CO₂ sugavimo ir saugojimo, vandenilio ir kitų inovatyvių technologijų panaudojimo plėtrą pramonės įmonėse, veikiančiose labiausiai neigiamai paveiktose teritorijose (Kauno, Šiaulių ir Telšių apskrityse). Numatyta, kad atliktos galimybių studijos rezultatai, padės pramonės įmonėms transformuotis ir iki 2050 m. pasiekti nacionalinius klimato kaito švelninimo tikslus.

Investicinė veikla „Alternatyvaus kuro diegimas pramonės įmonėse Kauno, Šiaulių ir Telšių regionuose“ tiesiogiai prisideda prie 8 DVT „Deramas darbas ir ekonominis augimas“, 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“, 12 DVT „Atsakingas vartojimas ir gamyba“, 13 DVT „Kova su klimato kaita“. Veikla prisidės ŠESD rodiklio pasiekimo.

Po pasibaigusio kvietimo (kurio biudžeto suma nebuvo pilnai panaudota) finansavimas skirtas 18 projektų už 4,9 mln. eurų, projektai šiuo metu įgyvendinami, išmokėta suma siekia 95,8 tūkst. eurų.

Investicinė veikla „Pramonės dekarbonizacija“. Veikla prisidės prie 8 DVT

„Deramas darbas ir ekonominis augimas“, 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“, 12 DVT „Atsakingas vartojimas ir gamyba“, 13 DVT „Kova su klimato kaita“. Veikla prisidės ŠESD rodiklio pasiekimo.

Siekiant sėkmingos pramonės įmonių transformacijos ir technologinių pokyčių, numatomos investicijos į ŠESD mažinimo įrenginių, atitinkančių ES informaciniuose dokumentuose esančius geriausius prieinamus gamybos būdus, diegimą į esamas įmonių technologines schemas (pvz., į alternatyvaus kuro, antrinių žaliavų, pramoninių šalutinių produktų panaudojimo gamybos procese įrenginius ir (arba) sistemas; dujų srauto valymo ir pakartotinio naudojimo įrenginius ir (arba) sistemas; automatizavimo ir procesų valdymo įrenginius ir (arba) sistemas; reaktoriaus, krosnis, šilumokaičius ir jų pajungimo schemas, katalitines valymo sistemas; siurblius; kompresorius ir kt.).

Europos investicijų banko 2024 m. spalio 7 d. sprendimu patvirtinta Ekonomikos ir inovacijų ministerijos parengta Modernizavimo fondo krypties „Pramonės dekarbonizacijos“ investicijų schema. Pirmasis kvietimas už 42 mln. eurų numatytas paskelbti iki 2025 m. I ketv. pabaigos.

Investicinė veikla „Žaliųjų pramonės technologijų įsigijimo ir kūrimo skatinimas, aukštos pridėtinės vertės pramonės plėtra, gynybos ir saugumo pramonės konkurencingumo didinimas“. Veikla prisidės prie 8 DVT „Deramas darbas ir ekonominis augimas“, 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“, 12 DVT „Atsakingas vartojimas ir gamyba“, 13 DVT „Kova su klimato kaita“. Veikla prisidės ŠESD rodiklio pasiekimo.

2024 m. pasirašytos 3 paskolų sutartys už 65,2 mln. eurų.

2. Nr. 05-001-01-05-06/12-001-01-03-01 „Įgyvendinti misijomis grįstas mokslo ir inovacijų programas“

Investicinės veiklos: Investicijos į kompetencijų centrus ir Bendros misijų programos. Projektas prisideda prie 8 DVT „Deramas darbas ir ekonominis augimas“, 9

DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“, 12 DVT „Atsakingas vartojimas ir gamyba“, 13 „Kova su klimato kaita“, 16 DVT „Skatinti taikias ir įtraukias visuomenes darniam vystymuisi“, 17 DVT „Stiprinti įgyvendinimo priemonės ir atgaivinti pasaulinę darnaus vystymosi partnerystę“.

Pradėtos įgyvendinti misijomis grįstos mokslo ir inovacijų programos, kuriomis skatinami bendri mokslo ir verslo projektai, plėtojamos ir (arba) komercinamos startuolių, atžalinių įmonių verslo idėjos, atliekami moksliniai tyrimai, tobulinami įgūdžiai, užpildomos esamos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos veiklos skirtų paslaugų ir infrastruktūros spragos. Misijomis grįstų mokslo ir inovacijų programų metu sukurti sprendimai rinką turėtų pasiekti iki 2026 m. birželio mėn. 2024 m. pradėti kurti kompetencijų centrai, įgyvendinami 23 MTEP projektai (Vilniaus universiteto konsorciumas įgyvendina 7 projektus, Kauno technologijos universiteto konsorciumas – 7, Vilniaus Gedimino technikos universiteto konsorciumas – 9.), kurių rezultatas – prototipas, produktas, startuolis ir (arba) atžalinė įmonė.

3. Nr. 05-001-01-05-07 „Sukurti nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą“

Investicinė veikla: Efektyvinti inovacijų politikos įgyvendinimą įsteigiant vieną inovacijų skatinimo agentūrą ir optimizuojant šiuo metu veikiančių agentūrų tinklą. Veikla tiesiogiai prisideda prie darnaus vystymosi principo. Veikla prisidės prie 8 DVT „Deramas darbas ir ekonominis augimas“, 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“, 16 DVT „Taika, teisingumas ir stiprios institucijos“.

Vykdytos veiklos: bendradarbiavimo vadovų komandoje stiprinimo mokymų organizavimas, vadovų komandos formavimo mokymų organizavimas, vertybių hakatono organizavimas, patyriminių komandų formavimo, pažinimo mokymų organizavimas, komandų lyderių mokymų organizavimas, viešojo kalbėjimo ir efektyvaus bendravimo su žiniasklaida mokymų organizavimas.

Investicinė veikla: Padidinti inovacijų paklausą Lietuvoje išnaudojant viešųjų pirkimų potencialą. Veikla tiesiogiai prisideda prie

darnaus vystymosi principo, nes vykdant inovatyvius pirkimus bus skatinama ir tvarių inovatyvių sprendimų kūrimas bei diegimas. Veikla prisidės prie 8 DVT „Deramas darbas ir ekonominis augimas“, 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“, 12 DVT „Atsakingas vartojimas ir gamyba“.

2024 m. skirtas beveik 5,9 mln. eurų finansavimas inovatyvių pirkimų skatinimui. Numatoma galimybė įsigyti inovatyvius produktus ir prekes, skirtas neekonominei veiklai vykdyti bei užtikrinti kompetencijų centro veikimą, kuris atsakingas už metodinės konsultacinės pagalbos perkančiosioms organizacijoms, planuojančioms, organizuojančioms ir vykdančioms inovatyviuosius viešuosius pirkimus, teikimą. Kompetencijų centro veikla įgalinta pasirašius bendradarbiavimo sutartį tarp VŠĮ Inovacijų agentūros ir Viešųjų pirkimų tarnybos. Šios inovatyviems viešiesiems pirkimams didinti skirtos investicijos – nuoseklos Ekonomikos ir inovacijų ministerijos vykdomos Inovacijų reformos dalis. Planuojama, kad lėšos iki 2026 m. I ketv. padėtų įgyvendinti ne mažiau kaip 55 inovatyvius viešuosius pirkimus.

Veikla: „Skatinti startuolių ekosistemos plėtrą“ tiesiogiai prisideda prie darnaus vystymosi principo, Veikla prisidės prie 8 DVT „Deramas darbas ir ekonomikos augimas“, 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“. Veiklos poveiklės:

Investicinė poveiklė: Įgyvendinti specializuotas startuolių akceleravimo programas. Projekto įgyvendinimo metu neturi būti pažeidžiami HP – darnaus vystymosi, inovatyvumo (kūrybingumo), lygių galimybių ir nediskriminavimo (dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos, negalios ar kt.), įskaitant prieinamumo visiems reikalavimo užtikrinimą.

Pradėtos atrankos į pirmus Edtech ir Gametech programų ciklus. Į I-ąjį Gametech ciklą gautos 34 paraiškos, atrinkta 12 startuolių. Į I-ąjį Edtech programos ciklą sulaukta 86 paraiškų, atrinkta 13 startuolių. Įvykdyta 25 proc. akceleravimo programos.

Investicinė poveiklė: Pritraukti tarptautinį akceleratorių. Projekto įgyvendinimo metu neturi būti pažeidžiami HP – darnaus vystymosi, inovatyvumo (kūrybingumo), lygių galimybių ir nediskriminavimo (dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos, negalios ar kt.), įskaitant prieinamumo visiems reikalavimo užtikrinimą.

Akceleratorius iš JAV „Plug and Play“ 2024 m. jau įgyvendino du akceleravimo ciklus, kurių pabaigoje 24 startuoliai turėjo galimybę pristatyti savo inovatyvius produktus potencialiems tarptautinėse rinkose veikiantiems investuotojams.

Investicinė poveiklė: Pagerinti verslo prieigą prie finansinių šaltinių (Inovacijų fondas). Projekto įgyvendinimo metu neturi būti pažeidžiami HP – darnaus vystymosi, inovatyvumo (kūrybingumo), lygių galimybių ir nediskriminavimo (dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos, negalios ar kt.), įskaitant prieinamumo visiems reikalavimo užtikrinimą.

Iki 2024 m. lapkričio mėn. investuota į 25 startuolius iš Vilniaus regiono. Investuota suma – 4,22 mln. eurų.

Investicinė poveiklė: Įsteigti LT Space Hub ir įgyvendinti veiklas. Projekto įgyvendinimo metu neturi būti pažeidžiami HP – darnaus vystymosi, inovatyvumo (kūrybingumo), lygių galimybių ir nediskriminavimo (dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos, negalios ar kt.), įskaitant prieinamumo visiems reikalavimo užtikrinimą.

Vykdytos projekto viešinimo, administravimo veiklos. 2024 m. sausio 12 d. vyko nuotolinis renginys, skirtas Europos sąjungos ir Europos kosmoso agentūros teisėkūros iniciatyvoms pristatyti. 2024 m. vasario 26 d. įvyko kosmoso ekosistemos renginys, 2024 m. kovo 18–19 d. GSTP (angl. General Support Technology

Programme) kvietimo sąlygų pristatymo renginys, konsultacijos įmonėms (12 konsultacijų) ir vizitai į įmones (4 vizitai).

Investicinė poveiklė: Vykdyti startuolių inkubavimo veiklas Europos kosmoso agentūros verslo inkubavimo centre. Projekto įgyvendinimo metu neturi būti pažeidžiami HP – darnaus vystymosi, inovatyvumo (kūrybingumo), lygių galimybių ir nediskriminavimo (dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos, negalios ar kt.), įskaitant prieinamumo visiems reikalavimo užtikrinimą.

2024 m. pasirašytos 7 sutartys su startuoliais per 2 ciklus, kurie pradėjo akceleravimo veiklas, numatytas pagal programą. Vienas startuolis jau pabaigė akceleravimo veiklas.

Investicinė veikla: Dalyvavimas NATO inovacinėse veiklose. Veikla tiesiogiai prisideda prie darnaus vystymosi principo, nes atsiranda galimybės startuolių prieigai prie kapitalo padidinimo per Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos (NATO) inovacijų fondo ir NATO gynybos inovacijų akceleratorius šiaurės Atlanto valstybėms (DIANA) akceleravimo priemones. Veikla prisidės prie DVT: 8 Deramas darbas ir ekonomikos augimas, 9 Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra.

2024 m. sumokėtas 3030 tūkst. eurų Lietuvos įnašas (NATO) inovacijų fondui.

Investicinė veikla: Dalyvavimas dvišalio bendradarbiavimo programų remiamuose MTEPI projektuose. Veikla tiesiogiai prisideda prie darnaus vystymosi principo, nes plečiamas finansavimas MVĮ prieigai prie kapitalo padidinimo. Veikla prisidės prie DVT: 8 Deramas darbas ir ekonomikos augimas, 9 Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra.

2024 m. pareiškėjai dalyvavo diplomatijos programose P. Korėjoje, Singapūre ir Jungtinėse Amerikos Valstijose. Iš viso 20 įmonių suteikta subsidijų už 210,2 tūkst. eurų. Taip pat buvo tęsiama dvišalė programa su Izraeliu ir išmokėta dalis numatytos subsidijos įmonei.

4. Nr. 01-005-01-06-03 „Gerinti konkurencinę investicijų pritraukimo aplinką“

Investicinės veikla: „Laisvųjų ekonominių zonų, pramonės parkų ir kitose pramoninėse teritorijose esančių sklypų išvystymas“ poveiklės 1.3, 1.4 ir 1.5 „Sąlygų ir vietos ekosistemos užsienio ir vietos investuotojams pagerinimas (pramoninės teritorijos) Akmenės raj. sav., Jonavos raj. sav. ir Mažeikių raj. sav. kuriamos arba plėtojamos pramoninės teritorijos (LEZ, pramonės parkas arba pramoninė teritorija)“ tiesiogiai prisideda prie 8 DVT „Deramas darbas ir ekonominis augimas“, 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“, tačiau veikla netiesiogiai prisidės prie ŠESD rodiklio.

Iki 2024 m. pabaigos įgyvendinami 4 projektai už 18,4 mln. eurų. Išmokėta suma už projektuose vykdomas veiklas siekia 2,2 mln. eurų.

Investicinė veikla: „Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Šiaulių, Kauno ir Telšių apskrityse“ tiesiogiai prisideda prie 8 DVT „Deramas darbas ir ekonominis augimas“, 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“, tačiau veikla netiesiogiai prisidės prie ŠESD rodiklio.

Iki 2024 m. pabaigos įgyvendinami 27 projektai už 154,5 mln. eurų. Išmokėta suma už projektuose vykdomas veiklas siekia 184,8 tūkst. eurų.

5. Nr. 01-005-01-08-09 „Skatinti verslumą ir kurti paskatas įmonių augimui“

Investicinė veikla: „Teikti tikslines konsultacijas verslo transformacijai bei valdymo efektyvumo didinimui“. Ši veikla tiesiogiai prisideda prie DV HP, kadangi visiems viešiesiems pirkimams, kurie bus atliekami veiklos įgyvendinimo metu, bus taikomi žaliesiems viešiesiems pirkimams taikomi reikalavimai.

2024 m. 74 MVĮ gavo tikslines konsultacijas, iš jų 23 verslo transformacijos per žalinimą ir 51 verslo konkurencinio pranašumo didinimo temomis.

Investicinė veikla: „Skatinti viešųjų paslaugų perdavimą teikiant ekspertinio konsultavimo paslaugas“. Ši veikla tiesiogiai prisideda prie DV HP, kadangi visiems viešiesiems pirkimams, kurie bus atliekami veiklos įgyvendinimo metu, bus taikomi žaliesiems viešiesiems pirkimams taikomi reikalavimai.

2024 m. teiktos rinkos ekspertų konsultacijos savivaldybėms, kaip pradėti ir įgyvendinti poveikio viešuosius pirkimus. Poveikio pirkimai – tai pirkimų modelis, pagal kurį perkamos ne konkrečios paslaugos, o rezultatai. Vykdamas poveikio pirkimus, viešųjų pirkimų dokumentuose užsakovas aiškiai įvardija rezultatus, kuriuos pagal sutartį turi įvykdyti tiekėjas. Kompetencijos organizuoti tokius pirkimus Lietuvos savivaldybėms suteikia galimybę efektyviai spręsti vietos socialines problemas, didina paklausą socialiniams verslams regione. 2024 m. 6 savivaldybės (Ukmergės, Klaipėdos rajono, Marijampolės, Utenos, Palangos ir Varėnos) parengė poveikio pirkimo viešojo pirkimo dokumentus.

Investicinė veikla: „Akceleruoti socialinį verslą per nuoseklią mokymo ir tinklaveikos programą“. Ši veikla tiesiogiai prisideda prie DV HP, kadangi socialinio verslo įmonės savo komercine veikla iš esmės siekia socialinio, aplinkosauginio arba bendrojo visuomenės intereso tikslo, ir jų komercinei veiklai dažnai būdinga aukšto lygio socialinė inovacija, kurių pelnas ar jo dalis paprastai reinvestuojama į to socialinio ar aplinkosauginio siekio įgyvendinimą ir kurių organizavimo tvarka arba nuosavybės struktūra atspindi jų misiją, remiasi demokratiniais ar dalyvavimo principais arba yra orientuota į socialinį teisingumą.

2024 m. 15 Lietuvos socialinio verslo įmonių pasinaudojo galimybe dalyvauti socialinio verslo akceleravimo programoje. Tai – 1,5 mėnesio trukmės intensyvi bei įtraukianti mokymų programa, apimanti šešias svarbiausias socialiniam verslui temas: nuo tvaraus verslo modelio sudarymo, finansų planavimo, rinkodaros plano parengimo iki savo verslo poveikio matavimo ir inovacijų diegimo. Akceleratoriuje dalyvaujantys verslininkai gauna atsakymus į jiems svarbius klausimus, drauge su programos ekspertais

sprendžia savo verslo problemas bei ieško naujų galimybių. Tai ne tik mokymai, bet ir puiki tinklaveikos galimybė, leidžianti megzti verslo pažintis, surasti partnerius. Aštuonių įmonių atstovai buvo atrinkti stažuotei Turine (Italija).

Investicinė veikla: „Skatinti jaunimo verslo vystymą“. Ši veikla tiesiogiai prisideda prie DV HP, kadangi visiems viešiesiems pirkimams, kurie bus atliekami veiklos įgyvendinimo metu, bus taikomi žaliesiems viešiesiems pirkimams taikomi reikalavimai.

Skatinome jaunimo verslumo kompetencijų ugdymą, nuosavo verslo kūrimą ir verslo idėjų (hipotezių) kūrimą. Verslo vystymo ir idėjų laboratorijos paslaugomis 2024 m. pasinaudojo 437 asmenų, patikrintos 24 verslo idėjos. Organizuoti renginiai jaunimui dirbtinio intelekto, idėjų kūrimo, skaitmeninių įrankių ir inovacijų taikymo temomis.

Investicinė veikla: „Įgyvendinti Ankstyvojo perspėjimo sistemos modeliui gerinti skirtas priemones“. Ši veikla tiesiogiai prisideda prie DV HP, kadangi visiems viešiesiems pirkimams, kurie bus atliekami veiklos įgyvendinimo metu, bus taikomi žaliesiems viešiesiems pirkimams taikomi reikalavimai. 2024 metais veikla nebuvo vykdoma.

Investicinė veikla: „Sukurti ir įveiklinti praktinę mokymų programą 5-8 kl. moksleivių skaitmeninio verslumo skatinimui“. Ši veikla tiesiogiai prisideda prie DV HP, kadangi visiems viešiesiems pirkimams, kurie bus atliekami veiklos įgyvendinimo metu, bus taikomi žaliesiems viešiesiems pirkimams taikomi reikalavimai.

Sukurta praktinė mokymų programa 5–8 klasių moksleivių skaitmeniniam verslumui skatinti į Lietuvos mokyklų klases atnešė integruotas, aktualias, kūrybiškas informatikos ir verslumo pamokas. Šia veikla buvo siekiama atliepti opius vykstančios skaitmeninės transformacijos klausimus, atkreipti dėmesį į augantį skaitmeninės ekonomikos potencialą bei padėti pasirengti skaitmeninei atečiai. 2024 metais programoje dalyvavo 2067 mokiniai, 273 jų įkūrė mokinių mokomąsias bendroves, programą baigė ir buvo apmokyti 104 mokytojai.

6. Nr. 01-005-01-12-06 „Spartinti turizmo sektoriaus transformaciją“

Nacionalinė turizmo informacinė sistema (NTIS) kuriama taip, kad užtikrintų geriausią patirtį naudojant ją nepriklausomai nuo lyties, amžiaus, negalios, gyvenamosios vietos, socialinės padėties ir pan. todėl tiesiogiai prisidedama prie horizontaliųjų principų įgyvendinimo. Pažangos priemonė prisideda prie 8 DVT „Deramas darbas ir ekonomikos augimas“, uždavinio 8.9. „Iki 2030 metų sukurti ir įgyvendinti politiką, skirtą darniam turizmui, kuris padeda sukurti darbo vietas, taip pat pristatyti vietos kultūrą ir produktus, plėtoti“.

Nuo 2025 m. pradžios licencijuotos apgyvendinimo paslaugas teikiančios įmonės ar asmenys į skaitmeninės NTIS posistemę „E. turistai“ turi teikti duomenis apie pas juos apsistojučius svečius. 2025 m. sausio 1 d. įsigaliojusi nauja tvarka prisidės prie duomenimis grįstos šalies turizmo sektoriaus plėtos ir užtikrins didesnę visuomenės saugumą.

Į NTIS įvedami vardas, pavardė, gimimo data bei dokumentą išdavusi valstybė. Papildomai reiks nurodyti miestą ir šalį, iš kurio atvyko, kartu atvykusių vaikų skaičių, atvyko poilsio, darbo, sveikatos ar kitais tikslais, bei ar vyko per kelionių organizatorių. Pateikti duomenys bus automatiškai nuasmeninami ir naudojami statistikos tikslais, todėl neprieštaraus asmens duomenų apsaugos reglamento nuostatomis. Tokie pokyčiai leis kur kas tiksliau skaičiuoti ir analizuoti turistų srautus, o visų svečių registravimas prisidės prie didesnio viešojo bei nacionalinio saugumo. Įgyvendinus 2024 m. įsigytoje NTIS modernizavimo galimybių studijoje numatytas veiklas, vienoje vietoje bus sutelkta daugiau viešųjų paslaugų, kas mažins administracinę naštą, sprendimų priėmėjams leis geriau pažinti turizmo sektorių ir planuoti jam reikalingas priemones, taip pat užtikrins aiškesnio turistų profilio kūrimą ir patrauklesnės rinkodaros pritaikymą jam.

7. Nr. 05-002-01-07-07 „Skatinti duomenų prieinamumą ir pakartotinį naudojimą“:

Investicinė veikla „Įmonių investicijos į naujų inovatyvių sprendimų ir skaitmeninių paslaugų

sukūrimą, naudojant atvirus duomenis“. Šia veikla tiesiogiai prisidedama prie 9 DVT „Pažangos priemonė tiesiogiai prisideda prie 9 DVT „Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra“ uždavinio 9.b „Remti šalies technologijų plėtrą, mokslinius tyrimus ir naujoves besivystančiose šalyse, įskaitant palankios politinės aplinkos, skirtos inter alia, pramonės įvairinimui ir prekių vertės didinimui, užtikrinimą“ pasiekimo, kuris vertinamas rodikliu „9.b.1. Pažangiųjų ir vidutiniškai pažangių technologijų gamybos sektoriaus sukurtos pridėtinės vertės dalis apdirbamosios gamybos sukurtoje pridėtinėje vertėje“.

Iki 2024 m. pabaigos įgyvendinama 60 atvirųjų duomenų panaudojimo projektų už daugiau nei 3,9 mln. eurų. Išmokėta 820 tūkst. eurų.

8. Nr. 05-002-01-07-09 „Didinti socialiai pažeidžiamų grupių skaitmeninius įgūdžius“

Pažangos priemonėje „Didinti socialiai pažeidžiamų grupių skaitmeninius įgūdžius“ numatytos 7 investicinės ir 1 reguliacinė veikla (IT sprendimo, skirto geresnėms kurčiųjų komunikacijos galimybėms užtikrinti, pritaikymas, įdiegimas ir tikslinės grupės apmokymas naudotis; IT sprendimo, skirto aklių prieigai prie informacijos užtikrinti, pritaikymas, įdiegimas ir tikslinės grupės apmokymas naudotis; teisinio reguliavimo keitimas, įtvirtinant informacijos prieinamumo užtikrinimą; metodinių rekomendacijų IT sprendimų geresnėms kurčiųjų ir aklių komunikacijos galimybėms naudojantis viešosiomis paslaugomis, kūrimui ir diegimui, parengimas; techninių pagalbos priemonių negalią turintiems asmenims įsigijimas; techninės įrangos IT sprendimų įdiegimui ir palaikymui įsigijimas; reformos įgyvendinimo komunikacija ir viešinimas; mišrūs skaitmeninių įgūdžių mokymai socialiai pažeidžiamų grupių gyventojams). Ši pažangos priemonė prisideda prie 4 DVT „Kokybiškas išsilavinimas“ ir 8 DVT „Deramas darbas ir ekonomikos augimas“.

Atsižvelgiant į tai, kad numatomomis veiklomis siekiama mažinti nelygybę pasinaudoti skaitmeninio suteikiama nauda, šios veiklos prisidės prie DV HP. Didžioji dalis veiklų yra skirta gerinti neįgaliųjų komunikavimo

galimybes. Įgyvendinant šias veiklas bus sukurti skaitmeniniai informaciniai technologijų sprendimai, kurie negalią turintiems žmonės padės lengviau ir paprasčiau bendrauti ir naudotis viešosiomis paslaugomis.

2024 m. vykdytas projektas „Geresnės neįgaliųjų komunikavimo galimybės pasitelkiant informacines technologijas“ dviejų informacinių technologijų sprendimų, kurie skirti neįgaliesiems, sukūrimui: vienas jų – geresnės kurčiųjų komunikacijos galimybėms, kitas – aklujų prieigai prie informacijos užtikrinti. 2024 m. įdiegta programėlė geresnės kurčiųjų komunikacijos galimybėms užtikrinti. IT sprendimas klausos negalią turintiems asmenims padės gauti lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugą, t. y. įdiegta mobilioji programėlė užtikrins kokybiškesnį nuotolinių lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugų teikimą. Ši programėlė leis ne tik skambinti kurčiajam, bet ir klausos negalios neturintis asmuo galės paskambinti savo kurčiam draugui ar klientui ir su gestų kalbos vertėjo pagalba bendrauti ar aptarti dalykinius klausimus. Taip pat baigiama diegti programėlė geresnei aklujų prieigai prie informacijos užtikrinti. Regos negalią turintiems asmenims IT sprendimas leis kokybiškiau žiūrėti filmus. Vartotojas turės atsisiųsti programėlę, kurios veikimo principas – garso atpažinimo technologija, naudojantis telefono ar planšetės mikrofonu ir atpažįstant filmo garsus. Tai užtikrins galimybę akliesiems išgirsti garsus kino teatre, taip pat žiūrint per televiziją rodomus filmus.

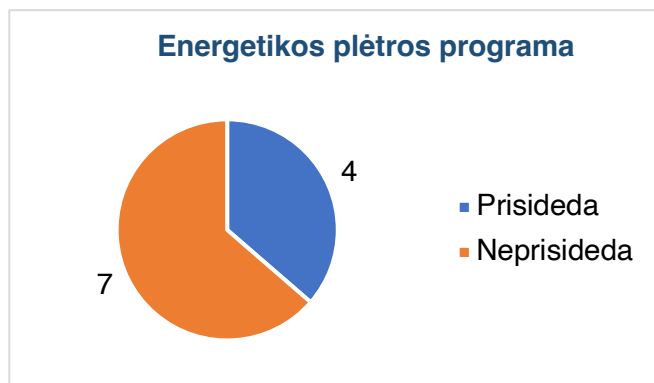
Sukurti informacinių technologijų sprendimai palengvins komunikaciją tiek regėjimo ir klausos negalią turintiems asmenims, tiek juos aptarnaujantiems paslaugų teikėjams, pardavėjams, viešojo sektoriaus atstovams.

Atsižvelgiant į tai, kad daugeliu atvejų veiklos tik pradedamos įgyvendinti ar dar nėra ženklių veiklų / projektų rezultatų, todėl gerosios praktikos pavyzdžių pateikti šiuo metu negalima.

3. LR ENERGETIKOS MINISTERIJA

- 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos energetikos plėtros programa
- 2021–2030 metų branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimo ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo plėtros programa

Prie DV HP įgyvendinimo prisideda viena 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos energetikos plėtros programa (toliau – Energetikos plėtros programa). **Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 4 pažangos priemonių**, numatytų Energetikos plėtros programoje.

Įvertinus gautą informaciją dėl 11 pažangos priemonių. Matyti, kad patvirtinti 9 pažangos priemonių aprašai. 5 pažangos priemonių aprašuose nėra nurodyta, kaip prisidės prie DVT įgyvendinimo, tačiau Energetikos ministerija teigia, kad kai kuriais atvejais yra matyti aiški sąsaja. Tačiau, 4 pažangos priemonės tiesiogiai prisidės prie DV HP 2 rodiklių reikšmių siekimo: 4 pažangos priemonės prisidės prie Darnaus vystymosi indekso rodiklio reikšmių siekimo, iš jų 3 pažangos priemonės prisidės prie ŠESD rodiklio reikšmių siekimo.

Šios 4 pažangos priemonės tiesiogiai arba netiesiogiai prisidės prie Darbotvarkės 2030 DVT įgyvendinimo – vykdant veiklas, poveikles, investicines ar reguliacines veiklas bus prisidedama prie 7, 11, 12 ir 13 DVT įgyvendinimo.

1. Nr. 03-001-01-13-01 „Diegti pažangias technologijas, palaipsniui mažinant iškastinio kuro naudojimą, teikiant prioritetą vandenilio technologijoms“

Įgyvendinant pažangos priemonę Nr. 03-001-01-13-01 „Diegti pažangias technologijas, palaipsniui mažinant iškastinio kuro naudojimą, teikiant prioritetą vandenilio technologijoms“ bus tiesiogiai prisidedama prie keturių (7, 11, 12 ir 13) DVT įgyvendinimo ir ŠESD rodiklio reikšmių siekimo. Įgyvendinant priemonę bus sukurti nauji 400 MW „žaliojo“ vandenilio gamybos pajėgumai, kurie tiesiogiai didins atsinaujinančių išteklių energijos dalį bendrame energijos vartojime; išplėtoti „žaliojo“ vandenilio gamybos pajėgumai transportui, kas tiesiogiai sumažins poreikį naudoti iškastiniu kuru varomas transporto priemones miestuose; taip pat „žaliojo“ vandenilio naudojimas vietoje iškastinio kuro tiesiogiai sumažins CO₂ susidarymą.

Vandenilio plėtros Lietuvoje 2024–2050 m. gairės (toliau – Gairės) patvirtintos Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2024 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 1-81 „Dėl Vandenilio plėtros Lietuvoje 2024–2050 m. gairių patvirtinimo“. Gairėmis siekiama nustatyti pagrindines žaliojo vandenilio plėtros iki 2050 m. Lietuvoje kryptis ir tikslus. Dokumente apibrėžiami vandenilio plėtros etapai, verslo aplinka ir uždaviniai, siekiant vandenilio technologijų panaudojimo pramonės, transporto, energijos gamybos ir kituose sektoriuose. Gairių įgyvendinimo planas, kuriame numatytos konkrečios priemonės 2025–2027 m., už jų įgyvendinimą atsakingi subjektai bei finansavimo poreikis, patvirtintas 2024 m. gruodžio 11 d. LR Vyriausybės nutarimu Nr. 1070 „Dėl Vandenilio plėtros Lietuvoje 2025–2027 metais gairių įgyvendinimo veiksmų plano patvirtinimo“.

2. Nr. 03-001-06-03-02 „Didinti AEI dalį, užtikrinant atsinaujinančių išteklių integraciją į elektros tinklus“

Įgyvendinant pažangos priemonės Nr. 03-001-06-03-02 „Didinti AEI dalį, užtikrinant atsinaujinančių išteklių integraciją į elektros tinklus“ visas veiklas bus tiesiogiai

prisidedama prie 7 DVT įgyvendinimo – bus didinama atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – AEI) dalis, palyginti su bendroju galutiniu energijos suvartojimu. Numatytos veiklos orientuotos į reguliacinės aplinkos palankumo AEI plėtrai didinimą, siekiant sureguliuoti laisvų galių skirstymo ir kompensavimo mechanizmus, užtikrinti, kad pirmiausia AEI būtų kuriami ten, kur skirstomajame tinkle pakanka laisvų galių; taip pat į teisinių prielaidų gaminančių vartotojų skaičiaus daugiabučiuose augimui sudarymą, siekiant įteisinti mechanizmą, leidžiantį daugiabučio bendrijai priklausančiame elektros energijos iš AEI gamybos įrenginyje pagamintą elektros energiją iš AEI paskirstyti ir užskaityti daugiabučio butų suvartojimui padengti. Kartu bus siekiama užtikrinti maksimalią daugiabučių modernizavimo programos įgyvendinimo ir AEI plėtros procesų sinergiją. Šios poveiklės vykdymas būtinas siekiant iki 2030 m. užtikrinti, kad gaminančių vartotojų skaičius išaugtų iki trečdalo elektros energijos vartotojų (500 tūkst. vartotojų). Taip pat bus siekiama pagerinti teisinę aplinką elektros energijos iš AEI gamybos, perdavimo ir vartojimo skatinimui.

Šiame pažangos priemonės apraše numatytos dotacijos AEI elektrinių įrengtaji galiai ir elektros energijos kaupimo įrenginių talpai didinti prisidės prie AEI sklaidos bei ŠESD mažinimo. Tuo tarpu dotacijos energijos skirstymo operatoriams padės sukurti reikiamą infrastruktūrą, kuri padidins elektros energijos skirstymo tinklų pralaidumus ir galimybes prijungti prie jų gaminančių vartotojų AEI elektrines. Per 2023-2024 metus gyventojams, įsirengusiems saulės elektrines arba įsigijusiems įrengtąją galią iš nutolusių saulės elektrinių parkų, buvo išmokėta virš 87 mln. eurų dotacijų, su kurių pagalba gyventojai įsirengė arba įsigijo iš nutolusių saulės elektrinių parkų virš 295 MW saulės elektrinių įrengtosios galios. Prognozuojama, kad ši įrengtoji galia kiekvienais metais generuos apie 295 000 MWh švarios elektros energijos.

3. Pažangos priemonė Nr. 03-001-06 03-04 „Įgyvendinti centralizuoto šilumos, karšto vandens ir vėsumos tiekimo sistemų energijos vartojimo efektyvumą didinančias priemones“

Įgyvendinant pažangos priemonę **Nr. 03-001-06-03-04 „Įgyvendinti centralizuoto šilumos, karšto vandens ir vėsumos tiekimo sistemų energijos vartojimo efektyvumą didinančias priemones“** numatoma finansuoti šilumos/vėsumos tiekimo vamzdynų tiesimą ar atnaujinimą, įvadinį šilumos apskaitos prietaisų su nuotolinio nuskaitymo funkcija diegimą. Šių veiklų įgyvendinimas didins centralizuotų šilumos ar vėsumos tiekimo tinklų energinį efektyvumą ir mažins ŠESD emisijas.

4. Nr. 03-001-06-05-01 „Įgyvendinti energijos vartojimo efektyvumą didinančias priemones viešuosiuose centrinės valdžios pastatuose, individualiuose gyvenamuosiuose namuose ir įmonėse“

Įgyvendinant pažangos priemonę **Nr. 03-001-06-05-01 „Įgyvendinti energijos vartojimo efektyvumą didinančias priemones viešuosiuose centrinės valdžios pastatuose, individualiuose gyvenamuosiuose namuose ir įmonėse“** bus tiesiogiai prisidedama prie trijų (7, 11 ir 13) DVT įgyvendinimo. Namų ūkiuose senų šilumos gamybos įrenginių pakeitimas naujausiomis efektyvesnėmis technologijomis, šilumos gamybai naudojančiomis AEI energijos išteklius, leis sumažinti šiuo metu namų ūkiuose individualiai sunaudojamos galutinės energijos kiekį bei padidinti atsinaujinančių energijos išteklių dalį šildymui ir vėsinimui. Kartu bus sumažintas iškastinio kuro naudojimas ir oro tarša – dėl mažiau sunaudojamo iškastinio kuro bus padidinta energetinė nepriklausomybė nuo importuojamų iškastinių energijos išteklių ir tuo pačiu sumažintos šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos. Taip pat dėl mažiau sunaudojamo biokuro, į aplinką bus išmetama mažiau kietųjų dalelių KD2,5 ir KD10 ir taip sumažinta kietųjų dalelių visuomenės sveikatai kelianti socialinė-ekonominė žala. Efektyvesnei ir netaršiai šilumos gamybai skatinti šioje pažangos priemonėje suplanuotos 4 investicinės veiklos: dvi veiklos apima „Neefektyvių biomasę naudojančių katilų keitimą į efektyvesnes, AEI naudojančias šilumos gamybos technologijas, individualiuose namuose, neprijungtuose prie CŠT“, iš viso šioms dviem veikloms vykdyti

suplanuota 166 mln. eurų (83 mln. eurų – 2021–2027 ES Investicijų programos (toliau – IP) lėšos ir 83 mln. eurų privačios lėšos). Kitos dvi veiklos apima „Iškastinį kurą naudojančių katilų keitimą į efektyvesnes, AEI naudojančias šilumos gamybos technologijas, individualiuose namuose, neprijungtuose prie CŠT“, iš viso šioms dviem veikloms vykdyti suplanuota 74,4 mln. eurų (37,2 mln. eurų – 2021–2027 IP lėšos ir 37,2 mln. eurų privačios lėšos). Taip pat pažangos priemonėje suplanuotos 5 investicinės veiklos viešųjų centrinės valdžios pastatų atnaujinimui ir jų energetinio efektyvumo pagerinimui, kurioms vykdyti suplanuota 62 mln. Eurų 2021–2027 IP lėšų ir 70 mln. eurų Modernizavimo fondo lėšų. Pagal šią pažangos priemonę paskelbtus kvietimus gyventojams įsirengti modernią šildymo įrangą, per 2024 m. buvo įdiegta 1702 vnt. (19 MW AEI šilumos pajėgumų) modernių šildymo technologijų vietoje neefektyvių biokurą deginančių šilumos gamybos įrenginių ir 828 vnt. (9,3 MW papildomų AEI šilumos pajėgumų) modernių šildymo technologijų vietoje iškastinį kurą deginančių šilumos gamybos įrenginių. Dėl įdiegtų modernių AEI šilumos gamybos įrenginių nuo 2025 m. namų ūkiuose sunaudojama apie 50 GWh/metų mažiau energijos, o taip pat dėl iškastinio kuro naudojimo technologijų pakeitimo į atsinaujinančių energijos išteklių technologijas buvo sumažintos šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos ir padidinta AEI dalis šildymui ir vėsinimui. Pagal šią pažangos priemonę paskelbtus kvietimus viešųjų centrinės valdžios pastatų atnaujinimui šiuo metu projektai yra įgyvendinami, o per 2024 m. pilnai užbaigtų projektų ir modernizuotų pastatų dar nebuvo. Planuojama, kad įgyvendinus visas šias pažangos priemonės investicines veiklas pilna apimtimi bus įdiegta apie 166 MW papildomų AEI šilumos gamybos pajėgumų namų ūkių decentralizuotame šilumos sektoriuje vietoje šiuo metu naudojamų iškastinio kuro įrenginių ir apie 20 tūkst. namų ūkių šilumos energija apsirūpins efektyvesnėmis moderniomis AEI šilumos gamybos technologijomis, taip pat planuojama, kad bus atnaujinta apie 297 tūkst. kv .m. viešųjų centrinės valdžios pastatų plotas.

Kitų 5 pažangos priemonių (pažangos priemonė **Nr. 03-001-05-01-01 „Įgyvendinti dujotiekių jungčių statybos ir stiprinimo**

projektus“, pažangos priemonė **Nr. 03-001-05-02-01 „Įgyvendinti Lietuvos elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektą“**, pažangos priemonė **Nr. 03-001-06-03-01 „Įrengti 200 MW elektros energijos kaupimo įrenginių sistemą“**, pažangos priemonė **Nr. 03-001-06-03-03 „Įgyvendinti degalų iš AEI gamybos priemones ir plėtoti jų panaudojimo infrastruktūrą transporto“**, **Nr. 03-001-06-03-05 „Įgyvendinti AEI panaudojimą šilumos ir vėsumos gamybai didinančias priemones centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje“**) aprašuose nėra nurodyta, kaip pažangos priemonių pažangos veiklos prisidės prie DV HP įgyvendinimo, nepaisant to, kad kai kuriais atvejais matoma aiški sąsaja su DVT, o likusių 2 pažangos priemonių (pažangos priemonė **Nr. 03-001-01-13-03 „Diegti priemones, didinančias elektros energijos vartotojų, aktyviai dalyvaujančių elektros energijos rinkoje, skaičių“** ir pažangos priemonė **Nr. 03-001-02-04-01 „Sukurti tinkamas sąlygas mažas pajamas gaunantiems ir energijos nepriteklių patiriantiems gyventojams pasinaudoti valstybės paskatų ir paramos sistema atsinaujinančios energetikos ir energijos vartojimo efektyvumo skatinimo srityje, taip pat valstybės parama, skirta techninėms galimybėms pasirinkti alternatyvius (pigius) energijos išteklius užtikrinti“**) aprašai dar nepatvirtinti.

4. LR FINANSŲ MINISTERIJA

- Tvarių viešųjų finansų plėtros programa

Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Tvarių viešųjų finansų plėtros programa. **Prie DV HP įgyvendinimo turėtų prisidėti 2 pažangos priemonės:** „Tobulinti mokesčių sistemą pagal viešųjų išlaidų poreikį“ ir „Optimizuoti valstybės nekilnojamojo turto apimtis“ (2023 m. ataskaitos informacija), tačiau 2024 m. ataskaitai duomenų apie šių pažangos priemonių prisidėjimą prie DV HP pateikta nebuvo.

Tvarių viešųjų finansų plėtros programa

0

- Prisideda
- Neprisideda

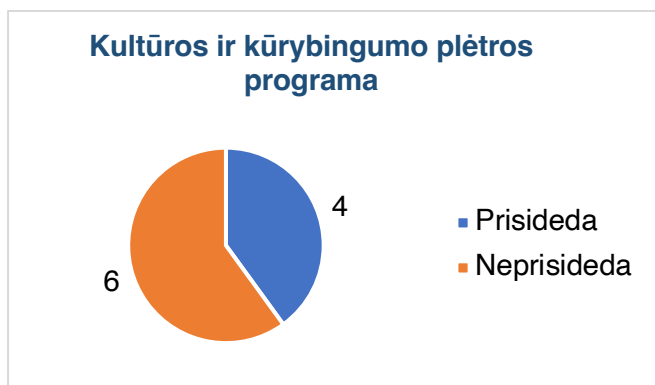
Finansų ministerija pranešė, kad 2024 m. pažangos priemonių apimtyje nevykdė pažangos veiklų ar projektų, kuriais būtų prisidedama prie DV HP įgyvendinimo.

Pažymėtina, kad šiuo metu svarstoma kartu su rengiamu Tvarių viešųjų finansų plėtros programos pakeitimu (dėl NPP rodiklių pakeitimo ir dėl Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo), peržiūrėti minėtų pažangos priemonių tikslingumą.

5. LR KULTŪROS MINISTERIJA

• Kultūros ir kūrybingumo plėtros programa

Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 2021–2030 metų Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Kultūros ir kūrybingumo plėtros programa. **Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 4 pažangos priemonės.**

Įvertinus visas 4 pažangos priemones, kurias prisideda prie DV HP įgyvendinimo matyti, kad jų įgyvendinimas prisidės prie 1 DV HP rodiklių reikšmių siekimo: visos nurodytos pažangos priemonės prisidės prie Darnaus vystymosi indekso rodiklio reikšmių siekimo.

Šios pažangos priemonės tiesiogiai arba netiesiogiai prisidės prie Darbotvarkės 2030 DVT įgyvendinimo – vykdant pažangos veiklas (poveikles) bus prisidedama prie 1, 4, 5, 8, 9, 11, 12 ir 13 DVT įgyvendinimo.

1. Nr. 08-001-04-06-01 „Tvarių prielaidų ir paskatų aktualizuoti kultūros paveldo vertybes sukūrimas“

Prie DV HP įgyvendinimo tiesiogiai prisideda [Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos](#) (toliau – KKPP) pažangos priemonė **Nr. 08-001-04-06-01 (PP) „Tvarių prielaidų ir paskatų aktualizuoti kultūros paveldo vertybes sukūrimas“** (toliau – **Paveldo PP**). Paveldo PP prisideda prie DV HP įgyvendinimo pažangos 11 DVT 11.4 uždavinio „Didinti pastangas apsaugoti ir išsaugoti pasaulio kultūros ir gamtos

paveldą“ 11.4.1 rodiklio „Kultūros ir gamtos paveldo išsaugojimui iš valstybės ir savivaldybių biudžeto skirtos lėšos“. Šiam rodikliui duomenis teikia Kultūros ministerija kartu su Aplinkos ministerija.

2024 m. sėkmingai įgyvendinti pažangos priemonės „Tvarių prielaidų ir paskatų aktualizuoti kultūros paveldo vertybes sukūrimas“ projektai pagal šias veiklas:

- „Pažinimo įgūdžių formavimas“ – įgyvendinta 12 kultūros paveldo mokymų mokytojams, kuriuos pilnai išklausė 162 dalyviai, lankęsi paskaitose.
- „Pozityvios žinios apie kultūros paveldą“ – kartu su nematerialaus kultūros paveldo vertybių puoselėtojais ir praktikais kurta šias vertybes populiarinanti medija: parengti 6 profesionalūs straipsniai ir 6 socialinių tinklų paskyrose paskelbti vaizdo įrašai.
- „Tyrėjų ir specialistų rengimas“ – organizuoti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų ir siekiančių jais tapti asmenų kvalifikacijos tobulinimo kursai. Šiuos kursus organizavo du skirtingi kursų programų organizatoriai. Įvyko 26 nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacijos tobulinimo kursų paskaitos, kuriose apsilankė 749 asmenų.
- Prevencijos projektų programa „Apsaugok ir sutaupyk: paveldo prevencinė priežiūra“ – sukurti 7 tematiniai mokomieji vaizdo įrašai, pristatantys prevencinės kultūros paveldo objektų priežiūros tvarkomuosius darbus. Šiuos darbus gali atlikti patys kultūros paveldo objektų valdytojai be atestuotų nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų indėlio, be projektavimo ar projekto derinimo procedūrų. Mokomieji vaizdo įrašai buvo peržiūrėti 3756 kartus. 2024 m. praversti 5 praktiniai mokymai: tikslinei dalyvių grupei buvo suteikta galimybė pasisemti prevencinės priežiūros patirties per praktinius užsiėmimus kultūros paveldo objekte (3 praktiniai mokymai per 2 praktikos dienas). 2024 m. 5 praktiniuose mokymuose dalyvavo 53 asmenys.

2023 m., projekto metu buvo sukurta platforma, kurioje viešinama kvalifikuotų meistrų ir prevencinės priežiūros specialistų kontaktinė informacija, vyksta nuoseklus objektų valdytojų ir paveldosaugos specialistų bendravimas bei bendradarbiavimas. 2024 m. platforma buvo atnaujinta: vartotojams suteikta galimybė palikti atsiliepimus apie specialistą, buvo įdiegti papildomi filtrai bei sukurtos kitos galimybės: atskirti fiziniai ir juridiniai asmenys, atsirado galimybė specialistus pasirinkti pagal regionus, buvo sukurta atskira registracija ir išskirti atestuoti (turintys KM atestatą) specialistai, įkelti platformos aprašymas, naudojimosi taisyklės, dažniausiai užduodamų klausimų skiltis, atlikti kiti platformos atnaujinimo darbai. Platforma viešai pasiekiama, joje prisiregistravę 15 specialistų.

„Dialogo ir sąmoningumo skatinimas“ – Lietuvos etnografijos muziejuje ir įvairiuose Lietuvos regionuose suorganizuota 12 renginių – praktinių mokymų apie medinės architektūros paveldą, kuriuose dalyvavo 286 dalyviai. Patobulinta 2023 m. vykusios konferencijos video medžiaga: dalyvių iš užsienio pranešimai buvo išversti į lietuvių kalbą, sutitruoti ir patalpinti muziejaus internetinėje svetainėje Veiklos Nr. 7 „Kultūros paveldo aktualizavimas ir įveiklinimas“ apimtyje pagal poveiklę Nr. 7.1 „Kultūros paveldo aktualizavimas ir įveiklinimas (konkursas I kvietimas)“ 2024 m. pasirašyta 11 projektų sutarčių, skirtas 4,48 mln. eurų Europos Sąjungos fondų lėšų finansavimas.

2024 metais paskelbtas II kvietimas teikti projektų, atrenkamų konkurso būdu, įgyvendinimo planus pagal šios priemonės poveiklę „7.1. Kultūros paveldo aktualizavimas ir įveiklinimas (konkursas)“. Vyksta projektų įgyvendinimo planų vertinimas.

Įgyvendinant veiklos poveiklę Nr. 7.2 „Kultūros paveldo aktualizavimas ir įveiklinimas (finansinė priemonė derinama su dotacija įgyvendinant vieną projektą)“ 2024 m. paskelbtas kvietimas pagal finansinę priemonę „Paveldas“, finansuojamą Europos regioninės plėtros

fondo lėšomis (5 000 000 Eur vidurio ir vakarų Lietuvos regionui ir 500 000 Eur Sostinės regionui). Priemonės tikslas – suteikiant privatiems ir viešiesiems juridiniams asmenims palankias finansavimo sąlygas paskolų forma, atnaujinti, aktualizuoti ir įveikinti kultūros paveldo objektus, lanksčiai pritaikant juos įvairių visuomenės grupių poreikiams, išnaudoti paveldo ir kultūros objektų atnaujinimo potencialą ekonominės plėtros didinimui, naujų veiklos sričių ir pajamų šaltinių, verslų ir darbo vietų kūrimui, darnaus turizmo vystymuisi.

2. Nr. 08-001-04-01-01 „Aukštos meninės vertės, įvairaus ir įtraukaus kultūros turinio prieinamumo didinimas“

Prie DV HP įgyvendinimo taip pat tiesiogiai prisideda KKPP pažangos priemonė **Nr. 08-001-04-01-01 „Aukštos meninės vertės, įvairaus ir įtraukaus kultūros turinio prieinamumo didinimas“ (toliau – Kultūros prieinamumo PP)**. Kultūros prieinamumo PP prisideda prie DV HP įgyvendinimo pažangos 4 DVT „Užtikrinti visa apimančią ir lygiavertę kokybišką švietimą ir skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi“ 4.7. uždavinio „Iki 2030 metų užtikrinti, kad visi besimokantys asmenys įgytų žinių ir įgūdžių, reikalingų darniam vystymuisi skatinti, įskaitant, be kitų dalykų, švietimą darnaus vystymosi ir darnios gyvensenos, žmogaus teisių, lyčių lygybės, taikos ir nesmurtinės kultūros skatinimo, pasaulinės pilietybės bei kultūrų įvairovės ir kultūros indėlio į darnų vystymąsi vertinimo klausimais“ 4.7.1c. rodiklio „Kultūros produktų ir paslaugų (scenos meno, vaizduojamojo meno ir amatų, muziejų, kultūros paveldo objektų lankymo, knygų skaitymo, bibliotekų, filmų) vartojimo lygis“.

Prie HP DV įgyvendinimo 2024 m. labiausiai prisidėjo šios Kultūros prieinamumo PP veiklos:

- Veiklai Nr. 1 „Kultūra regionuose - muziejų kolekcijų mobilumas“ Lietuvos kultūros taryba skyrė dalinį finansavimą 12 muziejų kolekcijų mobilumo projektų įgyvendinimui. Įgyvendinant šiuos projektus 24 Lietuvos miestuose ir miesteliuose buvo eksponuota 12 kilnojamų parodų.

- Pagal veiklą Nr. 2 „Kultūra regionuose – scenos menų mobilumas“ įvykdyta 16 projektų. Juos įgyvendino trys nacionalinės ir 13 valstybinių profesionalaus scenos meno įstaigų. Įgyvendinant šiuos projektus 47 Lietuvos miestuose ir miesteliuose parodyti 79 spektakliai, koncertai ir edukacijos programos, įvyko 170 renginių, kuriuos turėjo galimybę aplankyti daugiau nei 35 tūkst. lankytojų.
- Veikla Nr. 3 – įgyvendinamas projektas „Kultūra be kliūčių – kalbančios knygos“, kurio tikslas – užtikrinti individualius poreikius atitinkančio kultūros turinio prieinamumą žmonėms, gyvenantiems socialinėje, informacinėje ir skaitmeninėje atskirtyje. Per 2024 metus aplankyti 209 miesteliai ir kaimo vietovės, organizuoti 204 išvykstamieji mokymai, kuriuose apmokyta 3360 senjorų, virtualiai apmokyta 420 asmenų. Mokymų dalyviai supažindinami su prieinamo formato leidiniais, apmokomi jais naudotis pasitelkiant tiek mobiliąsias aplikacijas, tiek ir garsinių knygų skaitymui skirtus grotuvus. Šis Lietuvos audiosensorinės bibliotekos įgyvendinamas projektas tapo ne tik atokiausias Lietuvos vietas pasiekianti, bet ir šalies viešąsias bibliotekas vienijanti iniciatyva. 2024 metais prie projekto aktyviai jungėsi 60 savivaldybių viešosios bibliotekos, kurių darbuotojos tapo virtualios bibliotekos ELVIS administratorėmis ir gali savo bendruomenėse pasiūlyti naują paslaugą – galimybę gauti reikalingus leidinius prieinamais formatais. Projekto metu sukurtos dvi ELVIS aplikacijos: ELVIS mini (senjorams, kurie turi minimalius skaitmeninio raštingumo įgūdžius) ir ELVIS Victor Reader (regos sutrikimą turintiems vartotojams, kurie naudoja Victor Reader grotuvais). Šios aplikacijos įgalina skaitytojus pasirinkti jiems tinkamiausius pritaikytų leidinių skaitymo būdus.
- Pagal veiklos Nr. 4. „Muziejai žmogaus gerovei“ poveiklės 4.3. programą „Muziejai žmogaus gerovei“ įgyvendinti 7 projektai, kurių metu buvo įdiegti sprendiniai ir (arba) sukurtos paslaugos, skirti užtikrinti muziejų fizinės ir informacinės (turinio) infrastruktūros prieinamumą asmenims su negalia.
- Įgyvendinant veiklą Nr. 6 „Keitimasis

knygomis tarp bibliotekų“ ir siekiant didinti regiono gyventojų aprūpinimą informacijos ištekliais, 5 apskričių viešosios bibliotekos įgyvendina projektus, kuriais kuriama ir stiprinama tarpbibliotekinio abonemento paslauga (galimybė gyventojams nemokamai skolintis norimą knygą ar ją užsisakyti iš kitos bibliotekos) ir plečiamas knygomatų tinklas. Per 2024 m. įvykdytos 12386 tarpbibliotekinio abonemento užklausos (55 proc. daugiau nei 2023 m.), paslauga pasinaudojo 9040 gyventojai (63 proc. daugiau nei 2023 m.). Vykdamas knygomatų tinklo šalies savivaldybių viešosiose bibliotekose plėtrą įsigyta ir įrengta 20 knygomatų.

Siekiant kryptingo ir sistemingo kultūros sektoriaus darbuotojų kompetencijų ugdymo įgyvendinta pažangos priemonės veikla Nr. 10 „Kultūros sektoriaus darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas“, kurios aprėptyje įgyvendinami 9 projektai. Per 2024 m. projektų įgyvendinimo laikotarpiu įvykdyti 177 mokymai tobulinant bendrąsias, vadybines ir profesines kompetencijas, apmokyti 6165 unikalių dalyvių, įvykdyta 30 stažuoočių, kuriose dalyvavo 142 dalyviai.

Siekiant efektyviai organizuoti mokymų procesą, jų organizavimą bei koordinavimą, 2023 m. sukurta mokymosi aplinka „Kompetencijų biblioteka“ buvo toliau plėtojama, 2024 m. į ją įtraukiant naują tikslinę grupę – savivaldybių muziejų darbuotojus.

Siekiant pažangos kompetencijų modelio diegime, pasirinkta skaitmeninė platforma „UNLOCK Tests“, apjungianti inovatyvius įrankius kompetencijų vertinimui, kurie suteikia galimybę labai tikslingai planuoti kompetencijų ugdymą, parinkti mokymus toms kompetencijoms, kurių trūkumą identifiko testai ir vertinimo įrankiai.

Pagal pažangos priemonės veiklą Nr. 8 „Infrastruktūros objektų modernizavimas“ poveiklę Nr. 8.1 „Svarbiausių valstybei kultūros objektų modernizavimas“ 2024 metais pradėti įgyvendinti 4 planiniu būdu atrinkti projektai, kuriems patvirtintas 40,76

mln. eurų finansavimas.

Pagal pažangos priemonės veiklą Nr. 8 „Infrastruktūros objektų modernizavimas“ poveiklę Nr. 8.2 „Kultūros infrastruktūros objektų pritaikymas įvairių grupių poreikiams“ 2024 metais skirtas 7,82 mln. Eur ES lėšų finansavimas 13 konkurso būdu atrinktų projektų.

Pagal pažangos priemonės veiklą Nr. 9 „Kultūros ir meno įstaigų įgalinimas kurti bei teikti inovatyvias, trūkstamas (neteikiamas) paslaugas, siekiant atliepti įvairių tikslinių grupių poreikius“ pradėtas įgyvendinti 2024 metais projektas „Kauno apskrities viešosios bibliotekos inovatyvių paslaugų įgalinimas užtikrinant jų kokybę ir didinant prieinamumą“, kuriam skirtas 8,62 mln. Eur ES lėšų finansavimas, pasirašyta projekto įgyvendinimo sutartis.

2024 m. pabaigoje VŠĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai pateikti šių projektų įgyvendinimo planai: „Klaipėdos centrinio pašto rūmų inovatyvių paslaugų diegimas užtikrinant jų kokybę ir didinant prieinamumą“ (7,3 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų), „Šiuolaikinio kino kultūros ir audiovizualinių menų sklaidos centro – regioninės filmotekos „Naglis“ inovatyvių paslaugų plėtra“ (1,5 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų), „Šiuolaikinio meno centro esamos infrastruktūros modernizavimas ir pritaikymas kokybiškų paslaugų teikimui“ (1 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų), „Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus Klaipėdos laikrodžių muziejaus erdvių pritaikymas diegiant inovatyvius sprendimus“ (3,6 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų), „Istorinės atminties komunikacijos turinio ir formų aktualizavimas“ projekto „Laikrodžių muziejaus ekspozicijos įrengimas“ (0,86 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų).

Pagal veiklą Nr. 11 2024 m. gruodžio 31 d. baigtas įgyvendinti Jungtinis Kultūros ministerijos ir Sveikatos apsaugos ministerijos projektas „Socialinis receptas“. Devyniose Lietuvos savivaldybėse buvo įgyvendinti 49 projektai. Projektuose dalyvavo 3 142 senatvės pensijos amžiaus sulaukę asmenys, o įvairių edukacinių kultūros ir meno paslaugų užsiėmimuose

apsilankiusių dalyvių bendras skaičius – 15 183.

Pagal veiklą Nr. 13 „Nacionalinė koncertų salė“ – pasirašyta projekto įgyvendinimo sutartis tarp VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijos bei projektas pradėtas įgyvendinti. Bendra projekto vertė sudaro 121,25 mln. eurų, iš kurių valstybės biudžeto lėšos per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį sudarys 98,85 mln. eurų. 2024 metams skirtas finansavimas buvo 11,2 mln. Eurų.

6. Nr. 08-001-04-01-03 „Investicijos į kultūros išteklių skaitmeninimą ir prieinamumą“

Prisideda prie HP DV įgyvendinimo pažangos 4 DVT „Užtikrinti visa apimantį ir lygiavertį kokybišką švietimą ir skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi“ 4.7. uždavinio „Iki 2030 metų užtikrinti, kad visi besimokantys asmenys įgytų žinių ir įgūdžių, reikalingų darniam vystymuisi skatinti, įskaitant, be kitų dalykų, švietimą darnaus vystymosi ir darnios gyvensenos, žmogaus teisių, lyčių lygybės, taikos ir nesmurtinės kultūros skatinimo, pasaulinės pilietybės bei kultūrų įvairovės ir kultūros indėlio į darnų vystymąsi vertinimo klausimais“ 4.7.1c. rodiklio „Kultūros produktų ir paslaugų (scenos meno, vaizduojamojo meno ir amatų, muziejų, kultūros paveldo objektų lankymo, knygų skaitymo, bibliotekų, filmų) vartojimo lygis“.

Įgyvendinama projektų programa „E.kultūra“, kuria siekiama pasinaudojant šiuolaikiniais technologiniais sprendimais, atverti ir pakartotinai panaudoti skaitmeninius ir suskaitmenintus kultūros (įskaitant paveldo) išteklius. Programos įgyvendinimas finansuojamas Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „[Naujos kartos Lietuva](#)“ ([NextGenerationEU](#)) lėšomis. Iki 2024 m. pabaigos jau įgyvendinta viena iš kelių valstybės planavimo būdu atrinktų šios programos dalių – projektas „Informacinių sistemų ir registrų įrašų ilgalaikio išsaugojimo ir perdavimo į valstybės archyvus sukūrimas užtikrinant tokių įrašų

vieningą prieigą vartotojams“.

Kitos likusios iniciatyvos („E.kultūros platforma (vieningas suskaitmeninto ir skaitmeninio kultūros ir audiovizualinio turinio, elektroninių paslaugų portalas)“, „ELVIS – pritaikytų medijų platforma (prieigos prie įtraukaus kultūros turinio individualių poreikių turintiems vartotojams plėtra)“ ir „Kultūros paveldo informacinių sistemų konsolidavimas ir modernizavimas“)“ turi būti įgyvendintos iki 2026 m. vidurio. Iki 2024 m. pabaigos įgyvendinant šiuos projektus buvo diegiami technologiniai sprendimai, kurių pagalba bus atverti planuojami ištekliai: duomenų API integravimas su kitomis 8-iomis kultūros įstaigų valdomomis informacinėmis sistemomis, duomenų įvedimo modulis partneriams, neturintiems informacinės sistemos, laikinas duomenų saugojimas valstybės debesyje, dirbtinio intelekto įrankių smėlio dėžė, Europos kultūros paveldo skaitmeninės platformos „Europeana“ duomenų modelio įdiegimas, 3D objektų vizualizavimo įrankis ir E.kultūros portalas. Taip pat 2024 m. skaitmeninių leidinių, pritaikytų regos sutrikimų ir negalią turintiems asmenims, procentinė dalis padidėjo iki 17,3 % (2023 m. buvo 16,5 %). 2024 m. buvo išleisti 554 prieinami skaitmeniniai leidiniai, iš kurių 61 sukūrė leidėjai.

Projektų programos „E.kultūra“ rėmuose 2024 m. rudenį konkursinio planavimo būdu buvo atrinkti 14 projektų, kuriuos per kelis metus įgyvendins viešieji juridiniai asmenys, valdantys skaitmeninius ir suskaitmenintus kultūros išteklius. Projektų tikslas – pasitelkiant šiuolaikinius technologinius sprendimus, sukurti šiuolaikinio vartotojo poreikius atitinkančius e-produktus ir e-paslaugas, taip pat užtikrinti jų prieinamumą negalią turintiems asmenims. Šių projektų metu sukurtas skaitmeninis ir suskaitmenintas kultūros turinys reikšmingai papildys platformą „E.kultūra“, kuri pakeis vieningus skaitmeninius [kultūros paveldo vartus](#) ir konceptualiai išplės kultūros turinio skaitmeninio panaudojimo bei viešinimo galimybes nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu. Įgyvendinamas E-kultūros projektas, kurio tikslas – pasinaudojant skaitmeniniais

sprendimais atverti ir pakartotinai panaudoti kultūrinį ir kultūros paveldo turinį. Pasirašytos visos E-kultūra projektų programą sudarančių projektų finansavimo sutartys (projektai: „Informacinių sistemų ir registrų įrašų ilgalaikio išsaugojimo ir perdavimo į valstybės archyvus sukūrimas užtikrinant tokių įrašų vieningą prieigą vartotojams“, „ELVIS – pritaikytų medijų platforma (prieigos prie įtraukaus kultūros turinio individualių poreikių turintiems vartotojams plėtra)“, „E-kultūros platforma (vieningas suskaitmeninto ir skaitmeninio kultūros ir audiovizualinio turinio, elektroninių paslaugų portalas)“ ir „Kultūros paveldo informacinių sistemų konsolidavimas ir modernizavimas“).

7. Nr. 08-001-01-09-01 „KKI plėtra, skatinanti konkurencingumą ir pridėtinės vertės kūrimą“

Prie DV HP įgyvendinimo taip pat prisideda ir KKPP pažangos priemonės **Nr. 08-001-01-09-01 „KKI plėtra, skatinanti konkurencingumą ir pridėtinės vertės kūrimą“ (toliau – KKI PP)** „Dizaino sparnų“ ir KKI akceleravimo veiklos, orientuotos į dizaino sprendimų panaudojimą žėdinės ekonomikos principų įgyvendinimui, nes kels verslo, NVO ir visuomenės sąmoningumą apie dizaino ir kultūros išteklių indėlį į DVT. Keliant visuomenės, NVO ir verslo sąmoningumą ir įgalinant per dizaino sprendimus savo veikloje diegti žėdinės ekonomikos principus, KKI PP pažangos veiklos netiesiogiai prisidės prie:

- 8 DVT „Skatinti tvarų, įtraukų ir darnų ekonomikos augimą, produktyvų įdarbinimą ir deramą darbą“ uždavinio „8.4. Palaipsniui iki 2030 metų gerinti veiksmingą pasaulinių išteklių naudojimą vartojimo srityje ir gamyboje ir stengtis atskirti ekonomikos augimą nuo aplinkos būklės blogėjimo laikantis dešimties metų trukmės darnaus vartojimo ir gamybos programų sistemos, vadovaujant išsivysčiusioms šalims“ rodiklio „8.4.1a. Medžiagų pėdsakas, tenkantis vienam gyventojui, pagal žaliavos rūšį“ mažinimo;
- 12 DVT „Užtikrinti darnius vartojimo ir gamybos modelius“ uždavinio „12.2. Iki 2030 metų pasiekti darnų gamtos

išteklių valdymą ir veiksmingą jų naudojimą“ rodiklio „12.2.1a. Medžiagų pėdsakas, tenkantis vienam gyventojui, pagal žaliavos rūšį“ mažinimo;

- 12 DVT „Užtikrinti darnius vartojimo ir gamybos modelius“ uždavinio „12.5. Iki 2030 metų labai sumažinti atliekų susidarymą, taikant prevenciją, mažinimą, perdirbimą ir pakartotinį panaudojimą“ rodiklio „12.5.1c. Komunalinių atliekų, tenkančių vienam gyventojui, kiekis“ mažinimo;
- 13 DVT „Imtis skubių kovos su klimato kaita ir jos poveikiu veiksmų“ uždavinio „13.2. Įtraukti klimato kaitos priemonės į nacionalinę politiką, strategijas ir planavimą“ rodiklio „13.2.2a. Išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis“ mažinimo.

Įgyvendinant KKI PP pažangos veikloms keliamus socialinio poveikio įvairioms tikslinėms grupėms tikslus – socialinės ekonomikos kūrimą, tvarių veiklos sąlygų kūrėjams sudarymą, jaunimo užimtumo didinimą, darbo ir šeimos įsipareigojimų derinimo skatinimą, socialinių inovacijų kūrimą, priemonė netiesiogiai prisidės prie:

- 1 DVT „Panaikinti visų formų skurdą visose šalyse“ uždavinio „1.2. Iki 2030 metų ne mažiau kaip per pusę sumažinti visų amžiaus grupių vyrų, moterų ir vaikų, gyvenančių skurde pagal visus jo aspektus atsižvelgiant į nacionalines apibrėžtis“ rodiklio „1.2.2a. Skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje gyvenančių gyventojų dalis“ mažinimo (per KKI infrastruktūros, akceleravimo ir dizaino veiklas, kuriomis bus kuriamos socialinės inovacijos ar kitaip sukuriamas socialinis poveikis skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje gyvenančių tikslinei grupei);
- 4 DVT „Užtikrinti visa apimantį ir lygiavertį kokybišką švietimą ir skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi“ uždavinio „4.3. Iki 2030 metų užtikrinti vienodas galimybes visoms moterims ir vyrams įgyti prieinamą ir kokybišką techninį, profesinį ir aukštąjį išsilavinimą, įskaitant universitetinį“ rodiklio „4.3.1a. 25–64 metų amžiaus gyventojų, per paskutinius 12 mėn. dalyvavusių

formaliame arba neformaliame mokyme, dalis“ didinimo (KKI infrastruktūros, akceleravimo ir dizaino veiklomis, kuriomis bus kuriamos socialinės inovacijos ar kitaip sukuriamas socialinis poveikis per neformalaus mokymo, kvalifikacijos kėlimo ir pan. veiklas);

- 5 DVT „Pasiiekti lyčių lygybę ir moterų ir mergaičių įgalėjimą“ uždavinio „5.4. Pripažinti ir vertinti nemokamą priežiūrą ir darbą namų ūkyje teikiant viešąsias paslaugas ir infrastruktūrą, taikant atitinkamai socialinės apsaugos politiką ir skatinant bendrą atsakomybę namų ūkyje ir šeimoje nacionaliniu lygiu“ rodiklio „5.4.1b. Ekonomiškai neaktyvūs gyventojai (20–64 metų), nedirbantys dėl vaiko ar asmens su negalia priežiūros pareigų“ mažinimo (KKI infrastruktūros, akceleravimo ir dizaino veiklomis, kuriomis bus gerinamos sąlygos darbo, veiklos ir šeimos įsipareigojimų derinimui).

Atsižvelgiant į tai, kad KKI sektorius Lietuvoje pastaraisiais metais yra vienas didžiausių jaunimo darbdavių ir vienas labiausiai augančių ekonomikos sektorių, svariai prisidedančių prie pridėtinės vertės ir socialinės ekonomikos kūrimo – tvarių veiklos sąlygų kūrimo, užimtumo didinimo, darbo ir šeimos įsipareigojimų derinimo skatinimo, socialinių inovacijų kūrimo, šios pažangos priemonės veiklos netiesiogiai prisidės prie:

- 8 DVT „Skatinti tvarų, įtraukų ir darnų ekonomikos augimą, produktyvų įdarbinimą ir deramą darbą“ uždavinio „8.5. Iki 2030 metų pasiekti visišką ir našų užimtumą ir deramą darbą visoms moterims ir vyrams, įskaitant jaunos žmones ir žmones su negalia, taip pat vienodą atlygį už vienodos vertės darbą“ rodiklio „8.5.2b. Nedarbo lygis pagal amžiaus grupes: 15-29 m.“ mažinimo (KKI veiklomis kuriant jaunimui patrauklias veiklos sąlygas ir gerinant sąlygas darbo, veiklos ir šeimos įsipareigojimų derinimui);
- 8 DVT „Skatinti tvarų, įtraukų ir darnų ekonomikos augimą, produktyvų įdarbinimą ir deramą darbą“ uždavinio „8.6. Iki 2020 metų smarkiai sumažinti

nedirbančio, nestudijuojančio ir nesimokančio jaunimo dalį“ rodiklio „8.6.1. Nesimokančio ir nedirbančio jaunimo (15–24 metų amžiaus) dalis“ mažinimo (KKI veiklomis kuriant jaunimui patrauklias veiklos sąlygas ir gerinant sąlygas darbo, veiklos ir šeimos įsipareigojimų derinimui, taip pat KKI veiklomis (ypač KKI akceleravimo), kuriomis bus siekiama socialinio poveikio per mokymų, kvalifikacijos ir pan. veiklas);

- 9 DVT „Kurti atsparią infrastruktūrą, skatinti visa apimančią industrializaciją ir skatinti naujoves“ uždavinio „9.3. Didinti mažų pramonės ir kitų įmonių galimybes, visų pirma besivystančiose šalyse, naudotis finansinėmis paslaugomis, įskaitant prieinamus kreditus, ir jų integraciją į vertės grandines ir rinkas“ rodiklio „9.3.1. Mažų (0–49 darbuotojai) pramonės įmonių sukurta pridėtinė vertė, palyginti su pramonėje sukurta pridėtine verte (gamybos sąnaudomis)“ didinimo (KKI infrastruktūros, dizaino ir akceleravimo veiklomis, kuriose dalyvaus mažos – iki 49 darbuotojų turinčios gamybos įmonės ir kurių kuriama pridėtinė vertė didės dėl dalyvavimo šios priemonės veiklose).

Atsižvelgiant į KKI sektoriaus potencialą ir poreikius 2024 m. pradėta įgyvendinti pažangos priemonė „KKI plėtra, skatinanti konkurencingumą ir pridėtinės vertės kūrimą“, kuriai skirta 1031 tūkst. Eur, ja siekiama kurti ir vystyti reikiamus KKI pajėgumus, kurti aukštos pridėtinės vertės ir konkurencingus produktus bei inovatyvias KKI, taip pat ir socialines paslaugas, vystyti KKI technologinius, organizacinius ir infrastruktūros resursus, plėtoti KKI tinklaveiklą. Priemone taip pat skatinamas kompetencijų ir gebėjimų efektyviai plėtoti ir naudoti KKI potencialą ir susijusių su rinkų pažinimu, eksporto plėtos, inovacijų ir verslo sprendinių diegimu ugdymas bei finansavimo šaltinių prieinamumo didinimas.

2024 m. pradėta įgyvendinti ES investicijų lėšomis finansuojama KKI priemonės veikla „Dizaino sparnai“ (II etapas), orientuota į paskatas dizaino kūrėjams ir paskelbtas

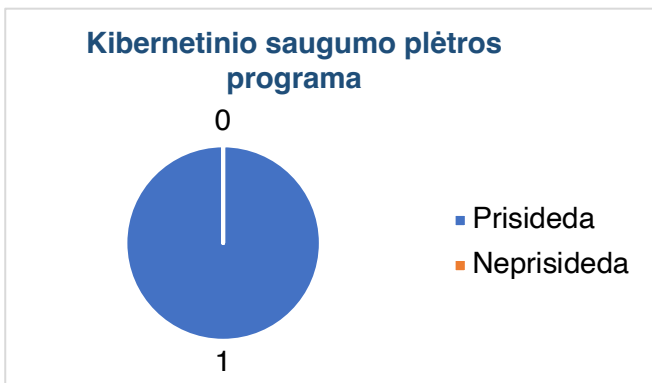
kvietimas Kultūros ir kūrybinių industrijų (toliau – KKI) akceleravimo veiklai, kuri prasidės 2025 m. Šios KKI veiklos skirtos KKI konkurencingumo, verslumo, eksporto, skaitmeninimo, technologinių kompetencijų vystymui, taip pat pradedančiųjų dizainerių įtraukimui bei dizaino kuriamos vertės atskleidimui kitose ekonomikos, ne būtinai KKI veiklos srityse. Šios paskatos tiesiogiai prisideda prie KKI sektoriaus stiprinimo ir jo potencialo auginimo.

Tikimasi, kad šios investicijos turės teigiamos įtakos darniam šalies ekonomikos ir inovacijų vystymui, taip pat ir KKI sektoriaus sukuriamos pridėtinės vertės augimui, siekiant užsibrėžto tikslo, kad KKI sektoriaus sukuriamos pridėtinės vertės dalis iki 2030 m. pasiektų 3,5 proc. palyginti su visa šalies sukuriama pridėtine verte.

6. LR KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

• Kibernetinio saugumo plėtros programa

Prie DV HP įgyvendinimo prisideda viena 2023–2030 metų Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos Kibernetinio saugumo plėtros programa. **Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 1 pažangos priemonė esanti plėtros programoje.**

Įvertinus 1 pažangos priemonę, kuri turėtų prisidėti prie DV HP įgyvendinimo, matyti, kad pažangos priemonės aprašas yra patvirtintas, tačiau pažangos veiklos, susijusios su pažangos priemone dar nėra prasidėjusios. Šios pažangos priemonės įgyvendinimas prisidės prie vieno DV HP įgyvendinimo stebėsenos rodiklio – ŽVP rodiklio reikšmių siekimo. Ši pažangos priemonė, vykdant pažangos veiklas, poveikles, investicines ar reguliacines veiklas tiesiogiai ir netiesiogiai prisidės prie 12 DVT įgyvendinimo.

1. Nr. 06-007-10-05-07 „Stiprinti kibernetinį atsparumą“

2023–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos nacionalinės kibernetinio saugumo plėtros programos pažangos priemonės **Nr. 06-007-10-05-07 „Stiprinti kibernetinį atsparumą“** aprašo projektas patvirtintas 2024 m. vasario 5 d. Pažangos priemonė tiesiogiai prisidės prie DV HP – ŽVP rodiklio reikšmių siekimo, nes yra numatoma įsigyti įrangą, atitinkančią

veiksmingai energiją vartojančios techninės įrangos kriterijus.

Pažangos priemonė įgyvendina 2023–2030 metų nacionalinę kibernetinio saugumo plėtros programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. rugsėjo 20 d. nutarimu Nr. 746 „Dėl 2023–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos nacionalinės kibernetinio saugumo plėtros programos patvirtinimo“ ir sprendžia joje įvardintą problemą – Dėl pasikeitusių kibernetinių grėsmių pobūdžio ir augančio jų masto mažėjantis šalies kibernetinis atsparumas, taip pat sukuria prielaidas spręsti šios problemos atsiradimo priežastis.

Pažangos priemonės apimtyje projektų kvietimai paskelbti 2024 m. kovo mėn.

Įvertinus projektų įgyvendinimo planus, investinius projektus, krašto apsaugos ministro įsakymu skirtas finansavimas septyniems projektams vykdyti.

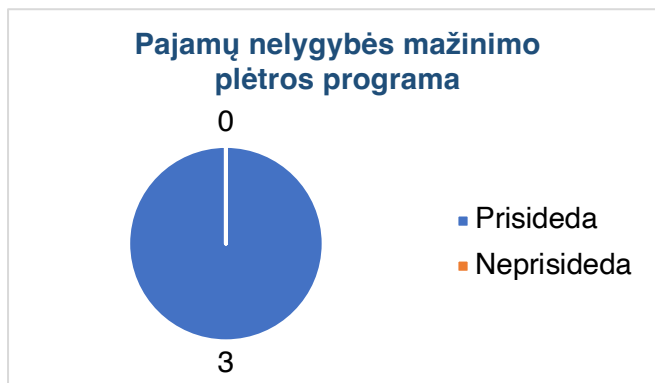
Projektų vykdytojai – Krašto apsaugos ministerija, Nacionalinis kibernetinio saugumo centras prie KAM, Kertinis valstybės telekomunikacijų centras, ir Policijos departamentas prie VRM 2024 m. rugsėjo – lapkričio mėn. pasirašė projektų vykdymo sutartis su Centrine projektų valdymo agentūra ir oficialiai pradėjo įgyvendinti projekto veiklas.

Įgyvendinant Pažangos priemonės veiklą „Kibernetinio saugumo stebėsenos sistemos sukūrimas“ bus įsigyjama įranga, atitinkanti veiksmingai energiją vartojančios techninės įrangos kriterijus, pakeičiant šiuo metu naudojamą mažesnio efektyvumo įrangą. Siekiama, kad 100 proc. visų šioje veikloje vykdomų pirkimų būtų žalieji. Šiuo metu vykdomos viešųjų pirkimų procedūros.

7. LR SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

- Pajamų nelygybės mažinimo plėtros programa
- Socialinės sutelkties plėtros programa
- Įtraukios darbo rinkos plėtros programa
- Šeimos politikos stiprinimo plėtros programa
- Neįgaliesiems tinkamos aplinkos visose gyvenimo srityse plėtros programa

Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 2 iš 5 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos plėtros programų: „Pajamų nelygybės mažinimo plėtros programa“ ir „Įtraukios darbo rinkos plėtros programa“. **Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 5 pažangos priemonės**, numatytos šiose plėtros programose.

Įvertinus visas 5 pažangos priemones, kurios prisideda prie DV HP įgyvendinimo, matyti, kad visų pažangos priemonių aprašai yra patvirtinti. Šių pažangos priemonių įgyvendinimas prisidės prie darnaus vystymosi indekso rodiklio reikšmių siekimo. Šios pažangos priemonės tiesiogiai prisidės prie Darbotvarkės 2030 DVT įgyvendinimo – vykdam pažangos veiklas, poveikles, investicines ar reguliacines veiklas bus prisidedama prie 1, 2, 3, 4, 8 ir 10 DVT įgyvendinimo.

1. Nr. 09-001-02-08-01 „Didinti informavimą apie atsakingo verslo principus“

Priemonės įgyvendinimas prisidės prie 8 DVT „Skatinti tvarų, įtraukų ir darnų ekonomikos augimą, našų užimtumą ir deramą darbą“ 8.5 uždavinio „Iki 2030 metų pasiekti visišką ir našų užimtumą ir deramą darbą visoms moterims ir vyrams, įskaitant jaunus žmones ir žmones su negalia, taip pat vienodą atlygį už vienodos vertės darbą“, taip pat 8.8 uždavinio „Apsaugoti darbo teises ir skatinti saugią ir užtikrintą darbo aplinką visiems darbuotojams, įskaitant migrantus, visų pirma migrantės ir nenuolatinį darbą dirbančius asmenis“.

Įgyvendinant pažangos priemonę 2025–2028 metais planuojama skatinti įmonių socialinę atsakomybę, vertinant įmonių tvarumo lygį per Nacionalinį tvarumo ir atsakingumo indeksą. Bus siekiama skatinti įmonių socialinę atsakomybę, šviesti įmones ir visuomenę apie atsakingo verslo principus, skatinti įmones šiuos principus taikyti savo veikloje, skatinti savo socialinę atsakomybę ir pažangą šioje srityje matuoti Nacionaliniu tvarumo ir atsakingumo indeksu. Įmonių socialinė atsakomybė – įmonės atsakomybė už jos poveikį aplinkai ir visuomenei. Tvariai įmonės veiklai svarbiausios dimensijos: socialinė – atsakingai elgtis su suinteresuotomis šalimis: darbuotojais, partneriais, tiekėjais, klientais, vartotojais – visais, kuriems vykdoma veikla gali turėti įtakos; aplinkosauginė – mažinti neigiamą poveikį aplinkai; ekonominė – prisidėti prie šalies ekonomikos ir gerovės. ĮSA apima įvairias sritis, kuriose siekiama pozityvių pokyčių. Pagrindinės – valdymas, darbo aplinka, etika, bendruomenė ir poveikis aplinkai. Vystyti veiklą atsakingai reiškia siekti veiklos tikslų derinant socialinius, etinius, ekonominius ir poveikio aplinkai veiksnius, kurie kurtų kuo pozityvesnius rezultatus ir naudas visuomenei ilgalaikėje perspektyvoje. Veikdamas atsakingai tiek verslas, tiek bet kuri institucija, organizacija gali sukurti geresnes sąlygas darbuotojams, bendradarbiauti su nevyriausybinėmis ir kitomis organizacijomis, mažinti neigiamą savo veikos poveikį aplinkai, siekiant visuomenei naudingų tikslų.

Tikimasi, kad įgyvendinus veiklą pagerės darbdavių ir darbuotojų kompetencijos

pagrindinėse socialinės atsakomybės srityse: valdymas, darbo aplinka, etika, bendruomenė ir poveikis aplinkai; pagerėjus kompetencijoms – pagerės ir darbo vietų kokybė, darbo aplinka taps saugesnė, sumažės nelaimingų atsitikimų darbe rizika, bus geriau užtikrinami lyčių lygybės ir teisingo darbo apmokėjimo principai.

Įgyvendinant pažangos priemonės veiklas, 2030 m. siekiama, kad pagal Nacionalinį tvarumo ir atsakingumo indeksą 65 ir daugiau balų surinkusių įmonių dalis nuo visų savo pažangą socialinės atsakomybės srityje matuojančių įmonių sudarytų 60 proc. t. y. būtų pažengusios arba pavyzdinės. Pažengusiai įmonei būdingi bruožai: įmonėje patvirtintos įvairios politikos; struktūruota ir aktyvi socialiai atsakinga veikla; apčiuopiami rezultatai esminiais aspektais, išsami jų įgyvendinimo informacija; reikšmingus aspektus apimanti socialinės atsakomybės ataskaita, veiklos rodikliai. Pavyzdinei įmonei būdingi bruožai: įmonėje patvirtintos įvairios politikos; struktūruota ir aktyvi socialiai atsakinga veikla; apčiuopiami rezultatai esminiais aspektais, išsami jų įgyvendinimo informacija; išsami socialinės atsakomybės ataskaita, veiklos rodikliai; inovatyvi praktika; išorinis pripažinimas.

2. Nr. 09-001-02-09-01 „Skatinti socialinių partnerių įgalinimą dalyvauti socialiniame dialoge“

Pažangos priemonės įgyvendinimas prisidės prie:

- 3 DVT „Užtikrinti sveiką gyvenseną ir skatinti visų amžiaus grupių gerovę“ 3.d. uždavinio „Stiprinti visų šalių, ypač besivystančių šalių, gebėjimus ankstyvo įspėjimo, rizikos mažinimo ir nacionalinių ir pasaulinių sveikatos rizikos veiksnų valdymo srityse;
- 4 DVT „Užtikrinti visa apimančią ir lygiavertę kokybišką švietimą ir skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi“ 4.7 uždavinio „Iki 2030 metų užtikrinti, kad visi besimokantys asmenys įgytų žinių ir įgūdžių, reikalingų darniam vystymuisi skatinti, įskaitant, be kitų dalykų, švietimą darnaus vystymosi ir darnios gyvensenos, žmogaus teisių, lyčių lygybės, taikos ir nesmurtinės kultūros skatinimo,

pasaulinės pilietybės bei kultūrų įvairovės ir kultūros indėlio į darnų vystymąsi vertinimo klausimais;

- 8 DVT „Skatinti tvarų, įtraukų ir darnų ekonomikos augimą, našų užimtumą ir deramą darbą“ 8.3 uždavinio „Skatinti į vystymąsi orientuotą politiką, remiančią gamybinę veiklą, deramų darbo vietų kūrimą, verslumą, kūrybingumą ir naujoves ir remti labai mažų įmonių, mažųjų ir vidutinių įmonių formalizavimą ir augimą, įskaitant galimybę gauti finansines paslaugas“, 8.5 uždavinio „Iki 2030 metų pasiekti visišką ir našų užimtumą ir deramą darbą visoms moterims ir vyrams, įskaitant jaunas žmones ir žmones su negalia, taip pat vienodą atlygį už vienodos vertės darbą“ ir 8.8 uždavinio „Apsaugoti darbo teises ir skatinti saugią ir užtikrintą darbo aplinką visiems darbuotojams, įskaitant migrantus, visų pirma migrantes ir nenuolatinį darbą dirbančius asmenis“.

Įgyvendinant pažangos priemonę, 2024–2027 metais planuojama įgyvendinti projektą „Vystyti socialinį dialogą, siekiant kurti kokybiškas darbo vietas ir didinti konkurencingumą“. Projektas pradėtas įgyvendinti 2024 m. II ketv. Siekiama plėtoti socialinį dialogą, siekiant kurti kokybiškas darbo vietas ir didinti konkurencingumą: ugdyti darbdavių ir profesinių sąjungų kompetencijas ir gebėjimus; keisti darbdavių organizacijų ir valdžios institucijų požiūrį į socialinį dialogą ir jo svarbą; daugiau dėmesio skirti švietimui socialinio dialogo klausimais; skatinti narystę profesinėse sąjungose ir kolektyvinių sutarčių sudarymą. Prioritetas teikiamas privačiam sektoriui. Taip pat numatoma skatinti narystę darbdavių asociacijose. Siekiant šių tikslų darbuotojams, darbdaviams, darbuotojų atstovams (profesinėms sąjungoms, profesinių sąjungų organizacijoms, darbo taryboms), darbuotojų atstovams saugai ir sveikatai, darbdavių organizacijoms bus organizuojami mokymai ir konsultacijos įvairiomis temomis: socialinio dialogo, darbo teisės, lyčių lygybės, finansinio raštingumo, skaitmeninių įgūdžių, lyderystės, lanksčių darbo organizavimo formų, darbo aplinkos keliamo pavojaus darbuotojų saugai ir sveikatai ir priemonių darbuotojų saugai ir sveikatai įmonėje ar darbo vietose gerinti,

skatinant darbdavius įgyvendinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, darbo apmokėjimo sistemos nustatymo ir darbo užmokesčio kolektyvinėse sutartyse, įvairių lygmenų kolektyvinių derybų klausimais ir kitose socialiniams partneriams aktualiose srityse. Tikimasi, kad įgyvendinus projektą pagerės darbuotojų ir darbdavių, jų atstovų kompetencijos darbo teisės, darbuotojų saugos ir sveikatos srityje, pagerėjus kompetencijoms – pagerės ir darbo vietų kokybė, darbuotojų saugos ir sveikatos prevencija, sumažės nelaimingų atsitikimų darbe rizika, bus geriau užtikrinami lyčių lygybės ir teisingo darbo apmokėjimo principai.

Įgyvendinant pažangos priemonės veiklas, 2030 m. siekiama, kad bent 30 proc. organizacijų ir įmonių, kurios dalyvaus veiklose, skirtose socialiniam dialogui vystyti, ir kuriose per 6 mėnesius po dalyvavimo veiklose, skirtose socialiniam dialogui vystyti, pabaigos įvyks teigiamas pokytis. Teigiamu pokyčiu bus laikomi konkretūs organizacijoje ar įmonėje pasiekti rezultatai, tokie kaip pasirašyta įmonės kolektyvinė sutartis, pagerėjusios kolektyvinės sutarties sąlygos, įsisteigusi profesinė sąjunga, padidėjęs profesinės sąjungos narių skaičius ir kiti teigiami pokyčiai socialinio dialogo srityje.

Vadovaujantis projekto „Vystyti socialinį dialogą, siekiant kurti kokybiškas darbo vietas ir didinti konkurencingumą“ partnerių (profesinių sąjungų organizacijų ir darbdavių organizacijų) atrankos tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2023 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. A1-731, 2023 m. lapkričio 29 šio projekto partnerių atrankos komisijos posėdyje atrinkti projekto partneriai – nacionalinės profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijos. 2024 m. balandžio 16 d. pasirašyta Projekto sutartis.

3. Nr. 09-002-02-01-03 „Tobulinti vienišų pensinio amžiaus asmenų ir vienišų neįgaliųjų pajamų apsaugos sistemą“

Pažangos priemonės įgyvendinimas prisidės prie:

- 1 DVT „Panaikinti visų formų skurdą visose šalyse“ 1.2. uždavinio „Iki 2030

metų ne mažiau kaip per pusę sumažinti visų amžiaus grupių vyrų, moterų ir vaikų, gyvenančių skurde pagal visus jo aspektus atsižvelgiant į nacionalines apibrėžtis“, 1.3. uždavinio „Įgyvendinti nacionaliniu lygiu tinkamas socialinės apsaugos sistemas ir priemones, skirtas visiems, įskaitant žemiausias ribas, ir iki 2030 metų apimti didelę neturtingiausių ir pažeidžiamiausių žmonių dalį“,

- 10 DVT „Mažinti nelygybę tarp šalių ir pačiose šalyse“ 10.2. uždavinio „Iki 2030 metų suteikti galimybę ir skatinti socialinę, ekonominę ir politinę visų žmonių įtrauktį, neatsižvelgiant į jų amžių, lytį, negalią, rasę, etniškumą, kilmę, religiją, ekonominę ar kitą padėtį“, 10.4. uždavinio „Patvirtinti politiką, ypač fiskalinę, atlyginimų ir socialinės apsaugos politiką, ir palaipsniui užtikrinti didesnę lygybę“.

65 m. ir vyresnių asmenų skurdo rizikos lygis šalyje yra ganėtinai aukštas, 2023 m. bendrą šalies vidurkį viršijo 15,5 proc. punkto, o Europos Sąjungos vidurkį tarp 65 m. vyresnio amžiaus asmenų viršijo 19,4 proc. punkto. Pastebima, 2020–2021 m. senyvo amžiaus asmenų skurdo rizikos lygis sumažėjo 0,1 proc. punkto, tačiau 2022 m. jis išaugo 3,6 proc. punkto. Tam įtakos turėjo 2021 m. įvykę pasikeitimai: vienkartiniai išmokų nebuvimas, darbo pajamų didėjimas, kuris nulėmė didėjančią skurdo rizikos ribą. 2023 m. (analizuojant 2022 m. gyventojų pajamas) 65 metų ir vyresnių asmenų skurdo rizikos lygis sumažėjo 3,4 proc. p. Tam įtakos turėjo ne tik senatvės pensijų indeksacija, tačiau ir bazinių socialinių dydžių (tikslinių kompensacijų ir šalpos pensijų) baziniai dydžiai, nuo kurių priklauso socialinės išmokos (tame tarpe ir šalpos pensijos). Tai turėjo įtakos šios tikslinės grupės asmenų pajamų augimui, tačiau nepakankamai, kad būtų išlaikytas šios grupės pajamų augimas su darbo užmokesčio augimo tendencijomis. Siekiamas rezultatas - kad 2030 m. senyvo amžiaus asmenų skurdo rizikos lygis pasiektų 29 proc. Tikėtina, kad ilgalaikių priemonių įgyvendinimas (pensijų, bazinių dydžių indeksacija) turės teigiamos įtakos skurdo mažėjimui ir socialinių išmokų poveikiui skurdo mažinimui ir 2030 m. užsibrėžtų tikslų pasiekimui.

Siekiant mažinti vienišų pagyvenusių asmenų ir asmenų su negalia skurdą, 2021 m. priimtas Lietuvos Respublikos vienišo asmens išmokos įstatymas - nuo 2021 m. liepos mėnesio teisę į vienišo asmens išmoką įgijo mažiausias pensijas gaunantys vieniši senyvo amžiaus ir asmenys su negalia, o nuo 2022 m. ši priemonė apėmė visus vienišus pensinio amžiaus bei asmenis su negalia. Nuo 2023 m. vienišo asmens išmokos dydis lygus socialinio draudimo našlių pensijos baziniam dydžiui. Kasmet vienišo asmens išmokos dydis indeksuojamas tokiu pačiu tempu kaip socialinio draudimo našlių pensijos bazinis dydis.

Vienišo asmens išmoka 2024 m. padidėjo 9,57 proc. ir vienišų asmenų pajamas padidino beveik 459 eurai per metus. 2024 m. vienišo asmens išmokos dydis sudarė 38,23 euro. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos duomenimis, 2024 m. vienišo asmens išmokai mokėti – panaudota 108104,1 tūkst. eurų valstybės biudžeto lėšų (įgyvendinant tęstinę priemonę „Užtikrinti vienišo asmens išmokos mokėjimą“), šios išmokos vidutinis metinis gavėjų skaičius sudarė beveik 231 tūkst. asmenų. 2025 m. vienišo asmens išmoka padidės 10,63 proc. ir sudarys 42,29 euro, planuojama, kad ją gaus apie 232 tūkst. asmenų.

4. Nr. 09-002-02-01-04 „Tobulinti minimalių pajamų apsaugos sistemą“

Pažangos priemonės įgyvendinimas prisidės prie:

- 1 DVT „Panaikinti visų formų skurdą visose šalyse“ 1.2. uždavinio „Iki 2030 metų ne mažiau kaip per pusę sumažinti visų amžiaus grupių vyrų, moterų ir vaikų, gyvenančių skurde pagal visus jo aspektus atsižvelgiant į nacionalines apibrėžtis“, 1.3. uždavinio „Įgyvendinti nacionaliniu lygiu tinkamas socialinės apsaugos sistemas ir priemones, skirtas visiems, įskaitant žemiausias ribas, ir iki 2030 metų apimti didelę neturtingiausių ir pažeidžiamiausių žmonių dalį“,
- 10 DVT „Mažinti nelygybę tarp šalių ir pačiose šalyse“ 10.2. uždavinio „Iki 2030 metų suteikti galimybę ir skatinti socialinę, ekonominę ir politinę visų žmonių įtrauktį, neatsižvelgiant į jų amžių, lytį, negalią,

rasę, etniškumą, kilmę, religiją, ekonominę ar kitą padėtį“, 10.4. uždavinio „Patvirtinti politiką, ypač fiskalinę, atlyginimų ir socialinės apsaugos politiką, ir palaipsniui užtikrinti didesnę lygybę“.

Siekama, kad įgyvendinant pažangos priemonės veiklą „Minimalių pajamų sistemos adekvatumo studijos rengimas“ parengta studija leis tobulinti minimalių pajamų apsaugos sistemą reglamentuojančius teisės aktus siekiant mažinti skurdą ir pajamų nelygybę. Įgyvendinant pažangos priemonę, siekiami rezultatai 2030 m.: skurdo rizikos lygio iki sumokant ir išmokėjus socialines išmokas (išskyrus pensijas) skirtumas - ne mažiau, nei 12, absoliutaus skurdo lygis - ne daugiau nei 4. Siekiant sumažinti skurdą, nelygybę, užtikrinti adekvačias išmokas, 2022 m. parengta Minimalių pajamų adekvatumo studijos ataskaita (toliau – ataskaita), kurioje kompleksškai įvertinta minimalių pajamų sistema Lietuvoje, identifikuotos jos tobulinimo kryptis, siekiant sumažinti skurdą ir užtikrinti efektyvesnį lėšų panaudojimą. 2023 – 2024 m. įvertintos ataskaitoje pateiktos rekomendacijos, sistemiškai peržiūrėtos išmokos, pensijos, kurios užtikrina gyventojų minimalias pajamas, suformuoti siūlymai dėl minimalių pajamų apsaugos sistemą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimo, atlikti siūlomų priemonių poveikio vertinimai bei apskaičiuoti lėšų poreikiai šiems siūlymams įgyvendinti.

Atsižvelgiant į ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, buvo pakeistas Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymas, kurio pakeitimai įsigaliojo nuo 2023 m. liepos 1 d. Kaip ir buvo siūloma rekomendacijose, minimalūs motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros išmokų dydžiai buvo padidinti nuo 6 bazinės socialinės išmokos dydžių iki 8 BSI.

Siekiant didinti šalies pagyvenusių asmenų, žmonių su negalia, šeimų, dirbančiųjų pajamas, 2024 metais Socialinės apsaugos ir darbo ministerija įgyvendino eilę priemonių, kurios turi įtakos pajamų nelygybės ir skurdo mažėjimui. Lyginant 2023 m. sausio mėn. su 2024 m. sausio mėn., baziniai socialinių išmokų dydžiai didėjo sparčiai: valstybės remiamų pajamų dydis (VRP) didėjo 12,1

proc., šalpos pensijų bazė (ŠPB) – 7,1 proc., bazinės socialinės išmokos dydis (BSI) ir tikslinių kompensacijų bazė (TKB) didėjo po 12,2 procento. Palyginimui, 2024 m. vidutinio darbo užmokesčio augimas siekė 10,1 proc.¹ Tai turėjo teigiamą įtaką didinant socialinės paramos sistemos išmokas, o taip pat ir mažiausias socialinio draudimo išmokas.

Pažymėtina, kad, kad 2025 metais baziniai socialinių išmokų dydžiai padidėjo 26-27 proc., infliacija prognozuojama iki 3 proc., o vidutinis darbo užmokestis padidės iki 7,6 proc. Tai rodo, kad socialinių pašalpų augimas gerokai pranoks darbo užmokesčio augimą ir infliaciją, todėl, tikėtina, turės teigiamos įtakos skurdo mažėjimui ir socialinių išmokų poveikiui skurdo mažinimui.

5. Nr. 09-002-02-02-16 „Mažinti materialinį nepriteklių labiausiai skurstantiems asmenims“

Pažangos priemonės įgyvendinimas prisidės prie:

- 1 DVT „Panaikinti visų formų skurdą visose šalyse“ 1.2 uždavinio „Iki 2030 metų ne mažiau kaip per pusę sumažinti visų amžiaus grupių vyrų, moterų ir vaikų, gyvenančių skurde pagal visus jo aspektus atsižvelgiant į nacionalines apibrėžtis“;
- 2 DVT „Panaikinti badą ir netinkamą mitybą bei užtikrinti galimybę gauti pakankamai saugaus ir sveiko maisto“ 2.1 uždavinio „Iki 2030 metų panaikinti badą ir užtikrinti visiems žmonėms, ypač neturtingiesiems ir asmenims, atsidūrusiems pažeidžiamoje padėtyje, įskaitant kūdikius, galimybę gauti saugaus, maistingo ir pakankamai maisto visus metus“.

Įgyvendinus pažangos priemonės veiklą „Mažinti materialinį nepriteklių labiausiai skurstantiems asmenims“ 2030 m. siekiamas rezultatas: asmenų, gavusių pagal Materialinio nepritekliaus mažinimo programą, patvirtintą 2022 m. rugpjūčio 1 d. Europos Komisijos įgyvendinimo sprendimu Nr. C(2022)5651, kuriuo patvirtinta Materialinio nepritekliaus mažinimo programa dėl paramos iš „Europos socialinio fondo +“ Sostinės bei Vidurio ir Vakarų Lietuvos regionams Lietuvoje, siekiant

investicijų į darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą tikslo CCI 2021LT05SFPR001 (toliau – MNM programa), teikiamą paramą, dalis nuo visų su materialiniu ir socialiniu nepriteklumi susiduriančių asmenų sudarytų 70 proc.

Įgyvendinant pažangos priemonės veiklą, 2024-2027 m. vykdomas projektas „Mažinti materialinį nepriteklių Lietuvoje“ (toliau – projektas). Šio projekto metu iš Materialinio nepritekliaus mažinimo programos numatoma skirti iki 88386,46 tūkst. eurų Europos Sąjungos paramos lėšų, kurios kartą per ketvirtį paskirstomos labiausiai nepasiturintiems asmenims (toliau – projekto dalyviams) į jiems prekybos tinklų išduotas socialines korteles, su kuriomis jie turi galimybę įsigyti maisto produktų ir būtinųjų vartojimo prekių pasirinkto prekybos tinklo parduotuvėse ir papildomai finansuojamos maisto donacijos – iš prekybos vietų ir (ar) gamintojų ir (ar) logistikos sandėlių ir (ar) kitų maisto produktų tiekimo ir (ar) gaminimo vietų surinktas paaukotas maistas, taip pat įvairių paramos akcijų metu surinktas maistas, kuris neatlygintinai atiduodamas projekto dalyviams.

Socialinių kortelių veikla apima visas savivaldybes, maisto donacijų – 46 savivaldybes.

Dėl socialinių kortelių veiklos 2023 m. buvo pasirašyta 10 bendradarbiavimo sutarčių su šiais prekybos tinklais: UAB „Aibė“, UAB „Grūstė“, UAB „Gulbelė“, UAB „IKI Lietuva“, UAB „Indritus“, Kaišiadorių vartotojų kooperatyvas, UAB „Koops mažmena“, UAB „Lidl Lietuva“, UAB „MAXIMA LT“, UAB „RIMI Lietuva“. Šių prekybos centrų išduotas socialines korteles turi teisę pasirinkti projekto dalyviai, kurie pasirinktame prekybos tinkle gali įsigyti visus maisto produktus ir būtinųjų vartojimo prekes (pvz., asmens higienos, švaros, kūdikių prekes, namų buities apyvokos daiktus, drabužius, avalynę ir pan.). Draudžiama įsigyti alkoholį, tabaką ir loterijos bilietus. Atsižvelgiant į tai, žmonėms yra sudarytos sąlygos savarankiškai apsipirkti ir pasirinkti jiems tinkamą maisto ir prekių krepšelį. Pažymėtina, kad skiriama parama nediskriminuoja projekto dalyvių pagal amžių, lytį, tautybę, rasę, tikėjimą ar kitą žmogaus orientaciją. Esminis kriterijus gauti socialinę kortelę yra asmens ir (ar) kartu su juo

gyvenančių asmenų vidutinės mėnesinės pajamos. Jeigu asmuo gyvena ne vienas, jis gali kreiptis dėl paramos visai savo šeimai. Viena socialinė kortelė tenka vienam namų ūkiui. 2024 m. buvo išdalinta beveik 109 tūkst. socialinių kortelių, į kurias parama buvo pervesta beveik 190 tūkst. projekto dalyvių.

Maisto donacijos dalijamos projekto partnerio – labdaros ir paramos fondo „Maisto bankas“ – maisto atiduotuvėse. Asmeniui per ketvirtį turi būti skiriama ne mažiau kaip 5 kg paaukoto maisto. Kiek asmenų gyvena namų ūkyje, tiek atitinkamai kilogramų maisto jie turi teisę gauti per ketvirtį. 2024 m. buvo išdalinta 1745 tonos maisto, finansuoto iš Materialinio nepritekliaus mažinimo programos lėšų.

8. LR SUSISIEKIMO MINISTERIJA

• Susisiekimo plėtos programa

Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 2022–2030 metų plėtos programos valdytojos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos susisiekimo plėtos programa. Prie DV HP įgyvendinimo tiesiogiai arba netiesiogiai prisideda visos 10 pažangos priemonių, numatytos šioje plėtos programoje. Pažymėtina, kad 2 pažangos priemonės yra regioninės.

Įgyvendinant Susisiekimo plėtos programą patvirtinti 10 pažangos priemonių aprašai. Numatoma, kad vykdant šias pažangos priemones bus tiesiogiai ar netiesiogiai prisidedama prie DV HP įgyvendinimo ir jo pažangos rodiklių – darnaus vystymosi indekso (9, 11 ar 13 DVT), žaliųjų viešųjų pirkimų vertės dalies nuo visų viešųjų pirkimų vertės (12 DVT) ar išmetamų į atmosferą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio pokyčio ES ATLPS nedalyvaujančiuose sektoriuose, palyginti su 2005 m. – siekimo.

1. Nr. 10-001-05-03-01 „Gerinti susisiekimą kelių transportu“

Įgyvendinant pažangos priemonę Nr. 10-001-05-03-01 „Gerinti susisiekimą kelių transportu“ ir jos apraše numatytas pažangos veiklas prisidedama prie DV HP įgyvendinimo ir 9 DVT „Kurti atsparią infrastruktūrą, skatinti visa apimančią industrializaciją ir inovacijas“ siekimo per ekonominės, socialinės ir aplinkos sričių vystymosi integralią tarpusavio sąveiką ir darną. Dalis pažangos priemonės veiklų – TEN-T pagrindinio tinklo ir visuotinio tinklo

kelių būklės gerinimas, kitų (ne TEN-T) kelių projektavimas ir statyba, žvyrkelių asfaltavimas – bus įgyvendinamos regionuose, taip skatinant labiau nutolusių teritorijų integraciją, užtikrinant geresnes susisiekimo sąlygas tarp tarptautinės susisiekimo paslaugas teikiančių miestų ir Lietuvos dalyje esančių miestų ir miestelių, gerinant junglumą su TEN-T keliais. Vienas svarbiausių įgyvendinamų investicinių projektų – magistralinio TEN-T tinklo kelio E67 „Via Baltica“ ruožų nuo 56,83 km iki 97,06 km (I – IV ruožai) rekonstravimas, kurį planuojama baigti 2027 m. I ketv. Šio tarptautinio transporto koridoriaus infrastruktūra itin reikšminga ES kariniam ir civiliam mobilumui. 2024 m. baigtas modernizuoti techniškai sudėtingiausias 16 km ilgio I ruožas ties Marijampole, kuriame pastatyti 5 viadukai, 4 tiltai, 3 tuneliniai pravažiavimai, 10 žiedinių sankryžų, 45 km jungiamųjų kelių, automobilių stovėjimo aikštelė. Taip pat valstybinės reikšmės magistralinio kelio A1 Vilnius–Kaunas–Klaipėda 99,03–100,47 km ruože baigta ties Kaunu esančio A. Meškinio tilto rekonstrukcija – vietoje seno tilto pastatyti du nauji tiltai, kelio Vilnius-Utena ruožo nuo Molėtų iki Utenos, įskaitant ir ruožą Utenos mieste, kapitalinis remontas (31,32 km), įgyvendinti infrastruktūros projektai, susiję su Rūdininkų poligono pasiekiamumu valstybinės reikšmės keliais – sutvarkyti du kelio Pirčiupiai–Jašiūnai ruožai, kurių bendras ilgis siekia 16 km.

2. Nr. 10-001-05-03-02 „Gerinti susisiekimą geležinkelių transportu“

Įgyvendinant pažangos priemonę Nr. 10-001-05-03-02 „Gerinti susisiekimą geležinkelių transportu“ ir jos apraše numatytą pažangos veiklą prisidedama prie DV HP ir 9 DVT „Kurti atsparią infrastruktūrą, skatinti visa apimančią industrializaciją ir inovacijas“ įgyvendinimo. 2023 m. skirtas 8 mln. eurų 2021–2027 m. ES fondų investicijų finansavimas dviem triukšmo mažinimo priemonių geležinkelio ruožuose Klaipėdoje (Vitės kvartale bei Giruliuose) ir Kretingoje įrengimo projektams, kurių metu įrengta 5,42 km triukšmą mažinančių sienučių.

3. Nr. 10-001-05-03-03 „Gerinti susisiekimą oro transportu“

Įgyvendinant pažangos priemonę Nr. 10-001-05-03-03 „Gerinti susisiekimą oro transportu“ ir jos apraše numatytas pažangos veiklas bus prisidedama prie DV HP ir 9 DVT „Kurti atsparią infrastruktūrą, skatinti visa apimančią industrializaciją ir inovacijas“ įgyvendinimo. Siekiant pagerinti Lietuvos oro uostų junglumą ir teikiamų paslaugų kokybę, skirta parama Vilniaus oro uosto keleivių išvykimo terminalo statybai, kuris (pradėjo veikti 2025 m. pradžioje) taip pat padidintas AB Lietuvos oro uostai įstatinis kapitalas ilgalaikiam ir tvariam skrydžių skatinimo modeliui pradėti įgyvendinti. 2024 m. pradėtas įgyvendinti Kauno oro uosto infrastruktūros modernizavimo, pritaikant jos tinkamumą ir karinio mobilumo reikmėms, projektas. Sinchronizuotam oro eismo valdymo modernizavimui, t. y. skrydžių laikui trumpinti ir atitinkamai taršai, įskaitant triukšmo taršą, Europos oro erdvėje mažinti AB „Oro navigacija“ įgyvendina 4 bendrus su kitomis ES valstybėmis projektus.

4. Nr. 10-001-05-03-06 „Gerinti eismo saugą“

Įgyvendinant pažangos priemonę Nr. 10-001-05-03-06 „Gerinti eismo saugą“ ir jos apraše numatytas pažangos veiklas prisidedama prie DV HP įgyvendinimo ir 9 DVT „Kurti atsparią infrastruktūrą, skatinti visa apimančią industrializaciją ir inovacijas“ siekimo. Įgyvendinant numatytas veiklas – diegiant eismo kontrolės sistemas, saugaus eismo priemones, rekonstruojant sankryžas ir modernizuojant vieno lygio geležinkelio pervažas – bus skatinama ekonominės, socialinės ir aplinkos sričių vystymosi integrali tarpusavio sąveika ir darna. Dalis pažangos priemonės veiklų bus įgyvendinamos regionuose, taip skatinant labiau nutolusių teritorijų integraciją, užtikrinant saugesnes ir geresnes susisiekimo sąlygas visoje Lietuvoje. 2023 m. skirtas beveik 3 mln. eurų 2021–2027 m. ES fondų investicijų finansavimas Vilnius–Klaipėda geležinkelių linijos prioritetinių pervažų modernizavimui. Projektą, kurio įgyvendinimo metu dešimtyje geležinkelio pervažų bus įrengtos automatinės signalizacijos sistemos su

užtvarais, pėsčiųjų perėjos su šviesoforų valdymo funkcionalumu, vaizdo stebėjimo sistemos, kliūtis aptikimo sistemos ir kelio būklės nustatymo sistemos su informacinėmis švieslentėmis, planuojama užbaigti 2025 m. pabaigoje. Šiuo metu jau užbaigta modernizuoti viena pervaža, dar vienoje pervažoje įrengta pėsčiųjų perėja.

5. Nr. 10-001-05-04-01 „Didinti susisiekimo sistemos kuriamą vertę ir infrastruktūros panaudojimo efektyvumą“

Įgyvendinant pažangos priemonę Nr. 10-001-05-04-01 „Didinti susisiekimo sistemos kuriamą vertę ir infrastruktūros panaudojimo efektyvumą“ ir jos apraše numatytas pažangos veiklas netiesiogiai prisidedama prie DV HP įgyvendinimo. 2023 m. sukurta teisinė aplinka inovacijų skatinimo priemonei „Sandbox“, paskelbti du kvietimai – vienas iš jų skirtas verslo, mokslo ir viešojo sektoriaus konsorciумams, kitas – startuoliams. Atrinkti laimėtojai 25 projektams skirtas beveik 24 mln. eurų finansavimas. 2024 m. projektai sėkmingai įgyvendinami, jais siekiama skatinti susisiekimo inovacijas – skaitmeninių technologinių sprendimų, kuriems įgyvendinti būtinas 5G ryšys, kūrimą, testavimą ir vystymą autonominio transporto, bepiločių orlaivių, daiktų interneto, virtualios realybės, 5G ryšiu paremtos robotizacijos ir kt. srityse. 2024 m. AB Klaipėdos valstybinio uosto direkcija pradėjo dviejų aukštos įtampos sausumos jėgainių Centriniam Klaipėdos terminale ir Klaipėdos konteinerių terminale įrengimą.

6. Nr. 10-001-05-04-02 „Skatinti pažangių elektroninių ryšių technologijų ir naujos kartos ryšio tinklų (įskaitant 5G ryšį)“

Įgyvendinant pažangos priemonę Nr. 10-001-05-04-02 „Skatinti pažangių elektroninių ryšių technologijų ir naujos kartos ryšio tinklų (įskaitant 5G ryšį)“ ir jos apraše numatytą poveiklę „Gigabitinės spartos ryšys skaitmeninei veiklai imlioms organizacijoms“ netiesiogiai prisidedama prie DV HP įgyvendinimo gerinant teikiamų paslaugų kokybę. Tęsiamas 2023 m. pradėtas įgyvendinti projektas „Itn spartaus ryšio

infrastruktūra“. Projekto metu gigabitinis junglumas bus užtikrintas 5 000 privačių ir viešųjų įmonių, nevyriausybinių ir vyriausybinių organizacijų ir savivaldybių institucijoms (socialinę ir ekonominę pažangą skatinantiems subjektams).). 2024 m. pradėtas įgyvendinti projektas „Itin spartaus ryšio infrastruktūros plėtra“. Projekto metu itin spartaus ryšio prieigą planuojama suteikti 14 909 namų ūkiams, 1 348 įmonėms bei sudaryti galimybę 138 elektroninių ryšių paslaugų teikėjams naudotis projekto metu sukurta infrastruktūra.

7. Nr. 10-001-06-01-01 „Skatinti alternatyviųjų degalų naudojimą transporto sektoriuje“

Įgyvendinant pažangos priemonę Nr. 10-001-06-01-01 „Skatinti alternatyviųjų degalų naudojimą transporto sektoriuje“ ir jos apraše numatytas pažangos veiklas prisidedama prie DV HP įgyvendinimo, 13 DVT „Imtis skubių veiksmų kovojant su klimato kaita ir jos poveikiu“ ir pažangos rodiklių „Žaliųjų viešųjų pirkimų vertės dalis nuo visų viešųjų pirkimų dalies“ ir „Išmetamų į atmosferą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio pokytis ES ATLPS nedalyvaujančiuose sektoriuose, palyginti su 2005 m.“ pasiekimo. Pažangos priemonės veiklosmis skatinamas netaršių ir visiškai netaršių transporto priemonių naudojimas bei jų įkrovimui ar papildymui alternatyviaisiais degalais būtinos infrastruktūros plėtra, siekiant mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį ir tiesiogiai sumažinti CO₂ emisiją. 2024 m. skirtas finansavimas 18 projektų (63 taršioms sunkiojo transporto priemonėms (N2, N3, M2 ir M3 klasės) pakeisti į netaršias, 23 projektams miesto ir priemiestinio viešojo transporto priemonių parkui atnaujinti, 270 elektra varomų autobusų, 1 vandenilio pildymo punktui įrengti). Patvirtintos 135 paraiškos 658 įkrovimo prieigoms įrengti, skirta parama 4 Lietuvos operatoriams, įskaitant AB Lietuvos oro uostus, itin greitų elektromobilių įkrovimo stočių kūrimui TEN-T tinkle. Iki 2024 metų pabaigos Modernizavimo fondo lėšomis išmokėtos kompensacijos už 2540 įsigytą elektromobilių, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis – už 23 vnt.

8. Nr. 10-001-06-01-02 „Skatinti darnų judumą“

Įgyvendinant pažangos priemonę Nr. 10-001-06-01-02 „Skatinti darnų judumą“ ir jos apraše numatytas pažangos veiklas prisidedama prie DV HP įgyvendinimo ir 11 DVT „Pasiiekti, kad miestai ir gyvenvietės taptų įtraukūs, saugūs, atsparūs ir darnūs“ siekimo. Didžiausias 2024 m. įvykdytas darnaus judumo projektas – pėsčiųjų ir dviračių tako Smiltynė–Nida ruožo nuo Juodkrantės iki Pervalkos, kurio ilgis beveik 22 km, rekonstravimas.

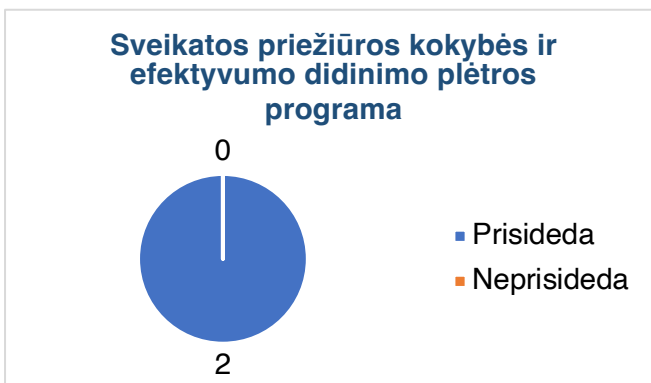
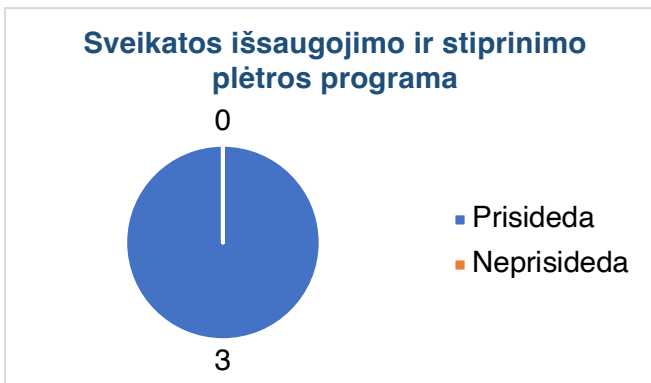
9. Nr. 10-001-06-01-03 (RE) „Skatinti darnų judumą miestuose“ ir Nr. 10-001-05-03-07 (RE) „Gerinti eismo saugą vietinės reikšmės keliuose ir gatvėse“

Įgyvendinant regionines pažangos priemones Nr. 10-001-06-01-03 (RE) „Skatinti darnų judumą miestuose“ ir Nr. 10-001-05-03-07 (RE) „Gerinti eismo saugą vietinės reikšmės keliuose ir gatvėse“ prisidedama prie DV HP įgyvendinimo ir 9 DVT „Kurti atsparią infrastruktūrą, skatinti visa apimančią industrializaciją ir inovacijas“ bei 11 DVT „Pasiiekti, kad miestai ir gyvenvietės taptų įtraukūs, saugūs, atsparūs ir darnūs“ siekimo. Pažangos priemonės „Skatinti darnų judumą miestuose“ pažangos veiklosmis bus prisidedama prie pažangos rodiklio „Išmetamų į atmosferą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio pokytis ES ATLPS nedalyvaujančiuose sektoriuose, palyginti su 2005 m.“ ir 13 DVT „Imtis skubių veiksmų kovojant su klimato kaita ir jos poveikiu“ pasiekimo. Pagal šių pažangos priemonių finansavimo gaires regionų plėtros tarybos 2024 m. parengė regionų plėtros planus, kuriuose numatytos veiklos bus įgyvendinamos regionuose – Lietuvos savivaldybės diegs saugų eismą gerinančias priemones vietinės reikšmės keliuose (gatvėse), o savivaldybės, 2014–2020 m. ES fondų lėšomis parengę Darnaus judumo mieste planus (DJMP), turės galimybę plėtoti dviračių ir pėsčiųjų takų infrastruktūrą, elektromobilių įkrovimo prieigų tinklą, atnaujinti viešojo transporto priemonių parkus visai netaršiomis transporto priemonėmis, diegti ŠESD ir miestų taršą mažinančias DJMP numatytas priemones.

9. LR SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

- Sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programa
- Sveikatos priežiūros kokybės ir efektyvumo didinimo plėtros programa

Prie DV HP įgyvendinimo prisideda abi 2022 – 2030 m. plėtros programų valdytojos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos plėtros programos: Sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programa ir Sveikatos priežiūros kokybės ir efektyvumo didinimo plėtros programa. Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 5 pažangos priemonės numatytos šiose plėtros programose. Pažymėtina, kad 2 pažangos priemonės yra regioninės.

Įvertinus 5 pažangos priemones, kurios turėtų prisidėti prie DV HP įgyvendinimo, matyti, kad patvirtinti visi pažangos priemonių aprašai. Šių pažangos priemonių įgyvendinimas prisidės prie DV HP įgyvendinimo stebėsenos rodiklio – darnaus vystymosi indeksas. Šios pažangos priemonės, vykdam pažangos veiklas, poveikles, investicines ar reguliacines veiklas tiesiogiai ir netiesiogiai prisidės prie 1, 3, 5, 6, DVT rezultatų pasiekimo.

1. Nr. 11-001-02-10-01 „Gerinti grėsmių bei rizikos sveikatai veiksnių valdymą“

Įgyvendinant pažangos priemonę Nr. 11-001-02-10-01 „Gerinti grėsmių bei rizikos sveikatai veiksnių valdymą“ prisidedama prie 3, 5, 6 DVT rezultatų pasiekimo.

Vykdam projektą „Kompleksinių ir integruotų, mokslu pagrįstų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo užtikrinimas, bazinių visuomenės sveikatos paslaugų tikslinėms grupėms teikimas“ atlikta suaugusių Lietuvos gyventojų mitybos ir fizinio aktyvumo būklės apklausa, surinkti duomenys apie gyventojų mitybos įpročius, faktinę mitybą, fizinio aktyvumo būklę bei gyventojų žinias apie mitybą ir fizinį aktyvumą; parengta maistinių medžiagų ir energijos skaičiavimo programa / įrankis, kuris reikalingas gyventojų faktinės mitybos duomenų skaičiavimams ir vertinimui. Siekiant skatinti gyventojus būti aktyvius, savivaldybių visuomenės sveikatos biurais (toliau – SVSB) nuolat teikia visuomenei informaciją apie sveikatinamąjį fizinį aktyvumą bei vykdo gyventojų sveikatą stiprinančio fizinio aktyvumo mokymus.

Higienos institutas kartu su SVSB įgyvendino projektą „Sveikatos stiprinimo programų tėvams „Neįtikėtini metai“ ir „Augame žaisdami“ organizavimas“, kuriuo įgyvendinamos sveikatos stiprinimo programos ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikams, jų tėvams, įtėviams, globėjams ir kitiems jų ugdyme dalyvaujantiems asmenims. Vykdam projektą 2024 m. apmokyta 500 tėvų, (16-oje savivaldybių, vykdomi ikimokyklinio ir mokyklinio modulio mokymai nuotoliniu ir kontaktiniu būdu).

2024 m. į sveikatą stiprinančių mokyklų (toliau – SSM) tinklą naujai įsitraukė 29 ugdymo įstaigos ir į aktyvių mokyklų (toliau – AM) tinklą – 26 ugdymo įstaiga. Šiuo metu Lietuvoje iš viso yra 732 SSM, t. y. 42,45 proc. visų Lietuvos ugdymo įstaigų yra SSM, ir 271 AM, t. y. 16 proc. visų šalies ugdymo įstaigų.

2024 m. baigti įgyvendinti projektai finansuojami ES lėšomis (2014-2020 m. ES veiksmų programa):

- įgyvendinus 2 projektus pagal priemonę „Priklausomybės ligų profilaktikos,

diagnostikos ir gydymo kokybės ir prieinamumo gerinimas“, buvo suteiktos žemo slenksčio paslaugos savivaldybėse asmenims, piktnaudžiaujantiems psichoaktyviosiomis medžiagomis ir priklausomiems nuo jų;

- įgyvendinus 3 projektus pagal priemonę „Sveikos gyvensenos skatinimas regioniniu lygiu“, padidintas gyventojų sveikatos raštingumas, sustiprinta fizinė ir psichinė visuomenės sveikata ir pagerintas sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas; įgyvendinant priemonę „Bendradarbiavimo skatinimas sveikatos netolygumų mažinimo srityje“ užbaigtas 1 projektas „Būk sveikas, aktyvus ir laimingas!“, kurio įgyvendinimo metu beveik 3 tūkst. vaikų ir paauglių iki 18 metų amžiaus dalyvaudami įvairiose kompleksiniuose užsiėmimuose pagerino savo fizinę ir psichinę sveikatą, mokėsi gyventi sveikai ir aktyviai; įgyvendinant
- įgyvendinus 5 projektus pagal priemonę „Vaikų ligų, traumų ir nelaimingų atsitikimų profilaktika, sveikatos priežiūros paslaugų vaikams prieinamumo ir kokybės gerinimas“, parengtos vaikų anafilaksijos, alergijos maistui bei medikamentams diagnostikos, gydymo ir prevencijos metodinės rekomendacijos, organizuoti mokymai specialistams ir alergiškų vaikų tėvams. Taip pat buvo stiprinamas vaikams ir paaugliams odontologinių ligų profilaktikos paslaugų prieinamumas ir kokybė sukuriant ir nacionaliniu lygiu įdiegiant odontologinių ligų profilaktikos sistemai reikalingas metodines rekomendacijas bei parengiant informacinę medžiagą. Parengtos ir įdiegtos į praktiką pozityvios tėvystės įgūdžių ir specialistų mokymo programos, susijusios su vaikais, turinčiais psichikos ir/ar raidos sutrikimus, bei įgyvendinti bandomieji projektai, siekiant sukurti, išbandyti ir įdiegti į praktiką naujus sveikatos priežiūros paslaugų teikimo modelius.

2024 m. didelis dėmesys skirtas psichikos sveikatai – toliau plėtos psichikos sveikatos stiprinimo, psichosocialinės pagalbos priemonės:

- Mobilioji psichologinių krizių įveikimo komanda (toliau – MPKĮK) teikia krizinę pagalbą bendruomenėms, organizacijoms ir šeimoms, susiduriančioms su krize po netekties, nelaimingo atsitikimo ar kitokio sukrečiančio įvykio bei Ukrainos pabėgėliams, jų šeimoms. Su MPKĮK galima susisiekti telefonu 1815.
- Tęsiasi psichikos sveikatos ambasadorių veikla. 2024 metais psichikos sveikatos ambasadorių iniciatyvos projektus įgyvendino 12 projekto vykdytojų. Projekto įgyvendinimo laikotarpiu buvo apmokyti 109 psichikos sveikatos ambasadoriai, įvyko 139 renginiai, kuriuose sudalyvavo virš 4700 dalyvių, buvo užmegzta 3114 socialinių kontaktų, pavišinta 360 unikalių viešinimo žinučių.
- PSO sukurtas įrankis Qualityrights toolkit – psichiatrijos bei socialinės globos įstaigų vertinimo instrumentas, pagrįstas Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija. Pasinaudodama gerąja užsienio šalių praktika, Lietuva vykdo paradigmą pokytį psichiatrijoje – nuo biomedicininio modelio (gydymo vaistais) pereinama prie platesnį spektrą paslaugų apimančio psichosocialinio modelio. Tam diegiamos į pacientą orientuotos, visa apimančio paciento atsigavimo (angl. – recovery) siekiančios, žmogaus teises atliepiančios psichikos sveikatos priežiūros paslaugos, tokios kaip atvejo vadyba bei psichikos ir elgesio sutrikimų gydymas bendruomenėje.

Ataskaitiniais metais atliktas vienas stacionarines psichikos sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos paslaugų kokybės ir atitikties žmogaus teisių principams QualityRights vertinimas (nuo 2021 m. iš viso įvertintos 6 įstaigos).

Vyko stacionarines psichikos sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų paslaugų kokybės ir atitikties žmogaus teisių principams QualityRights metodinis konsultavimas. Iš viso suteikta 13 konsultacijų. Jos suteiktos 4 iš 5 iki 2024 m. QualityRights metodika įvertintoms ASPĮ.

Vykdytos kitos psichikos sveikatos stiprinimo ir psichosocialinės pagalbos plėtros veiklos: asmens sveikatos priežiūros specialistų

mokymai, kaip pranešti apie neigiamus įvykius (artimojo mirtį ir kt.) bei dalijamosios medžiagos šia tema parengimas ir platinimas; mokymai sveikatos priežiūros specialistams, siekiant padidinti informuotumą apie LGBTI asmenų su sveikata susijusius poreikius ir mažinti diskriminacijos apraiškas teikiant sveikatos priežiūros paslaugas; psichosocialinių intervencijų teikimo standarto pristatymas ir mokymai sveikatos priežiūros paslaugas teikiantiems specialistams; psichologinės pagalbos asmens sveikatos priežiūros specialistams, susiduriantiems su psichologiniais sunkumais dėl profesinės veiklos, teikimas.

2024 m. patvirtintas Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir žalos mažinimo klausimais iki 2025 metų įgyvendinimo 2024–2026 metų planas, kuriuo siekiama mažinti narkotikų, tabako ir alkoholio vartojimą, ypač tarp vaikų ir jaunų asmenų.

2024 m. patvirtinta Nacionalinė imunoprofilaktikos 2024–2028 metų programa, kurią įgyvendinant planuojama didinti skiepavimo aprėptis, svarstyti naujų vakcinų įtraukimą į vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių, vertinti naujas rizikos grupes, kurios galėtų būti skiepiamos valstybės lėšomis, tobulinti skiepavimo aprėptį stebėseną, įgyvendinti nepageidaujamų reakcijų į skiepus stebėseną bei nuolat teikti informaciją gyventojams apie nepageidaujamas reakcijas į skiepus ir kt.

Imunoprofilaktikos rodikliams pagerinti 2024 metais:

- nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. pradėta 50–55 m. amžiaus gyventojų vakcinacija nuo erkinio encefalito PSDF lėšomis;
- pradėtas 2–7 m. amžiaus vaikų skiepimas gripo vakcina PSDF lėšomis;
- rengiamas botulizmo, stabligės, difterijos, hepatito B gydymui ir ligų profilaktikai reikalingų preparatų skyrimo tvarkos aprašas;
- vykdyti veiksmai, skirti skiepavimo aprėptis didinti: surengtos 2 spaudos konferencijos skiepavimo tematika, rengta ir teikta informacija žiniasklaidai, teiktos konsultacijos sveikatos priežiūros specialistams ir gyventojams, organizuotos

tikslinės apklausos, siekiant nustatyti skiepavimo barjerus;

- pradėtas kokybinio tyrimo vykdymo koordinavimas;
- buvo įgyvendinami projektai, susiję su imunoprofilaktika (vykdomas projektas „Skiepavimo kliūčių įveikimas Europos Sąjungoje“ (angl. „Overcoming Obstacles to Vaccination“), kurio metu organizuotas priminimų (SMS žinutėmis) išsiuntimas apie skiepavimo žmogaus papildomos viruso infekcijos vakcina poreikį 11 ir 12 m. amžiaus vaikus auginantems tėvams Klaipėdos mieste (bandomasis projektas), pradėtas vykdyti projektas JARED „Bendrieji veiksmai kvėpavimo takų ligoms“).

Įgyvendinant projektą „Užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros, gerinant atvejų ir protrūkių ištyrimo ir duomenų analizės kokybę, stiprinimas“, parengti užkrečiamųjų ligų valdymo algoritmai.

Vanduo, sanitarija ir higiena mokyklose yra viena iš prioritetinių Tarpvalstybinių vandentakių ir tarptautinių ežerų apsaugos ir naudojimo konvencijos Vandens sveikatos protokolo 2023–2025 m. darbo programos (toliau – Programa) sričių. Lietuva – viena iš šios Programos įgyvendinimo lyderių. SAM koordinuojant Programos įgyvendinimą, Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos kartu su Lietuvos sporto universitetu 2024 m. Lietuvoje atliko tyrimą, kurį sudarė dvi apklausos – pirmoji, skirta apklausti mokines dėl jų požiūrio į menstruacijų higienos sąlygų užtikrinimą ugdymo įstaigose ir antroji – skirta surinkti informaciją apie geriamojo vandens, rankų ir menstruacijų higienos sąlygas ir praktiką ugdymo įstaigose iš nacionalinės, regioninės, vietos valdžios, mokyklų vadovų ir visuomenės sveikatos specialistų. Taip pat buvo surinkti užsienio šalių gerosios praktikos pavyzdžiai, susiję su menstruacijų ir rankų higiena ugdymo įstaigose.

Tyrimo rezultatai padės atsakingoms institucijoms, mokyklų administracijoms, mokyklų visuomenės sveikatos specialistams kurti palankesnę sveikatai aplinką gerinant geriamojo vandens, sanitarijos ir higienos sąlygas mokyklose. Tai prisidės prie palankios

ir saugios mokymosi aplinkos visiems kūrimo, didins mokinių galimybes apsisaugoti nuo užkrečiamųjų ligų, gerins jų kognityvines funkcijas bei savijautą.

2. Nr. 11-001-02-10-02 „Stiprinti gyventojų psichikos sveikatą bei plėtoti psichoaktyviųjų medžiagų ir kitų priklausomybę sukeliančių veiksmų kontrolę ir vartojimo prevenciją“

Įgyvendinant pažangos priemonės **Nr. 11-001-02-10-02 „Stiprinti gyventojų psichikos sveikatą bei plėtoti psichoaktyviųjų medžiagų ir kitų priklausomybę sukeliančių veiksmų kontrolę ir vartojimo“ prevenciją** veiklas prisidedama prie 3 ir 5 DVT rezultatų pasiekimo: Psichikos sveikatos stiprinimas, psichikos sveikatos raštingumo didinimas ir psichikos sveikatos stigmatizavimo mažinimas, Savižudybių prevencija, Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija, ankstyvoji intervencija, pagalba ir žalos mažinimas, Vaiko garantijos iniciatyvos įgyvendinimas (poveiklių įgyvendinimas nuo 2024 m. I, II, IV ketv.), tobulinama specialistų kvalifikacija, pagerintas mokymuose dalyvavusių asmenų sveikatos raštingumas. Tikimasi gyventojų stigminių nuostatų į psichikos sveikatą sumažėjimo, pokytį lyginant su 2021 m. bei mokinių, kuriems būdingas žemas psichologinės gerovės lygis, dalies sumažėjimo.

2024 m. pradėti rengti projektų finansavimo sąlygų aprašai projektams, kurie bus įgyvendinami 3 kryptimis:

1 kryptis: pagalba raidos sutrikimus ir (ar) psichosocialinę negalią turintiems vaikams ar jų šeimos nariams arba globėjams, remiamos veiklos - psichologinių ir (ar) psichoterapinių ir (ar) sveikatos stiprinimo paslaugų vaikui, turinčiam raidos sutrikimą ir (ar) psichosocialinę negalią, teikimas (pvz., medicinos psichologo paslaugos, ergoterapija, kineziterapija, meno terapija žaidimu grįsta terapija, elgesio terapija, ir kt.), grupinių ir individualių psichoedukacinių ir (ar) psichologinių ir (ar) psichoterapinių paslaugų vaiko šeimos nariams arba globėjams teikimas, specialistų kvalifikacijos kėlimas.

2 kryptis: Bendruomeninių emocinės paramos ir ankstyvojo psichikos ir elgesio sutrikimų atpažinimo paslaugos vaikams ir paaugliams - numatoma finansuoti projektą skirtą Priklausomybės ligomis sergančių vaikų ir paauglių gydymo, reabilitacijos ir reintegracijos paslaugų plėtrai: Multidimensinės šeimos terapijos (toliau – MDFT) programos įdiegimas – naujų MDFT specialistų ir (ar) MDFT koordinatorių apmokymai, MDFT paslaugų teikimas ir koordinavimas Respublikinio priklausomybės ligų centro Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio ir Šiaulių filialuose.

3 kryptis: Bendruomeninės emocinės paramos ir ankstyvosios psichikos sutrikimų diagnostikos paslaugos vaikams ir jaunimui, remiamos veiklos – emocinės paramos paslaugos teikiamos vaikams ugdymo įstaigose ugdymo proceso metu planuojamos teikti Atviro jaunimo centruose ir ugdymo įstaigose.

2024 m. toliau siekiama didinti Lietuvos gyventojų (tabako gaminių ir (ar) susijusių gaminių mažmeninės prekybos vietų lankytojų) informuotumą apie 2024 m. įsteigtą nacionalinę metimo rūkyti pagalbos telefoninę liniją (toliau – Linija) ir jos teikiamas nemokamas metimo rūkyti pagalbos paslaugas, taip pat apie atnaujintą interneto svetainę nerukysiu.lt, kurioje pateikiama lengvai suprantama informacija apie tabako žalą, kodėl verta mesti rūkyti, praktiniai patarimai ir interaktyvūs įrankiai metantiems rūkyti, sėkmės istorijos ir savivaldybės įstaigų, teikiančių išplėstinės metimo rūkyti pagalbos paslaugas, kontaktai. 2024 m. vykdytas Nacionalinės metimo rūkyti pagalbos telefoninės linijos projektas, kurį įgyvendinant parengta Linijos paslaugų teikimo metodika, apmokyti konsultantai, vykdomos supervizijos, nemokamų metimo rūkyti konsultacijų gyventojams teikimas, kuriama mobilioji metimo rūkyti programėlė, plataus masto viešinimo kampanija, skirta Linijos žinomumui didinti ir gyventojų motyvavimui mesti rūkyti. Per pirmuosius 2024 m. suteiktos konsultacijos virš 1500 asmenų. Nacionalinė metimo rūkyti pagalbos telefoninė linija, tel. 1819, kurios specialistai nemokamai konsultuoja gyventojus, norinčius mesti rūkyti, veikia darbo dienomis nuo 11 iki 19 val. ir

savaitgaliais nuo 11 iki 14 val. Norinčius mesti rūkyti konsultuoja pagal moksliniais įrodymais grįstą metodiką apmokyti specialistai.

2024 m. patvirtintas Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir žalos mažinimo klausimais iki 2025 metų įgyvendinimo 2024-2026 metų planas, kuriuo siekiama mažinti narkotikų, tabako ir alkoholio vartojimą, ypač tarp vaikų ir jaunų asmenų.

3. Nr. 11-001-02-10-03 „Gerinti kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumą regionuose“ (RE)

Įgyvendinant regioninę pažangos priemonę **Nr. 11-001-02-10-03 „Gerinti kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumą regionuose“**, prisidedama prie 3 ir 5 DVT.

Siekiant įgyvendinti pažangos priemonę, visuomenės sveikatos ir psichikos sveikatos prevencinių priemonių įgyvendinimo regionuose veikloms (28 projektams vykdyti) skirtas finansavimas ir 2024 m. sudarytos 27 sutartys, kurių suma sudaro 9 169 102,46 Eur (iš jų Europos Sąjungos fondų lėšos 7 776 599,46 Eur, bendrojo finansavimo lėšos 189 000,0 Eur, Savivaldybės biudžeto lėšos – 1 392 503,0 Eur).

Projektai skirti priemonės „Priklausomybės ligų prevencijos (psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo mažinimo) paslaugų prieinamumo didinimas ir įvairių iniciatyvų tikslinėse grupėse skatinimas“ įgyvendinimui. Projektų tikslas – psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo mažinimas, pasitelkiant pirminės prevencijos ir ankstyvosios intervencijos eksperimentuojantiems ir rizikingai vartojantiems asmenims priemones, orientuotas į rizikos sveikatai veiksnių mažinimą. Projektų tikslinės grupės; vaikai, paaugliai ir jų aplinkos nariai (šeima, mokykla, bendruomenė).

4. Nr. 11-002-02-11-01 „Gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą“

Įgyvendinant pažangos priemonę **Nr. 11-002-02-11-01 „Gerinti sveikatos priežiūros**

paslaugų kokybę ir prieinamumą“ prisidedama prie 1, 3, 5 DVT rezultatų siekimo.

Siekiant sumažinti eiles pas šeimos gydytojus bei administracinę naštą šeimos gydytojams, 2024 m. vasario 1 d. įsigalioję Slaugos praktikos ir akušerijos praktikos įstatymo pakeitimai įgalino bendrosios praktikos slaugytojus ir akušerius teikti šeimos medicinos paslaugas ir išrašyti siuntimus dėl kito sveikatos priežiūros specialisto konsultacijos. Slaugytojas konsultuodamas pacientą taip pat gali išrašyti vaistus, skirtus lėtinėms ligoms gydyti, bei pratęsti gydytojo paskirtą tęstinį lėtinės ligos gydymą, kai paciento sveikatos būklė yra stabili, skirdamas ir išrašydamas gydytojo paskirtus vaistus lėtinėms ligoms gydyti, tęsdamas gydytojo paskirtą tęstinį lėtinės ligos gydymą, tačiau ne ilgiau kaip vieniems metams. Ne rečiau kaip kartą per metus pacientas privalės apsilankyti pas šeimos gydytoją, kad jis galėtų įvertinti paciento sveikatos būklę ir pratęsti gydymą.

2024 m. toliau siekiama kuo daugiau šeimos gydytojo funkcijų priskirti šeimos gydytojo komandos nariams (ne gydytojams) ir pagerinti šeimos gydytojo komandos paslaugų teikimą. Tuo tikslu didinamas šeimos gydytojo komandos narių etatų skaičius, atsižvelgiant į PAASP paslaugų teikimo organizavimo ir šių paslaugų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo pakeitimus. Išplėstas PSDF lėšomis apmokamų pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugų spektras, suteikiant šeimos gydytojams galimybę skirti pacientams daugiau svarbių tyrimų.

Trumpindama paciento kelią ir mažindama administracinę naštą gydytojams, SAM atnaujinio lėtinėmis ligomis sergančių pacientų ilgalaikio stebėjimo tvarką. Nuo šiol siuntimo ilgalaikiam stebėjimui nebereikės kreiptis į šeimos gydytoją – gydytojui specialistui nustačius ilgalaikio stebėjimo poreikį, pacientas iš karto bus registruojamas ilgalaikiam stebėjimui toje pačioje įstaigoje arba gaus siuntimą, jeigu gauti ilgalaikio stebėjimo paslaugą pasirinks kitoje gydymo įstaigoje.

Siuntimo antrinio lygio konsultacijos nereikės, kai paciento greitojo atrankinio arba

laboratorinio tyrimo dėl žmogaus imunodeficitu viruso (ŽIV) atsakymas teigiamas – šis pakeitimas galioja kreipiantis dėl ambulatorinės antrinio lygio infekcinių ligų gydytojo konsultacijos, taip pat kreipiantis dėl vidaus ligų, vaikų infekcinių ligų ir vaikų ligų gydytojo konsultacijos į universitetų, respublikos lygmens stacionarines paslaugas teikiančias gydymo įstaigas – šeimos gydytojo siuntimo nereikės kreipiantis ambulatorinės antrinio lygio gydytojo dermatovenerologo konsultacijos dėl visų dermatovenerologinių ligų.

Siekiant sutrumpinti paciento kelią gauti sveikatos priežiūros paslaugas ir mažinti administracinę naštą šeimos gydytojams, numatyta, kad skubiosios pagalbos skyriaus gydytojas arba slaugytojas, dirbantis su gydytoju specialistu (gydytojo sprendimu), gali išduoti siuntimą ambulatorines paslaugas teikiančių gydytojų specialistų konsultacijoms gauti, kai tokios konsultacijos būtinos. Taip pat tokioms paslaugoms gauti siuntimą galės išduoti ir stacionare pacientą gydęs gydytojas ar slaugytojas (gydytojo sprendimu). Iki šiol ši funkcija teisės aktuose nebuvo numatyta.

Siekiant pacientams suteikti daugiau pagalbos ambulatorinės sveikatos priežiūros grandyje ir sumažinti pakartotinių hospitalizacijų skaičių, nuo 2024 m. buvo pradėta finansuoti nauja paslauga – psichikos ir elgesio sutrikimų gydymo bendruomenėje komandos paslauga. Tai sunkių psichikos ir elgesio sutrikimų turintiems asmenims skirta gydymo ir intensyviosios psichikos sveikatos priežiūros paslauga, teikiama tarpdisciplininės specialistų komandos ASPĮ arba tam tikrais nustatytais atvejais asmens gyvenamojoje vietoje ir bendruomenėje.

Nuo 2024 m. liepos mėn. taip pat buvo pradėtos finansuoti specializuoto psichologinio konsultavimo paslaugos, siekiant ambulatorinės sveikatos priežiūros grandyje pagerinti psichologinės pagalbos prieinamumą pacientams, sergantiems onkologinėmis, neurodegeneracinėmis, retomis ligomis ir patyrusiems savižudybės grėsmę ar nudegimų. Taip pat paslaugos teikiamos tėvams (arba planuojantiems tėvystę asmenims), patiriantiems perinatalinio laikotarpio ar vaisingumo problemų, gimus

naujagimiui, turinčiam sunkių sveikatos sutrikimų, mirus vaisiui, įvykus persileidimui ir pan.

Priimtas pirminio, antrinio ir tretinio lygių psichiatrijos paslaugų suaugusiesiems teikimo reikalavimų bei vidutinės gydymo suaugusiųjų psichiatrijos dienos stacionare trukmės patvirtinimo pakeitimas, kuriuo nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. bus pereinama prie vienodo kokybiškų stacionarių psichiatrijos paslaugų teikimo: pagal skyriuose teikiamos pagalbos intensyvumą suskirstytuose 4 intensyvumo tipų skyriuose numatytas rekomenduojamas ir maksimalus leidžiamas lovų skaičius, reglamentuoti specialistų komandos narių sudėtis ir krūviai dienos ir budėjimo metu, apibrėžti iki šiol nereglamentuoti reikalavimai patalpų infrastruktūrai, saugumui, priemonėms, diferencijuoti antrinio ir tretinio lygių diagnostikos ir gydymo metodai, apibrėžtos antrinio ir tretinio lygių stacionarių paslaugų indikacijos. Numatytas reikalavimas atlikti ir nemedikamentines intervencijas, ne tik gydymą vaistais, numatytas intervencijų ir jas teikiančių specialistų sąrašas.

2024 m. pakeistas Pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimo tvarkos aprašas, kuriame numatyta, kad nuo 2025 m. liepos mėn. psichikos sveikatos centruose bus steigiamos vaikų ir paauglių psichikos sveikatos priežiūros komandos, sudarytos iš vaikų ir paauglių psichiatro, medicinos psichologo ir kitų specialistų, tai reikšmingai padidins paslaugų prieinamumą vaikams ir paaugliams.

Nuo 2025 m. liepos 1 d. įvedama atvejo vadybininko pareigybė psichikos sveikatos centruose, siekiant padidinti teikiamų paslaugų tęstinumą ir užtikrinti į atsigavimą orientuotų paslaugų praktinį įgyvendinimą.

2024 m. 20-ye Lietuvos savivaldybių baigtas įgyvendinti bandomasis pacientų pavėžėjimo projektas palaipsniui įtraukė visas tikslines asmenų grupes – pirmiausia nemokamas pavėžėjimas imtas teikti prireikus hemodializės ar transplantacijos paslaugų, vėliau – ir 75-erių bei vyresniems mažas pajamas turintiems asmenims. Šiuo metu paslauga gali naudotis ir į priemokas už kompensuojamuosius vaistus teisę turintys

neįgalieji. Nuo 2024 m. liepos 1 d. paslauga įdiegta visoje Lietuvoje ir teikiama visose 60-yje savivaldybių. Kartu su pacientų pavėžėjimo plėtra visoje šalyje padidinamas pacientų mobilumas, taip užtikrinant pacientų galimybę gauti aktualiausias planines sveikatos paslaugas. Nuo 2024 m. liepos 1 d. suteiktos 39 988 pacientų pavėžėjimo paslaugos (planuota suteikti 38 000 paslaugų).

Valstybės duomenų valdysenos platformoje sukurtas Prevencinių programų modulis, kuriame sukūrus ir įdiegus Vėžio prevencinių programų valdymo ir organizavimo funkcionalumus, koordinavimo centrai pagal naują vėžio prevencinių programų organizavimo modelį pradėjo vykdyti centralizuotą ir visiškai automatizuotą dalyvių atranką, formuoti bei siųsti kvietimus dalyvauti pirmines ambulatorines sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų, dalyvaujančių bandomojoje veikloje (toliau – PASPJ), pacientams. Nuo 2024 m. sausio 1 d. siunčiami kvietimai dalyvauti Gimdos kaklelio vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje, nuo 2024 m. liepos 18 d. siunčiami kvietimai dalyvauti Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje; nuo 2024 m. lapkričio 8 d. siunčiami kvietimai dalyvauti Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje. Pritarus Privalomojo sveikatos draudimo tarybai, SAM išplėtė Krūties vėžio ankstyvosios diagnostikos programos amžiaus ribas ir nuo 2025 metų sausio 1 d. profilaktiškai patikrinti dėl šios ligos bus kviečiamos moterys nuo 45 iki 74 metų amžiaus.

2024 m. SAM atnaujino ambulatorinių kardiologijos paslaugų teikimo tvarką. Išsamias gydytojų kardiologų konsultacijas bus galima gauti arčiau namų – sveikatos centruose, o sunkiais atvejais pacientai bus siunčiami į aukštesnio lygio paslaugas teikiančias įstaigas. Taip bus sudaryta galimybė trečio lygio kardiologijos paslaugas teikiančiose gydymo įstaigose sumažinti eiles ir priimti daugiau pacientų, sergančių sunkiomis ligomis. Apraše nustatyta antrinio ir tretinio lygio konsultacijų tvarka, kuri padės sutrumpinti paciento kelią gydymo įstaigoje. Apraše nurodyta, kas turės būti atlikta

pacientui, siekiant, kad jis būtų išsamiai ištirtas ir gautų optimalų gydymą arčiau namų vienos konsultacijos metu.

Siekiant sudaryti galimybę pacientams, kurie serga greitai progresuojančiomis ligomis, laiku gauti pagalbą ir gydymą, paslaugų teikimo tvarkos apraše numatyti atvejai, kai pacientas turi būti konsultuojamas tiek antrinio lygio, tiek tretinio lygio paslaugas teikiančio gydytojo kardiologo skubos tvarka. Šiais atvejais pacientams paslaugos turi būti suteikiamos ne vėliau kaip per 14 d. po siuntimo išdavimo.

SAM pakeitė kardiologų ir slaugytojų konsultacijų teikimo tvarką širdies nepakankamumu sergantiems pacientams. Gydytojai kardiologai ir slaugytojai nuo šiol konsultacijas galės teikti ir tiems pacientams, kurie baigė aktyvųjį ambulatorinį gydymą. Įsakymo pakeitimas suteiks galimybę gauti visapusiškas kokybiškas paslaugas, padėsiančias pacientui suprasti ligą, išmokyti metodų, kaip ją kontroliuoti, atpažinti simptomus bei užtikrinti optimalų ligos valdymą ir gydymą.

Besilaukiančioms, ką tik pagimdžiusioms arba auginančioms vaikus iki dvejų metų moterims ir šeimoms ir toliau bus prieinama kvalifikuotų specialistų pagalba bei konsultacijos namuose. Sėkmingai pasibaigus bandomiesiems šeimų lankymo projektams, šios paslaugos nuo 2024 m. gegužės 1 d. apmokamos PSDF lėšomis ir pradėtos diegti visoje Lietuvoje. Planuojama, kad nuo 2025 m. gegužės 1 d. šeimų lankymo paslaugos bus prieinamos visose Lietuvos savivaldybėse.

Siekiant užtikrinti efektyvesnę retų ligų diagnostiką ir gydymą, orientuotą į pacientą ir jo šeimą, bei siekiant pagerinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą retomis ligomis sergantiems pacientams, sveikatos apsaugos ministro įsakymu įtvirtintos bendrosios nuostatos ir nustatyti požymiai, kuriems esant galima įtarti retą ligą, pacientų siuntimo į retų ligų kompetencijos ar referencijos centrus tvarka, reikalavimai retų ligų kompetencijos ir referencijos centrams, pacientų ištyrimo ir gydymo principai, pacientų nuotolinio konsultavimo Europos referentinių centrų tinkluose tvarka, pacientų ilgalaikės stebėsenos ir mokymo reikalavimai, asmens sveikatos priežiūros paslaugų, teikiamų

retomis ar nediagnozuotomis ligomis sergantiems pacientams, kokybės vertinimas. Plečiant sveikatos priežiūros paslaugas vyresnio amžiaus gyventojams, sveikatos apsaugos ministro įsakymu didinamas finansavimas gydymo įstaigoms už teikiamas geriatrijos paslaugas. Padidinus įkainius, pagal kuriuos paslaugos apmokamos iš PSDF, gydymo įstaigos bus skatinamos vieno vizito metu atlikti išsamesnius tyrimus ir daugiau pacientui reikalingų procedūrų.

Siekiant stiprinti ilgalaikės priežiūros paslaugas teikiančių specialistų kompetencijas bei užtikrinti kokybišką ilgalaikių priežiūros paslaugų teikimą, įgyvendintas projektas Nr. 09-015-P-0001 „Ilgalaikės priežiūros paslaugas teikiančių specialistų parengimas“, kurio metu apmokyta 1 105 ilgalaikės priežiūros paslaugas teikiantys specialistai (slaugytojai, slaugytojų padėjėjai, socialiniai darbuotojai, individualios priežiūros darbuotojai).

Siekdama geriau informuoti gyventojus, sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistus apie racionalų vaistų vartojimą, SAM įsteigė Racionalaus vaistų vartojimo skatinimo komitetą, kurio užduotis – siekti racialesnio vaistų skyrimo ir vartojimo, vykdyti stebėseną, rengti pranešimus apie racionalų vaistų skyrimą ir vartojimą bei teikti rekomendacijas gydymo įstaigoms ir vaistinėms.

2024 m. kartu su Valstybės duomenų agentūra sukurta duomenų „smėliadėžė“ – analitinis įrankis, leisiantis objektyviai vertinti gyventojų kompensuojamųjų vaistų pagal e. receptus įsigijimo įpročius ir jų dinamiką ir įgalinantis formuoti duomenimis grįstą farmacijos politiką. Prie „smėliadėžės“ prijungti duomenų naudotojai ir skelbiami duomenų analizei reikalingi duomenys.

Siekdama pagerinti receptinių vaistų prieinamumą, SAM kartu su Registrų centru įdiegė tarpvalstybinių elektroninių receptų paslaugą, kuri leidžia pacientams pagal Lietuvoje išduotą e. receptą vaistus įsigyti ne tik Lietuvoje, bet ir kitose Europos ekonominės erdvės (EEE) valstybėse. Šiuo metu e. receptų duomenimis keičiamasi su Lenkija, Latvija, Ispanija, Portugalija, Estija, Graikija.

2024 m. PSDF biudžete vaistams, medicinos pagalbos priemonėms ir medicinos priemonių nuomai iš viso numatyta 634 mln. eurų.

PSDF biudžetui kasmet augant, į kompensavimo sistemą įtraukiama vis daugiau papildomą naudą pacientų sveikatai sukuriančių vaistų, kurie padeda kovoti su sunkiausiomis ligomis. Vaistinių preparatų ir medicinos pagalbos priemonių kompensavimo komisijos priimti sprendimai leido į Kompensuojamųjų vaistų sąrašą įtraukti 21 rezerviniame sąrašė buvusį vaistinį preparatą, tai padės užtikrinti pacientams šiuolaikišką ir efektyvų onkologinių, plaučių ir širdies ligų gydymą. Naujiems vaistams kompensuoti papildomai skirta 35,8 mln. eurų PSDF biudžeto lėšų.

Siekiant padidinti GMP tarnybos operatyvumą:

- 2024 m. perskirstyti GMP pajėgumai atsižvelgiant į daugiausia vėlavimų į I (pirmos) skubumo kategorijos kvietimus turinčias teritorijas (įvertinus 2022 ir 2023 metų rezultatus).
- Per laikotarpį nuo 2023 m. liepos 7 d. iki 2024 m. gruodžio 31 d. įsteigta 14 papildomų pastorių (Vievio, Ventos, Šaukėnų, Skaudvilės, Ramygalos, Birštono, Ariogalos, Trakų Vokės, Merkinės, Juodkrantės, Aukštadvario, Simno, Šventosios, Ylakių). Juodkrantės pastotė – sezoninė, ji teiks paslaugas šiltojo sezono metu.
- Sutarta su Neringos savivaldybe dar metams pratęsti GMP brigados pastotės darbą Neringos pirminio sveikatos priežiūros centro patalpose. Antra GMP brigada nuo 2024 m. birželio 1 d. teikia paslaugas Juodkrantėje.

Siekiant tobulinti sveikatos priežiūros žmogiškųjų išteklių politiką bei mažinti sveikatos priežiūros specialistų netolygų pasiskirstymą nacionaliniu mastu ir tam tikrų profesinių kvalifikacijų ir specializacijų sveikatos priežiūros specialistų trūkumą, 2024 m. patvirtintas Bendradarbiavimo sveikatos sistemos žmogiškųjų išteklių politikos klausimais organizavimo tvarkos aprašas, kuriuo siekiama užtikrinti bendradarbiavimą su savivaldybėmis ir sveikatos priežiūros įstaigomis.

5. Nr. 11-002-02-11-02 „Užtikrinti ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtrą“ (RE)

Įgyvendinant regioninę pažangos priemonę **Nr. 11-002-02-11-02 „Užtikrinti ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtrą“** prisidedama prie 3 DVT ir 5 DVT rezultatų siekimo.

Pažangos priemone siekiama patenkinti senstančios visuomenės poreikius, padidinti ilgalaikės priežiūros paslaugų (toliau – IPP) prieinamumą, šių paslaugų apimtį ir kokybę bei teikiant pagalbą savarankiškumą praradusiems asmenims.

Įgyvendinant projektus bus finansuojamos veiklos:

- mobiliųjų komandų aprūpinimas darbui reikalinga įranga ir priemonių komplektais bei automobiliais;
- ilgalaikės priežiūros dienos centrų, teikiančių ilgalaikės priežiūros paslaugas, steigimas;
- stacionarių slaugos paslaugų žmonėms, sergantiems Alzheimerio liga, senatvine demencija, bei paliatyvosios pagalbos paslaugų infrastruktūros plėtojimas ir modernizavimas;
- tikslinių ilgalaikės priežiūros paslaugų diegimas (ypač demencijos ir Alzheimerio ligų srityse) ir plėtojimas savivaldybių lygmens ASPJ asmenims, kurie negali pasirūpinti savimi, šeimos narių konsultavimas.

Įgyvendinant priemonę, 2024 m. vyko regionų plėtros planų pažangos priemonėse numatytų veiklų, skirtų ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtrai savivaldybėse derinimas su SAM bei patvirtintų projektų įgyvendinimas.

10. LR ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA

- Švietimo plėtros programa
- Mokslo plėtros programa
- Sporto plėtros programa

Prie DV HP įgyvendinimo prisideda viena iš trijų 2022–2030 metų plėtros programų valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos plėtros programų – „Švietimo plėtros programa“ (toliau – ŠPP). Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 8 pažangos priemonės, numatytoje plėtros programoje. Pažymėtina, kad 2 pažangos priemonės yra regioninės.

Įvertinus visas 8 pažangos priemones, kurios turėtų prisidėti prie DV HP įgyvendinimo, matyti, kad visų pažangos priemonių aprašai yra patvirtinti. Šių pažangos priemonių įgyvendinimas prisidės prie darnaus vystymosi indekso rodiklio reikšmių siekimo. Šios pažangos priemonės tiesiogiai prisidės prie Darbotvarkės 2030 DVT – vykdant veiklas bus prisidedama prie 4 ir 8 DVT įgyvendinimo.

1. Nr. 12-003-03-01-01 „Įgyvendinti „Tūkstantmečio mokyklų“ programą“

Pažangos priemonė Nr. 12-003-03-01-01 „Įgyvendinti „Tūkstantmečio mokyklų“ programą“ (toliau – TŪM) prisideda prie DV HP ir 4 DVT uždavinio 4.1. Iki 2030 metų užtikrinti, kad visos mergaitės ir berniukai įgytų nemokamą, lygiavertį ir kokybišką pradinį ir vidurinį išsilavinimą, suteikiantį galimybę pasiekti atitinkamų ir veiksmingų mokymosi rezultatų.

Pažangos priemonė taip pat prisideda prie šių DVT rodiklių ir uždavinių įgyvendinimo:

4.1.1. Vaikų ir jaunuolių (a) 2–3-ioje klasėje, (b) baigusių pradinę mokyklą, (c) baigusių pagrindinę mokyklą ir pasiekusių bent minimalų (i) skaitymo ir (ii) matematikos mokėjimo lygį, dalis pagal lytį.

4.5. Iki 2030 metų panaikinti lyčių skirtumus švietimo srityje ir užtikrinti vienodas galimybes pažeidžiamoms asmenų grupėms, įskaitant žmones su negalia, vietinius gyventojus ir pažeidžiamoje padėtyje atsidūrusius vaikus, įgyti visų lygių išsilavinimą ir dalyvauti profesinio mokymo programose.

4.5.1. Lygybės indeksai (moterų / vyrų, kaimo / miesto gyventojų, žemiausios / aukščiausios turto kvintilės ir kiti, tokie kaip žmonių su negalia, vietinių tautų ir dėl konfliktų nukentėjusių gyventojų, priklausomai nuo turimų duomenų) visiems išskaidomiems šio sąrašo švietimo rodikliams.

4.a. Statyti ir modernizuoti švietimo įstaigas, kuriose būtų atsižvelgiama į vaikų, asmenų su negalia ir skirtingų lyčių interesus, ir suteikti saugią, nesmurtinę, įtraukią ir veiksmingą mokymosi aplinką visiems.

4.a.1. Mokyklų, teikiančių pagrindines paslaugas, dalis pagal paslaugos rūšį.

Atliepiant 4 DVT 4.1 ir 4.5 uždavinius 2024 m. įgyvendinti darbai:

Siekiant, kad nemaža dalis mokyklų pasiektų geros mokyklos standartą, kurio ilgainiui turės siekti visos mokyklos, buvo įgyvendinama „Tūkstantmečio mokyklų“ programa. Joje dalyvaujančioms savivaldybėms sudarytos sąlygos pačioms tikslingai nukreipti investicijų lėšas į joms aktualiausių švietimo problemų sprendimą. Ypatingas dėmesys savivaldybių pažangos planuose skiriamas tinklaveika grįstam ugdymo organizavimui bei valdymui diegti, ieškant veikiančių bendradarbiavimo modelių tarp skirtingų mokyklų ir savivaldybių.

Iki 2026 m. įgyvendinamos šios veiklos:

- mokyklų vadovų ir kitų pedagoginių darbuotojų kompetencijų stiprinimas;
- infrastruktūros kūrimas, plėtra ir atnaujinimas;
- mokyklų veiklos tobulinimas keturiose srityse: lyderystė veikiant, įtraukusis

ugdymas, kultūrinis ugdymas, STEAM ugdymas.

„Tūkstantmečio mokyklų“ programoje dalyvauja 58 šalies savivaldybės, suskirstytos į du srautus. 2023 m. su 22 pirmajame programos sraute dalyvaujančiomis savivaldybėmis pasirašytos jungtinės veiklos sutartys dėl pažangos planų finansavimo – daugiau kaip 109 mln. eurų paramą iki projekto pabaigos gaus 93 mokyklos, jų veiklos prasidėjo 2023 m. birželio mėnesį. Pirmojo srauto savivaldybėms išmokėta 42,6 mln. Eur avansu ir pagal mokėjimo prašymą. 2024 sausio 10 d. patvirtinta antrojo savivaldybių srauto paraiška, o sausio 31 d. – pagrindinė projekto įgyvendinimo sutartis. 36 savivaldybių 177 mokyklose suplanuotoms veikloms patvirtintas daugiau nei 116 mln. eurų finansavimas.

2024 m. vasario mėnesį pasirašius galutines Jungtinės veiklos sutartis su šiomis savivaldybėmis, jas pasiekė 23,43 mln. Eur avansinis finansavimas veikloms įgyvendinti. Iki 2024 m. gruodžio mėn. pabaigos iš 225 691 735,02 eurų, skirtų 58 savivaldybių veikloms įgyvendinti, joms jau išmokėti 76 250 178,58 eurų (t. y. 33,89 proc. visų programos įgyvendinimui savivaldybėse skirtų lėšų).

Savivaldybės parengė iš viso 51 švietimo situacijos gerinimo ir pažangos planą (pirmajame sraute dalyvauja 22 savivaldybės, 8 iš jų rengė bendrus planus, antrajame sraute – 36 savivaldybės, 6 iš jų rengė bendrus planus). Programoje iš viso dalyvauja 270 mokyklų, kitos savivaldybių mokyklos į veiklas įtraukiamos per tinklaveiką.

TŪM I srautas: 22 savivaldybės, 93 mokyklos. Iki 2024 m. pabaigos per 19 veiklų 22 šalies savivaldybėse įgyvendinimo mėnesių iš pažangos planuose suplanuotų 1148 veiklų, buvo vykdomos 708 (t. y. 61,67 proc.), jau įgyvendintos – 311 (t. y. 27,09 proc.). Iš šių veiklų pusė yra susijusios su įvairios infrastruktūros ir įrangos bei ugdymo priemonių atnaujinimu, o kita pusė – su mokytojų kompetencijų tobulinimu ir ugdymo veiklomis mokiniams. Dalis veiklų yra ilgalaikės, įgyvendinamos ugdymo procese, todėl jų vykdymas apima beveik visą projekto laikotarpį iki 2025 m. birželio 30 ienos.

TŪM II srautas: 36 savivaldybės, 177 mokyklos. Iki 2024 m. pabaigos per 10 veiklų 36 šalies savivaldybėse įgyvendinimo mėnesių iš pažangos planuose suplanuotų 2840 veiklų, buvo vykdoma 1412 (t. y. 49,72 proc.), jau įgyvendinta – 254 (t. y. 8,94 proc.). Iš šių veiklų pusė yra susijusios su įvairios infrastruktūros ir įrangos bei ugdymo priemonių atnaujinimu, o kita pusė – su mokytojų kompetencijų tobulinimu ir ugdymo veiklomis mokiniams. Dalis veiklų yra ilgalaikės, įgyvendinamos ugdymo procese, todėl jų vykdymas apima beveik visą projekto laikotarpį iki 2026 m. balandžio 30 dienos.

2023 m. 22 pirmojo srauto savivaldybėse darbus pradėjo daugiau kaip 100 veiklų koordinatorių, kurių tikslas – organizuoti ir įgyvendinti savivaldybės pažangos planuose numatytas veiklas, padėti įgyvendinti tinklaveiką tarp mokyklų. 2024 m. balandžio mėn. 36 antrojo srauto savivaldybėse darbus pradėjo dar 150 veiklų koordinatorių. Iš viso apie 250 koordinatorių užtikrina kokybišką lyderystės veikiant, įtraukiojo ugdymo, kultūrinio ugdymo ir STEAM ugdymo veiklų kokybę ir sėkmingą įgyvendinimą bei tinklaveiką tarp suinteresuotų grupių.

Pristatytas TŪM akademijos ir įtraukiojo ugdymo srityje dirbančių ekspertų parengtas leidinys „Universalaus dizaino mokymuisi gairės“, kuris išleistas dviem tiražais ir yra pasiekęs Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklas.

2024 m. išleista 10 iš 14 planuotų [tinklaidžių](#), kuriose nagrinėjami švietimo klausimai ir kalbama apie pokyčius mokyklose, kuriose įgyvendina Lietuvos savivaldybės, dalyvaujančios TŪM programoje. Vykdoma TŪM filmuko transliacija TV kanaluose. 2024 m. gruodžio mėnesį savaitraštyje „Savaitė“ paskelbta TŪM programos apžvalga / metų rezultatų aptarimas.

Projektu siekiamų pagerinti mokinių pasiekimų rezultatai:

1. 2023 m. duomenimis, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo metu bent pagrindinį (7–10 balų) lietuvių kalbos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis siekia 55,43 proc. (2019 m. siekė 47,5 proc.), o 2024 m. – 56,70 proc.

Siekiama, kad iki projekto pabaigos tokių mokinių būtų ne mažiau kaip 52 proc.

2. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo metu bent pagrindinį (7–10 balų) matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis, 2023 m. duomenimis, sudaro 35,35 proc. (2019 m. – 40,1 proc.), o 204 m. – 38,0 proc. Iki projekto pabaigos siekiama, kad tokių mokinių dalis būtų ne mažesnė nei 26 proc.

2. Nr. 12-003-03-01-04 „Užtikrinti visiems prieinamą ankstyvąjį ugdymą“

Pažangos priemonė **Nr. 12-003-03-01-04 „Užtikrinti visiems prieinamą ankstyvąjį ugdymą“** prisideda prie DV HP ir 4 DVT „Užtikrinti visa apimančią ir lygiavertę kokybišką švietimą ir skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi“.

Pažangos priemonė taip pat prisideda prie šių DVT rodiklių ir uždavinių įgyvendinimo:

4.2.2. Dalyvavimo organizuotoje mokymo veikloje vieni metai iki sukankant oficialiam pradiniam mokykliniam amžiui lygis pagal lytį.

1. Panaikinti visų formų skurdą visose šalyse.
1.b. Sukurti nacionaliniu, regioniniu ir tarptautiniu lygiu patikimas politines sistemas, pagrįstas neturtinguosius remiančiomis ir su lyčių lygybe susijusiomis vystymosi strategijomis, kurios padėtų paspartinti investicijas į skurdo panaikinimui skirtas priemones.

1.b.1. Viešosios socialinės išlaidos, skirtos skurdui mažinti.

Atliepiant 4 DVT 4.2 uždavinį 2024 m. įvykdytos šios ŠPP pažangos priemonės pažangos veiklos:

- 2023 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojo Švietimo įstatymo nuostata dėl visuotinio ugdymo vaikams nuo 4 metų amžiaus. Ruošiamasi visuotiniam ikimokykliniam ugdymui vaikams nuo 3 metų nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. ir vaikams nuo 2 m. nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. Šiuo metu planuojama ikimokyklinio ugdymo plėtra daugumoje Lietuvos savivaldybių 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos lėšomis (tam skiriant daugiau kaip 27 mln. Eur). Siekdamos užtikrinti

ikimokyklinio ugdymo vietas 2–5 metų amžiaus vaikams, savivaldybės planuojama sukurti 2 132 naujas ikimokyklinio ugdymo vietas, pradėtas įgyvendinti 2024 metais.

- Valstybės biudžeto lėšomis Vilniaus rajone 2023–2024 m. įsteigtos 235 naujos ikimokyklinio ugdymo vietos.
- Įgyvendindama UNESCO programą „Švietimas 2030: Incheono deklaracija“¹ ir veiksmų planą 4 DVT įgyvendinti, Lietuva siekia, kad 2025 m. ir 2030 m. organizuotoje mokymo veikloje vienus metus iki sukankant oficialiam pradiniam mokykliniam amžiui dalyvautų 96 proc. vaikų. UNESCO duomenimis, Lietuvos rodiklio reikšmė 2020 m. buvo 95,4 proc., o 2021 m. – 96,4 proc. Preliminariais 2024–2025 m. m. Švietimo valdymo informacinės sistemos duomenimis, ikimokyklinio ugdymo programose nuo 3 metų iki privalomo ugdymo pradžios (iki priešmokyklinio ugdymo) dalyvavo 96 proc. vaikų, 2023–2024 m. m. – 95,6 proc., 2022–2023 m. m. – 93,9 proc., 2021–2022 m. m. – 94,7 proc., 2020–2021 m. m. – 93,4 proc.

Nacionalinės švietimo agentūros duomenimis, taip pat daugėja vaikų, dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme, dalis nuo gimimo iki 5 metų amžiaus grupėje, išankstiniais duomenimis, 2024–2025 m. m. šios amžiaus grupės vaikų, dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme yra 70,7 proc., 2023–2024 m. m. buvo 68,9 proc., 2022–2023 m. m. – 66,7 proc.

Siekiama didinti kaimo vietovėse, nepalankioje socialinėje, ekonominėje, kultūrinėje aplinkoje gyvenančių vaikų dalyvavimo ikimokyklinio ugdymo programoje aprėptį. Išankstiniais 2024–2025 m. m. duomenimis, ikimokyklinio ugdymo programose dalyvauja 52,6 proc. kaimo vietovėse gyvenančių 2–5 metų vaikų (2019 m. dalyvavo 44,3 proc.). Per 5-erius metus (2019–2024 m.) kaimo vietovėse gyvenančių vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programose, padaugėjo 8,3 proc. punkto. Pradėtas ikimokyklinio ugdymo turinio ir vaikų pasiekimų vertinimo sistemos atnaujinimas. 2023 m. patvirtintos Ikimokyklinio ugdymo programos gairės (toliau - Gairės) ([patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir](#)

[sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142](#)), kuriose pateikiami susitarimai dėl vaikų nuo gimimo iki 6 metų ugdymo(si) programos, apimančios požiūrį į vaiką ir jo ugdymąsi vaikystėje; ikimokyklinio ugdymo(si) tikslą, vaikų pasiekimų sritis; visuminį, įtraukų, žaidimų ir patirtinę veiklą grindžiamą ugdymo(si) procesą; ugdymo(si) kontekstus, ugdymo(si) sritis; vaikų ugdymosi pažangos stebėseną.

Nustatyta, kad sukurtos arba atnaujintos ikimokyklinio ugdymo(si) programos, grįstos minėtose gairėse pateiktais susitarimais, turi būti parengtos ne vėliau kaip iki 2025-07-31 d. ir pradėtos įgyvendinti ne vėliau kaip nuo 2025 m. rugsėjo 1 dienos. 2024 m. naujas ar atnaujintas ikimokyklinio ugdymo programas pagal Gaires yra atnaujinusios 38 ugdymo įstaigų iš 9 savivaldybių.

Parengtas Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas, kuris tapo Ikimokyklinio ugdymo programos gairių dalimi (patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. V-131).

Ikimokyklinio ugdymo programų gairių Pasiekimų aprašo paskirtis yra:

- padėti mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams paremti kiekvieno vaiko ugdymąsi, atpažįstant vaiko stiprybes, mažiau išplėtotus gebėjimus ir tikslingai skatinant jų ūgtį;
- padėti mokytojams kurti kokybišką įtraukų ugdymosi procesą, užtikrinantį optimalią kiekvieno vaiko visų galių plėtotę;
- padėti tėvams stebėti ir suprasti savo vaiko pažangą bei tikslingiau dalyvauti jo ugdymosi procese;
- užtikrinti vaiko ugdymosi tęstinumą ir sklandų perėjimą į priešmokyklinį ugdymą.

Sukurtas įrankis kuo anksčiau įvertinti vaiko poreikius, nuosekliai ir konstruktyviai grįžtamajam ryšiui apie vaiko ugdymą(si) ir individualią pažangą. Siekiant padėti mokytojams ir tėvams lengviau stebėti ir fiksuoti kiekvieno vaiko pasiekimus, įvertinti jų visapusišką augimą ir pažangą, parengta pasiekimų stebėsenos priemonė „[Pasiekimų žingsneliai](#)“.

Siekiant automatizuoti duomenų rinkimą ir juos kaupti Švietimo valdymo informacinės sistemos registre, Nacionalinė švietimo agentūra (toliau – NŠA) 2024-03-01 pasirašė patikslintą susitarimą su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – SADM) dėl reikiamų duomenų iš Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos perdavimo. Šie duomenys leis kaupti patikimą statistiką, kiek vaikų, kurie auga socialinę riziką patiriančiose šeimose, dar nėra ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programas, kiek yra ugdomi neskyrus jiems privalomo ikimokyklinio ugdymo. NŠA 2023 m. gegužės mėn. iš SADM Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos gavo pirmuosius preliminarinius (2021–2022 m. m. ir 2022–2023 m. m.) duomenis apie šeimas, kurios patiria socialinę riziką, joms yra skirta atvejo vadyba (41), ir kuriose auga vaikai nuo gimimo iki pradinio ugdymo. Nuo 2024-08 mėn. NŠA gauna duomenis apie vaikus nuo gimimo iki pradinio ugdymo iš socialinę riziką patiriančių šeimų. Siekiant, kad savivaldybės greičiau įtrauktų kuo daugiau vaikų iš socialinę riziką patiriančių šeimų į ikimokyklinį ugdymą, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. rugpjūčio 18 d. nutarimo Nr. 677 „Dėl Ugdymo, maitinimo ir pavėžėjimo lėšų socialinę riziką patiriančių vaikų ikimokykliniam ugdymui užtikrinti apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimas. Tai leidžia savivaldybėms skirti lėšų privalomai įtraukti vaikus iš socialinę riziką patiriančių šeimų į ikimokyklinio ugdymo programas ne vieną kartą per metus, o 2023 m. – 2 kartus per metus, nuo 2024 m. – beveik kiekvieną mėnesį (9 kartus per metus). Kas met tokių vaikų skaičius didėja: 2023-09-01 duomenimis jų buvo 697, 2024 m. - 730, 2023 m. pradėtas rengti Vaiko garantijos projektas (jungiantis sveikatos, socialines, švietimo sistemų priemones). Projekto veikloms vykdyti pakviestos savivaldybės, apskaičiuotas poreikis ir lėšos. Nuo 2024 m. rudens projektas pradėtas vykdyti, jame dalyvauja 55 savivaldybės ir 3 valstybinės mokyklos, kurios vykdo ikimokyklinio ir / ar priešmokyklinio ugdymo programas ir jose dalyvauja vaikai iš socialinę riziką patiriančių vaikų. Nuo 2024 m. VI ketv. Savivaldybės, kurios dalyvauja projekte kaip partneriai gana papildomą finansinę paramą vaikams, kurie yra iš

socialinę riziką patiriančių šeimų ir ugdomi pagal ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programas. 2024 m. lapkričio mėn. ESFos duomenimis tokią paramą jau gavo 909 vaikai, tam skirta daugiau kaip 216 tūkst. Eurų. Projekte iki 2027 m. tokių vaikų turėtų dalyvauti ne mažiau kaip 3050. Projektu siekiama užtikrinti kuo geresnes sąlygas šiems vaikams, kad mokyklos lankymo pradžia būtų visiems sklandi.

3. Nr. 12-003-03-01-03 „Užtikrinti visiems prieinamą šiuolaikinį ugdymo turinį“

Pažangos priemonė **Nr. 12-003-03-01-03 „Užtikrinti visiems prieinamą šiuolaikinį ugdymo turinį“** prisideda prie DV HP ir 4 DVT „Užtikrinti visa apimančią ir lygiavertę kokybišką švietimą ir skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi“.

Pažangos priemonė taip pat prisideda prie šių DVT rodiklių ir uždavinių įgyvendinimo:

4.1. Iki 2030 metų užtikrinti, kad visos mergaitės ir berniukai įgytų nemokamą, lygiavertį ir kokybišką pradinį ir vidurinį išsilavinimą, suteikiantį galimybę pasiekti atitinkamų ir veiksmingų mokymosi rezultatų.

4.1.1.a. Jaunuolių, baigiančių pagrindinę mokyklą ir pasiekusių bent minimalų matematinio raštingumo gebėjimų lygį, dalis

4.1.1.b. Jaunuolių, baigiančių pagrindinę mokyklą ir pasiekusių bent minimalų skaitymo gebėjimų lygį, dalis.

4.1.2.a. Jaunuolių, baigusį pagrindinio ugdymo programą ir įgijusių pagrindinį išsilavinimą, dalis.

4.a.1.c. Mokyklos turinčios galimybes naudotis kompiuteriais pedagoginiais tikslais.

Atliepiant 4 DVT 4.1 uždavinį įvykdytos pažangos veiklos:

Nuo 2024–2025 m. m. visos klasės dirba pagal atnaujintą ugdymo turinį, kuris susietas su socialiniu, emociniu ir sveikos gyvensenos turiniu, kūrybiškumo, pilietiškumo, kultūros, komunikacijos ir pažinimo kompetencijomis; siekiant, kad mokiniai mokytųsi nuosekliau ir atsiskaitytų palaipsniui priimti sprendimai dėl brandos egzamino išskaidymo į dvi dalis:

- 2023–2024 m. m. nelyginių klasių mokiniai pradėjo mokytis pagal atnaujintas ugdymo

programas. Nuo 2024–2025 m. m. visos klasės dirba pagal atnaujintas programas.

- Nuo 2023–2024 m. m. mokinių vertinimas vykdomas pagal atnaujintą Mokinių, kurie mokosi pagal bendrojo ugdymo programas, mokymosi pasiekimų vertinimo ir vertinimo rezultatų panaudojimo tvarkos aprašą, kuriame mokinių mokymosi pasiekimai apima ir mokinio augimą ir judėjimą išsikeltų mokymosi tikslų link, ir ugdymo rezultatus, kurie atspindi mokinių įgytas kompetencijas.
- Išskaidytas valstybinis brandos egzaminas į dvi dalis: pirmoji laikoma III gimnazijos klasėje, antroji – IV gimnazijos klasėje. Tai leidžia mokiniui sukaupti galutinį įvertinimą nuosekliai mokantis vidurinio ugdymo programoje. 2023–2024 m. m. laikę tarpinius patikrinimus IV gimnazijos klasių mokiniai gali juos perlaikyti 2025 m. pakartotinėje egzaminų sesijoje. Perlaikyti taip pat galės ir 2024–2025 m. m. III gimnazijos klasės mokiniai (gavę preliminarų rezultatų įvertinimą, jei jis jų netenkins, galės pateikti prašymą mokyklos vadovui ir pirmąją dalį perlaikyti dar tais pačiais metais pakartotinės egzaminų sesijos metu).
- Iki 2029 m. įgyvendinamas projektas „Bendrojo ugdymo mokyklų aprūpinimas laboratorijomis ir įranga“.

2024 m. pirmą kartą vykdyti tarpiniai patikrinimai III gimnazijos klasėje, kurių rezultatai sudarys iki 40 proc. brandos egzamino dalies. ŠMSM parengė atmintinę, kurioje pateikta informacija apie tarpinius patikrinimus, 2024 m. brandos egzaminus, tolesnio mokymosi galimybes baigus gimnaziją.

Pagal patvirtintą 2023–2030 m. gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, matematikos mokslų ugdymo taikant kūrybiškumą (STEAM) stiprinimo planą (patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 11 d. įsakymu Nr. V-1185) ir parengta STEAM ekosistemos [schema](#)). 2024 m. vykdomi STEAM populiarinimo renginiai regioniniuose STEAM centruose, skirti tobulinti mokytojų kompetencijas, skatinti bendradarbiavimą ir tinklaveiką, taip pat mokiniams suteikiama galimybė atlikti įvairius tiramuosius darbus – ir

numatytus bendrosiose ugdymo programose, ir susijusius su regiono specifika bei prioritetais.

2023-12-28 Pasirašyta projekto Nr. 10-016-P "STEAM centrų veiklos plėtra" įgyvendinimo sutartis. Siekiama sudaryti sąlygas iš užsienio grįžusiems ir atvykusiems mokiniams išsiugdyti pakankamus lietuvių kalbos vartojimo gebėjimus, kad galėtų mokytis visų dalykų pagal bendrąsias programas ir ugdytis socialinei ir kultūrinei integracijai būtinas kompetencijas. Nuo 2022–2023 m. m. įgyvendinama patobulinta Lietuvių kalbos pagal kalbos mokėjimo lygius (A1–B2) bendroji programa. Taip pat pradėta naudoti 2022 m. sukurta pasiekimų įvertinimo sistema lituanistinio švietimo įstaigose besimokantiems asmenims pagal Lituanistinio švietimo integruotą programą. Pagal šią programą besimokantiems lituanistinių mokyklų mokiniams gali būti išduodami Lituanistinio švietimo pažymėjimai. (Lituanistinio švietimo pažymėjimo išdavimo tvarkos aprašas patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. V-707).

2024 m. toliau buvo vykdomi Lietuvių kalbos testai pagal Bendruosius Europos kalbų matmenis 10-13, 14-17 m. asmenims ir suaugusiems. 2024 m. organizuoti A1–A2 (2 amžiaus grupės), A2-B1, B1-B2, A2, B2, C1 lygių egzaminai. Lietuvių kalbos testavimo sistemoje dalyvavo 31 lituanistinė mokykla (iš 10 valstybių), egzaminus laikė 230 mokinių. Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. V-1440 skirtos lėšos projekto „Kalbėkime Lietuvai“ įgyvendinimui - baigti kurti lietuvių kalbos testavimo sistemą užsienio lietuviams, užsieniečiams ir sugrįžusiems asmenims, pagrįstą kalbos mokėjimo lygiais; sukurti metodines (mokymo) priemones, pagrįstas kalbos mokėjimo lygiais ir pritaikytas skirtingo amžiaus ir skirtingų kalbinių gebėjimų užsienyje gyvenantiems lietuviams.

Vilniaus lietuvių namai (toliau – VLN) koordinavo „Su į Lietuvą grįžtančiais/atvykstančiais vaikais dirbančių mokyklų tinklo“ veiklą. Teikiama pagalba

mokykloms, dirbančioms su ukrainiečių vaikais.

Atliepiant 4 DVT 4.a uždavinį įvykdytos pažangos veiklos:

- Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-1063 patvirtintas ŠPP pažangos priemonės Nr. 12-003-03-01-03 „Užtikrinti visiems prieinamą šiuolaikinį ugdymo turinį“ bei projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr. 2 veiklai „Gerinti švietimo paslaugų kokybę aprūpinant efektyviai veikiančias bendrojo ugdymo mokyklas laboratorine įranga ir priemonėmis“.
- 2023 m. rugsėjo 7 d. paskelbtas kvietimas Nr. 10-063-P „Bendrojo ugdymo mokyklų aprūpinimas laboratorijomis ir įranga“. Kvietimo terminas baigėsi 2024 m. sausio 25 d. Projektas Centrinei projektų valdymo agentūrai įteiktas vertinimui.

4. Nr. 12-003-03-04-03 „Sukurti rinkos poreikius atliepiančią profesinio ugdymo sistemą“

Pažangos priemonė Nr. 12-003-03-04-03 „Sukurti rinkos poreikius atliepiančią profesinio ugdymo sistemą“ prisideda prie DV HP ir 4 DVT „Užtikrinti visa apimančią ir lygiavertę kokybišką švietimą ir skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi“.

Pažangos priemonė taip pat prisideda prie šių DVT rodiklių ir uždavinių įgyvendinimo:

4.1. Iki 2030 metų užtikrinti, kad visos mergaitės ir berniukai įgytų nemokamą, lygiavertę ir kokybišką pradinį ir vidurinį išsilavinimą, suteikiantį galimybę pasiekti atitinkamų ir veiksmingų mokymosi rezultatų.

4.1.2. Švietimo lygmens baigimo rodiklis (pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo).

4.3. Iki 2030 metų užtikrinti vienodas galimybes visoms moterims ir vyrams įgyti prieinamą ir kokybišką techninį, profesinį ir aukštąjį išsilavinimą, įskaitant universitetinį.

4.3.1. Jaunimo ir suaugusiųjų dalyvavimo formaliaje ir neformaliajame mokyme ir tobulinimasis (kursai) per paskutinius 12 mėn. lygis pagal lytį.

4.5. Iki 2030 metų panaikinti lyčių skirtumus švietimo srityje ir užtikrinti vienodas galimybes

pažeidžiamoms asmenų grupėms, įskaitant žmones su negalia, vietinius gyventojus ir pažeidžiamoje padėtyje atsidūrusius vaikus, įgyti visų lygių išsilavinimą ir dalyvauti profesinio mokymo programose.

4.5.1. Lygybės indeksai (moterų / vyrų, kaimo / miesto gyventojų, žemiausios / aukščiausios turto kvintilės ir kiti, tokie kaip žmonių su negalia, vietinių tautų ir dėl konfliktų nukentėjusių gyventojų, priklausomai nuo turimų duomenų) visiems išskaidomiems šio sąrašo švietimo rodikliams.

Atliepiant 4 DVT 4.1 uždavinį 2024 m. įvykdytos šios ŠPP pažangos priemonės pažangos veiklos:

2024 m. tęsiami projektai „Galimybių mokytis profesinio mokymo programų modulius sudarymas“ ir „Eksperimentinių profesinio mokymo programų plėtojimas“. Projektų tikslas – skatinti bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo suartinimą. Projektu „Galimybių mokytis profesinio mokymo programų modulius sudarymas“ sudaromos galimybės bendrojo ugdymo mokyklų mokiniams, kurie mokosi 9–10 arba I–II ir III–IV gimnazijos klasėse, rinktis jiems patrauklių asmeniškai ar darbo rinkoje aktualių formaliojo profesinio mokymo programų modulius kuriuos baigę įgyja atitinkamos kvalifikacijos kompetencijas. Taip mokinys gali formuoti norimą kvalifikaciją, pasirinkęs jam tinkamiausią mokymosi būdą ir tempą. 2024 m. buvo paskelbtas III kvietimas teikti paraiškas profesinio mokymo įstaigoms, į kurias per centralizuotą priėmimo sistemą mokytis modulio įstojo mokiniai. Mokytis pagal profesinio mokymo programų modulius pasirinko profesinio mokymo įstaigose pasirinko 2238 bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai. 2025 m. numatomas IV kvietimas.

Projektu „Eksperimentinių profesinio mokymo programų plėtojimas“ siekiama didinti profesinio mokymo prieinamumą. Sudaryti galimybę mokiniams, baigusiems pagrindinio ugdymo programos pirmąją dalį (8 klases) mokytis pagal IV kvalifikacijos lygio profesinio mokymo programas ir kartu lygiagrečiai mokytis pagal bendrojo ugdymo programas (pagrindinio ugdymo programos antrąją dalį ir vidurinio ugdymo programą). Eksperimento tvarka vykdomų profesinio mokymo programų

trukmė, kai mokiniai lygiagrečiai mokosi ir pagal bendrojo ugdymo programas, – iki 4 metų ir tai priklauso nuo profesinio mokymo programos apimties mokymosi kreditais, Eksperimento tvarka vykdomos 60 ir 90 mokymosi kreditų apimties profesinio mokymo programos. 2023 m. paskelbti 2 šio projekto kvietimai profesinio mokymo įstaigoms (įvertintos paraiškos, pradėtos vykdyti veiklos, planuojami nauji kvietimai ir priėmimo etapai). 2024 m. paskelbtas trečias kvietimas. Projektus pateikė 32 profesinio mokymo įstaigos.

Atliepiant 4 DVT 4.5 uždavinį 2023 m. įvykdytos šios ŠPP pažangos priemonės pažangos veiklos:

Parengtos priemonės ir patvirtintas projektų finansavimo sąlygų aprašas, skirtas veiklai „Profesinio mokymo prieinamumo gerinimas mokiniams iš nepalankias sąlygas turinčių asmenų grupės“. Projektui numatyta skirti iki 5 682 383 eurų. Projektu numatoma gerinti profesinio mokymo prieinamumą asmenims iš nepalankių sąlygų.

Atliepiant 4 DVT uždavinius ir iš dalies prisidedant prie 8 DVT 8.6 uždavinio, įvykdytos šios ŠPP pažangos priemonės veiklos:

2023 m. kovo 21 d. sukurtos pirmosios priemonės, skirtos didinti profesinio mokymo mokinių, besimokančių pameistrystės mokymo forma, skaičių. Paskelbti 4 jungtinio projekto kvietimai teikti paraiškas projektų vykdytojams: 2 – „Profesinio mokymo pameistrystės forma įgyvendinimas smulkaus ir vidutinio verslo įmonėse“ ir 2 – „Profesinio mokymo pameistrystės forma įgyvendinimas didelėse įmonėse“. 2023 m. rugpjūčio mėn. pasirašytos 38 jungtinio projekto projektų sutartys tarp profesinio mokymo įstaigų ir įmonių. 2023 m. pabaigoje paskelbti 2 nauji kvietimai.

Jungtinio projekto „Pameistrystė – nauja galimybė man!“ tikslas – padidinti profesinio mokymo patrauklumą ir jo atitiktį darbo rinkos poreikiams, skatinant profesinių mokymo įstaigų mokinius rinktis pameistrystės profesinio mokymo organizavimą formą Projektu siekiama, kad profesinio mokymo

metu mokiniai įgytų ne tik bazinių kompetencijų, bet ir rinkos suformuotų ir darbdavių poreikius atitinkančių kompetencijų.

Darbdaviams sudaromos galimybės visuose sektoriuose reikšmingai prisidėti prie kompetentingų darbuotojų rengimo. Šiam tikslui pasiekti numatoma iki 2026 m. įgyvendinti 3 866 pameistrystės. Ne mažiau kaip 70 proc. profesinį mokymą pameistrystės forma pasirinkusių mokinių mokysis vidutinėse, mažose ir labai mažose įmonėse. Didžiausia galima pameistrystės trukmė, kuriai skiriama parama, – 9 mėnesiai. Galimi projekto pareiškėjai – profesinio mokymo įstaigos. Projekto tikslinė grupė – profesinio mokymo įstaigų mokiniai. Iki 2024 m. IV ketv. pabaigos parama pasinaudojo ir pameistrystės būdu profesinę kvalifikaciją ar jos dalį dirbdami pameistriaus įmonėse jau įgijo daugiau nei 2 500 asmenų. 2023 m. pradėtas įgyvendinti projektas „Įgyk praktinių įgūdžių sektoriniame praktinio mokymo centre!“. Projekto tikslas – padidinti profesinio mokymo atitiktį darbo rinkos poreikiams skatinant praktinių įgūdžių įgijimą sektoriniuose praktinio mokymo centruose. Projekto tikslinė grupė – profesinio mokymo įstaigų mokiniai, atvykstantys mokytis į sektorinį praktinio mokymo centrą iš kitų profesinio mokymo įstaigų, kurios neturi sektorinio praktinio mokymo centro arba turi kito ūkio sektoriaus sektorinį praktinio mokymo centrą. Stiprinant ir plečiant nacionalinę mobilumo programą, užtikrinama, kad visi profesinio mokymo įstaigų mokiniai turėtų galimybę naudodamiesi naujausia įranga įgyti praktinių įgūdžių sektoriniuose praktinio mokymo centruose, sudaromos galimybės įgyti darbo rinkai aktualių kompetencijų dirbant su naujausia bei plačiausia įrangos pasiūla. 2023 m. balandžio 19 d. sukurtos priemonės ir paskelbti jungtinio projekto kvietimai teikti paraiškas projektų vykdytojams. Po I kvietimo pasirašyta 14 sutarčių. Praktinių įgūdžių sektoriniuose praktinio mokymo centruose, įgyvendinant projektą, jau įgijo 398 mokiniai. 2023 m. rugsėjo mėn. paskelbtas II kvietimas. Pagal šį kvietimą gauta 28 paraiška. Paraiškos įvertintos, pasirašytos visos sutartys, vykdytojai vykdo veiklas. Praktinių įgūdžių sektoriniuose praktinio mokymo centruose,

įgyvendinant projektą, iki 2024 m. pabaigos įgijo daugiau kaip 3400 mokinių.

5. Nr. 12-003-03-05-01 „Įdiegti vieno langelio principą karjerai planuoti ir įgūdžiams tobulinti“

Pažangos priemonė Nr. 12-003-03-05-01 „Įdiegti vieno langelio principą karjerai planuoti ir įgūdžiams tobulinti“ prisideda prie DV HP ir 4 DVT „Užtikrinti visa apimantį ir lygiavertį kokybišką švietimą ir skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi“.

Pažangos priemonė taip pat prisideda prie šių DVT rodiklių ir uždavinių įgyvendinimo:

4.4. Iki 2030 metų labai padidinti jaunimo ir suaugusiųjų, turinčių įgūdžių, įskaitant techninius ir profesinius įgūdžius, užimtumui, tinkamam darbui ir verslumui, skaičių.

4.4.1. Jaunimo ir suaugusiųjų, turinčių informacijos ir komunikacijos technologijų (IKT) įgūdžių, dalis pagal įgūdžių tipą.

4.6. Iki 2030 metų užtikrinti, kad visi jauni žmonės ir didžioji dalis suaugusiųjų, tiek vyrų, tiek moterų, mokėtų skaityti ir skaičiuoti.

4.6.1. Tam tikros amžiaus grupės gyventojų, pasiekusių bent nustatyto įgūdžių lygio funkcinio (a) raštingumo ir (b) mokėjimo skaičiuoti srityje, dalis pagal lytį.

Atliepiant 4 DVT 4.4 uždavinį 2024 m. įvykdyta:

LINEŠA Ugdymo karjerai skyrius kasmet įgyvendina 200 ak. val. mokymus švietimo įstaigose pradėjusiems dirbti karjeros specialistams, kurie turi atitikti nustatytus karjeros specialistų išsilavinimo ir profesinių žinių reikalavimus. 2024 m. mokymus baigė ir pažymėjimus gavo 89 karjeros specialistai. 2025 m. kovo-birželio mėn. planuojama organizuoti naują mokymų srautą, tiems karjeros specialistams, kurie dar nėra jų baigę; įvyko 5 regioniniai mokymai "Profesinis veiklinimas: organizavimas ir konsultavimo metodai" (Tauragėje, Vilniuje, Panevėžyje, Klaipėdoje, Alytuje), kuriuose dalyvavo 206 karjeros specialistai, dirbantys švietimo įstaigose ir regioniniuose karjeros centruose. Mokymų tikslas - profesinio veiklinimo organizavimo ir konsultavimo įgūdžių tobulinimas, siekiant padėti karjeros specialistams, remiantis atvejo vadybos

principu, konsultuoti mokinius apie darbo rinkoje paklausias profesijas ir joms reikalingas kompetencijas;

Mokinių ugdymo karjerai informacinėje sistemoje (MUKIS) yra 10 nuotolinių karjeros specialistams skirtų kvalifikacijos tobulinimo programų po 40 ak. val. profesinio orientavimo temomis, tarp kurių "Konsultavimo karjerai technologijos", „Mokinių ugdymas karjerai“, „[Informacinių technologijų taikymas organizuojant įtraukų ugdymą karjerai](#)“ ir „[Specialiųjų ugdymo poreikių turinčių vaikų ugdymas karjerai](#)“ yra skirtos karjeros specialistų kompetencijai – teikti atvejo vadybos principu grįstas karjeros planavimo ir profesinio orientavimo paslaugas – stiprinti.

2024 m. www.mukis.lt platformoje, mokiniai turėjo galimybę atlikti skaitmenines profesinio orientavimo užduotis, gauti nuotolines specialistų konsultacijas, galimybę su specialisto pagalba arba savarankiškai užsiregistruoti ir dalyvauti įvairiuose su profesijų ir darbo pasaulio pažinimu susijusiuose renginiuose. MUKIS renginių skiltyje nuolat atnaujinama informacija apie LINEŠA Ugdymo karjerai skyriaus ir socialinių partnerių organizuojamus profesinio orientavimo renginius. Veiklą planuojama tęsti ir 2025 m.

2024 m. reguliariai vyko nuotoliniai informaciniai renginiai mokiniams, jų tėvams, karjeros specialistams. Karjeros specialistams: 53 renginiai / mokymai - 3474 dalyviai, mokiniams, jų tėvams: (16 renginių - 1080 dalyvių). Ugdymo karjerai skyriaus specialistai nuolat teikė konsultacijas minėtoms tikslinėms grupėms (telefonu, el. paštu, DUK užklausos ir kt.).

Nacionalinėje profesinio veiklinimo iniciatyvoje „Šok į tėvų klumpes“ 2024 m. dalyvavo virš 50 tūkst. mokinių iš 60 savivaldybių, iniciatyvos tikslas – skatinti mokinius pažinti įvairias profesijas ir aktyviai tyrinėti karjeros galimybes.

Duomenis apie profesinį orientavimą už 2023-2024 m. m. per MUKIS sistemą pateikė 807 bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigos. 2024 m. profesinio orientavimo paslaugas mokyklose teikė 518 karjeros

specialistų, kurie dalinosi 338,17 etatų. Stebėsenos ataskaitos viešinamos [čia](#).

Lietuvos neformaliojo švietimo agentūros įgyvendinamo projekto apimtimi suorganizuoti mokymai, pradėjusiems dirbti karjeros specialistams. Mokymus pabaigė ir pažymėjimus gavo daugiau kaip 700 asmenų. 50 000 tūkst. mokinių gavo profesinio orientavimo paslaugas vien tik iš mokymų dalyvių. 2024 m. organizuojamas antrasis mokymų srautas tiems karjeros specialistams, kurie dirba švietimo įstaigose, bet nėra pabaigę kvalifikacijos tobulinimo kurso.

Švietimo įstaigose dirba apie 600 karjeros specialistų, kurių bendras etatų dydis apie 400 etatų.

Atliepiant 4 DVT 4.6 uždavinį 2024 m. įvykdyta:

Patvirtintas pažangos priemonės „Įdiegti vieną langelį karjerai planuoti ir įgūdžiams tobulinti“ aprašas. Toliau tęsia veiklą vieno langelio suaugusiųjų švietimo sistema, kurioje:

- Konsoliduojama visa informacija apie galimybes suaugusiems įgyti kompetencijas ir tobulinti kvalifikaciją;
- Pateikiamos suaugusiųjų neformalaus švietimo programos, atitinkančios kokybės kriterijus – programas gali teikti aukštosios mokyklos, profesinės mokyklos, NVO, kiti nacionaliniuose švietimo registruose registruoti švietimo teikėjai;
- Sistemą deriname ir su mikrokredencialų bei „Europass“ sistemomis, bendradarbiaujama su SADM.

Individualių mokymosi paskyrų (IMP) sistemos komunikacijai sukurtas internetinės platformos KURSUOK platformoje mokymo paslaugų teikėjai gali skelbti savo programas, o norintieji tobulėti ir įgyti naujų įgūdžių – pasinaudoti mokymosi pasiūlymais ir gauti valstybės finansavimą. 2024 metais valstybės finansuojamų mokymosi programų bendras biudžetas sudaro 5,4 milijonus eurų.

6. Nr. 12-003-03-06-01 „Įgyvendinti priemonę „Pirmiausia – mokytojas“

Pažangos priemonė Nr. 12-003-03-06-01 „Įgyvendinti priemonę „Pirmiausia –

mokytojas“ prisideda prie DV HP ir 4 DVT „Užtikrinti visa apimantį ir lygiavertį kokybišką švietimą ir skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi“.

Pažangos priemonė taip pat prisideda prie šių DVT rodiklių ir uždavinių įgyvendinimo:

4.7. Iki 2030 metų užtikrinti, kad visi besimokantys asmenys įgytų žinių ir įgūdžių, reikalingų darniam vystymuisi skatinti, įskaitant, be kitų dalykų, švietimą darnaus vystymosi ir darnios gyvensenos, žmogaus teisių, lyčių lygybės, taikos ir nesmurtinės kultūros skatinimo, pasaulinės pilietybės bei kultūrų įvairovės ir kultūros indėlio į darnų vystymąsi vertinimo klausimais.

4.7.1. Švietimo apie (i) pasaulinę pilietybę ir (ii) darnų vystymąsi, įskaitant lyčių lygybę ir žmogaus teises, įtraukimo į visus (a) nacionalinės švietimo politikos, (b) mokymo programų, (c) mokytojų rengimo ir (d) besimokančių asmenų vertinimo lygmenis mastas.

4.c. Iki 2030 metų labai padidinti kvalifikuotų mokytojų skaičių, įskaitant ir tarptautinį bendradarbiavimą mokytojų rengimo srityje, besivystančiose šalyse, ypač mažiausiai išsivysčiusiose šalyse ir mažose besivystančiose salų valstybėse.

4.c.1. Mokytojų, turinčių minimalią reikalaujamą kvalifikaciją, dalis pagal išsilavinimo lygį.

Atliepiant 4 DVT 4.7 ir 4c uždavinius 2024 m. įvykdyta:

Siekiant užtikrinti švietimo įstaigų vadovams nustatytą išsilavinimą pagal LR švietimo įstatymo nuostatas, nuo 2023 m. rugsėjo mėn. pradėtos vykdyti magistrantūros studijos. Veikla tęsiama 2024 m., ja siekiama parengti kompetentingus švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovus, turinčius aukščiausias vadybines, administracines, lyderystės kompetencijas bei socialinio verslumo ir strateginio valdymo kompetencijas. Nuo 2023 m. Studijos finansuojamos Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės „Next GenerationEU“ lėšomis (EGADP). Finansavimas numatytas iki 2026 m. II ketv., iš viso planuojama finansuoti 900 pedagoginių darbuotojų magistro studijas. Studijų trukmė – nuo 90 iki 120 studijų kreditų. 2025 m. sausio

1 d. studijas baigė 251 asmuo. Šiuo metu studijuoja 706 asmenys.

Lietuvoje LR švietimo įstatymo nuostatomis įteisintos ir nuo 2023 m. pradėtos vykdyti pedagoginių darbuotojų (išskyrus aukštųjų mokyklų darbuotojus) nacionalinės kvalifikacijos tobulinimo programos (toliau – NKTP). NKTP įgyvendina pedagogų rengimo centrai. NKTP trukmė nuo 135–270 akademinių valandų (tai atitinka 5–10 studijų kreditų). NKTP turinys turi būti siejamas su konkrečiais aukštosios mokyklos studijų programos dalykais ir (ar) konkrečia aukštosios mokyklos studijų programa. Nuo 2023 iki 2025 m. sausio mėn. yra akredituota 21 NKTP. **Jas jau yra baigę 969 asmenys (šiuo metu mokosi 1006 asmenys).** NKTP rengiamos pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintas [pedagoginių darbuotojų prioritetinės kvalifikacijos tobulinimo sritis](#).

Projekto „Tęsk: ateik, tobulėk, prisidėk!“, vykdomo pagal 2021–2030 m. plėtros programos pažangos priemonę Nr. 12-003-03-06-01 „[Pirmiausia – mokytojas](#)“, finansuojamas Europos socialinio fondo + ir Europos Sąjungos bendrojo finansavimo lėšomis, finansuojamos mokomojo dalyko (specializacijos) modulio studijos asmenims turėtiems aukštąjį išsilavinimą, pedagogo profesinę kvalifikaciją ir dirbantiems mokytoju. Šių studijų trukmė nuo 60 iki 120 studijų kreditų. **2023–2024 mokslo metais** studijas pradėjo **412 asmenų**, kurie siekia įgyti kito mokomojo dalyko ar pagalbos mokiniui specialisto kompetencijų. **2024 m. lapkričio mėn. studijas jau baigė 37 asmenys. 2024–2025 m. m. kito dalyko modulio / pedagoginės specializacijos studijas pradėjo 930 asmenų.**

Pedagogų rengime stiprinama didaktikos dalis. Numatyta, kad pedagogikos studijų ar pedagoginės specializacijos modulį sudaro ne mažiau kaip 60 studijų kreditų studijų dalykų, būtinų pedagogo kvalifikacijai įgyti (pedagogikos, psichologijos, didaktikos, ugdymo filosofijos, pedagoginės psichologijos, ugdymosi aplinkų, įtraukties principai ugdymo procese). Iš šių studijų kreditų ne mažiau kaip 30 studijų kreditų yra skiriama pedagoginei praktikai. Dalyko ir (ar) pedagoginės specializacijos didaktikai skiriama ne mažiau kaip 12 studijų kreditų, kurie turi būti

realizuojami siejant teoriją ir pedagoginę praktiką. (nuo 2024-09-01 įsigaliojęs [Pedagogų rengimo reglamentas](#)).

Pedagogų rengimo reglamente įtvirtinta, kad Lietuvoje pedagogus rengia aukštosios mokyklos, vykdančios akredituotas pedagogikos studijų krypties studijas. Aukštosios mokyklos gali siūlyti pedagogikos profesines studijas, kurias baigus įgyjama pedagogo kvalifikacija (60 studijų kreditų – pedagogikos studijų modulis) arba pedagogo kvalifikacija ir mokomojo dalyko kompetencijos (120 studijų kreditų – pedagogikos studijų modulis (60 studijų kreditų) ir mokomojo dalyko modulis (60 studijų kreditų)).

Pedagogus rengianti aukštoji mokykla arba aukštosios mokyklos, veikiančios pagal jungtinės veiklos sutartį, gali tapti pedagogų rengimo centru šešeriems metams, jeigu atitinka Pedagogų reglamente numatytus kriterijus: vykdo pirmosios ir antrosios pakopų ugdymo mokslų studijų kryptių grupės ir edukologijos doktorantūros studijas; vykdo edukologijos mokslo krypties mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą; rengia dalykų ir pedagoginių specializacijų pedagogus visais Pedagogų rengimo reglamente nurodytais būdais.

Pradedami stiprinti edukologijos krypties moksliniai tyrimai. 2023 m. pradžioje patvirtintas projektų finansavimo sąlygų aprašas (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. sausio 17 d. įsakymu Nr. V-50), skirtas edukologijos doktorantūros studijoms užsienyje finansuoti. Valstybiniam studijų fondui skirta 2,61 mln. Eur iš 2021–2027 m. Europos struktūrinių fondų lėšų. Paskelbti kvietimai teikti paraiškas edukologijos doktorantūros studijoms geriausiuose užsienio universitetuose. Projekto trukmė: 2023 m. gegužės – 2027 m. balandžio mėn.

Nacionalinei edukologijos tyrimų proveržio programai įgyvendinti patvirtintas projektų finansavimo sąlygų aprašas (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. V-7974). Lietuvos mokslo tarybai planuojama skirti iki 21 125 140 Eur iš 2021–2027 m.

Europos struktūrinių fondų lėšų. Paskelbti kvietimai teikti paraiškas edukacinių tyrimų projektams. Iki 2023 m. spalio 2 d. Lietuvos mokslo taryba gavo 29 edukologijos tyrimų proveržio paraiškas, kurias pateikė 7 mokslo ir studijų institucijos. Įvertinta, kad visos paraiškos atitinka kvietimo paraiškoms keliamus reikalavimus. Sutartis dėl tyrimų atlikimo numatoma pasirašyti 2024 m. II pusmetį.

Pradėti darbai siekiant sudaryti sąlygas lituanistinio švietimo vykdytojams užsienyje įgyti reikiamą kvalifikaciją ir ją tobulinti. 2023 m. parengta švietimo problemos analizė „Lituanistinių mokyklų mokytojų kvalifikacijos ir jos tobulinimas“ ([prieiga internete](#)), kurios išvados remtasi rengiant ŠPP pažangos priemonės Nr. 12-003-03-06-01 „Pirmiausia – mokytojas“ veiklų aprašus ir jų įgyvendinimo projektus, kuriais sudaromos galimybės lituanistinio švietimo vykdytojams įgyti ir tobulinti kvalifikaciją. Pagal ŠPP priemonės 12-003-03-06-01 „Pirmiausia – mokytojas“ projektą „Tęsk: ateik, tobulėk, prisidėk!“ vyksta lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacijos tobulinimo veiklos:

- lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacijos tobulinimo veikloje parengtos ir akredituotos 3 kvalifikacijos tobulinimo programos lituanistinio švietimo vykdytojams darbei pagal Lituanistinio švietimo integruotą programą, patvirtintą LR švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. V-715: Ikmokyklinis, priešmokyklinis ir pradinis ugdymas pagal LŠIP (40 val.), Pagrindinis ugdymas pagal LŠIP (40 val.), Lituanistinio švietimo organizavimo vadyba (20 val. pasirenkamas modulis). Pagal šias kvalifikacijos tobulinimo programas vyks mokymai (120 asm., 5 gr.) Lietuvoje ir užsienyje, tiesioginiu ir nuotoliniu būdu. 2024 m. lapkričio mėn. mokymus pradėjo pirmoji 26 lituanistinių mokyklų mokytojų grupė iš Airijos, Jungtinės Karalystės, Liuksemburgo, Švedijos, Vokietijos, Liuksemburgo, Lenkijos;
- lituanistinio švietimo vykdytojų studijos numatytos 59 asmenims;
- nuo 2024 m. vasario mėn. Vilniaus Kolegijos Pedagogikos fakultete 14 lituanistinio švietimo vykdytojų studijuoja

pagal pradinio ugdymo pedagogikos bakalauro studijų programą;

- nuo 2024 m. spalio mėn. Vytauto Didžiojo universitete 27 lituanistinio švietimo vykdytojai studijuoja pagal pedagogikos profesinių studijų programą (turintys aukštąjį išsilavinimą, bet neturintys pedagogo kvalifikacijos, 60 kreditų, 1 metai); dalyko (turintys aukštąjį išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją, 90 kreditų, 1-1,5 metų) studijų programose – lietuvių kalbos ir literatūros 11 asmenų, istorijos – 3 asmenys.

7. Nr. 12-003-03-01-23 (RE) „Padidinti ugdymo prieinamumą atskirtį patiriantiems vaikams“

Regioninės pažangos priemonės **Nr. 12-003-03-01-23 (RE) „Padidinti ugdymo prieinamumą atskirtį patiriantiems vaikams“** finansavimo gairės prisideda prie DV HP ir 4 DVT „Užtikrinti visa apimančią ir lygiavertę kokybišką švietimą ir skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi“.

Pažangos priemonė taip pat prisideda prie šių DVT rodiklių ir uždavinių įgyvendinimo:

4.2. Iki 2030 metų užtikrinti, kad visos mergaitės ir berniukai gautų kokybišką ankstyvąjį ugdymą, priežiūrą ir ikimokyklinį išsilavinimą ir būtų pasirengę pradiniam ugdymui.

4.2.2. Dalyvavimo organizuotoje mokymo veikloje vieni metai iki sukankant oficialiajam pradiniam mokykliniam amžiui lygis pagal lytį.

4.a. Statyti ir modernizuoti švietimo įstaigas, kuriose būtų atsižvelgiama į vaikų, asmenų su negalia ir skirtingų lyčių interesus, ir suteikti saugią, nesmurtinę, įtraukią ir veiksmingą mokymosi aplinką visiems.

4.a.1. Mokyklų, teikiančių pagrindines paslaugas, dalis pagal paslaugos rūšį.

Atliepiant 4 DVT 4.2 uždavinį bei prisidedant prie 4a uždavinio įgyvendinimo bei siekiant, kad savivaldybės greičiau įtrauktų kuo daugiau vaikų iš socialinę riziką patiriančių šeimų į ikimokyklinį ugdymą, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 677 „Dėl Ugdymo, maitinimo ir pavėžėjimo lėšų socialinę riziką patiriančių vaikų ikimokykliniam ugdymui užtikrinti apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo“ pakeitimas

(2023 m. birželio 7 d. LRV nutarimu Nr. 447). Tai leis savivaldybėms skirti lėšų privalomai įtraukti vaikus iš socialinę riziką patiriančių šeimų į ikimokyklinio ugdymo programas ne vieną kartą per metus, o 2023 m. – 2 kartus per metus, nuo 2024 m. – 9 kartus per metus bus perskaičiuojamas lėšų poreikis ir skiriamos lėšos.

Siekiant aprūpinti ugdymo įstaigas mokykliniais autobusais, skirtais vežioti ikimokyklinio amžiaus ir / ar specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. V-1542 „Dėl Regioninės pažangos priemonės Nr. 12-003-03-01-23 (RE) „Padidinti ugdymo prieinamumą atskirtį patiriantiems vaikams“ finansavimo gairių patvirtinimo“ patvirtintos regioninės priemonės gairės, kuriose viena iš finansuojamų veiklų yra „Negalia turintiems mokiniams ir kitiems mokiniams pavėžėti iki ir iš ugdymo įstaigos lengvai pritaikomų transporto priemonių įsigijimas“.

8. Nr. 12-003-03-02-17 (RE) „Plėtoti įvairialypį švietimą vykdant visos dienos mokyklų veiklą“

Regioninės pažangos priemonės **Nr. 12-003-03-02-17 (RE) „Plėtoti įvairialypį švietimą vykdant visos dienos mokyklų veiklą“** finansavimo gairės prisideda prie DV HP ir 4 DVT „Užtikrinti visa apimančią ir lygiavertę kokybišką švietimą ir skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi“.

Pažangos priemonė taip pat prisideda prie šių DVT rodiklių ir uždavinių įgyvendinimo:

4.2. Iki 2030 metų užtikrinti, kad visos mergaitės ir berniukai gautų kokybišką ankstyvąjį ugdymą, priežiūrą ir ikimokyklinį išsilavinimą ir būtų pasirengę pradiniam ugdymui.

4.2.2. Dalyvavimo organizuotoje mokymo veikloje vieni metai iki sukankant oficialiajam pradiniam mokykliniam amžiui lygis pagal lytį.

4.5. Iki 2030 metų panaikinti lyčių skirtumus švietimo srityje ir užtikrinti vienodas galimybes pažeidžiamoms asmenų grupėms, įskaitant žmones su negalia, vietinius gyventojus ir pažeidžiamoje padėtyje atsidūrusius vaikus, įgyti visų lygių išsilavinimą ir dalyvauti profesinio mokymo programose.

4.5.1. Lygybės indeksai (moterų / vyrų, kaimo / miesto gyventojų, žemiausios / aukščiausios turto kvintilės ir kiti, tokie kaip žmonių su negalia, vietinių tautų ir dėl konfliktų nukentėjusių gyventojų, priklausomai nuo turimų duomenų) visiems išskaidomiems šio sąrašo švietimo rodikliams.

4.5.1c. Dalyvavimo organizuotoje mokymo veikloje vieni metai iki sukankant oficialiajam pradiniam mokykliniam amžiui lygybės indeksai

4.5.1d. Vaikų, baigusių pradinę mokyklą ir pasiekusių bent minimalų matematikos gebėjimų lygį, lygybės indeksai.

4.5.1e. Vaikų, baigusių pradinę mokyklą ir pasiekusių bent minimalų skaitymo gebėjimų lygį, lygybės indeksai.

4.a. Statyti ir modernizuoti švietimo įstaigas, kuriose būtų atsižvelgiama į vaikų, asmenų su negalia ir skirtingų lyčių interesus, ir suteikti saugią, nesmurtinę, įtraukią ir veiksmingą mokymosi aplinką visiems.

4.a.1. Mokyklų, teikiančių pagrindines paslaugas, dalis pagal paslaugos rūšį.

Atliepiant 4 DVT 4.2 ir 4.5 uždavinius bei prisidedant prie 4a uždavinio įgyvendinimo, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. spalio 13 d. įsakymu Nr. V-1637 „Dėl regioninės pažangos priemonės Nr. 12-003-03-02-17 (RE) „Plėtoti įvairialypį švietimą vykdant visos dienos mokyklų veiklą“ buvo patvirtintos regioninės pažangos priemonės Nr. 12-003-03-02-17 (RE) „Plėtoti įvairialypį švietimą vykdant visos dienos mokyklų veiklą“ finansavimo gairės. 2023 m. spalio 19 d. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro Nr. V-1382 buvo patvirtintas gairių pakeitimas.

Paskelbti 10-ies regionų planuojamų skelbti kvietimų teikti projektų įgyvendinimo planus planai (www.einvesticijos.lt), vykdomi kvietimai. Šiose gairėse nurodyti horizontaliųjų principų laikymosi reikalavimai, pvz., planuojama įsigyti įrangą privalės atitikti efektyvumo, tvarumo, ilgaamžiškumo reikalavimus pagal Direktyvą 2009/125/EC ir Direktyvą 2011/65/EU.

11. LR TEISINGUMO MINISTERIJA

- Teisingumo sistemos plėtros programa
- **Intelektinės nuosavybės apsaugos plėtros programa**

Prie DV HP įgyvendinimo prisideda viena iš dviejų 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos plėtros programų: „Teisingumo sistemos plėtros programa“ (toliau – TSPP). **Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 2 pažangos priemonės**, numatytos šioje plėtros programoje.

Įvertinus 2 pažangos priemones, kurios turėtų prisidėti prie DV HP įgyvendinimo, matyti, kad patvirtinti 2 pažangos priemonių aprašai. Vykdamas minėtų pažangos priemonių veiklose numatytų darbų ir paslaugų viešuosius pirkimus žaliųjų viešųjų pirkimų vertės dalis nuo visų viešųjų pirkimų vertės abiem atvejais sudarė 100 proc. Šios priemonės veiklos įgyvendinimas prisideda prie Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi 12 tikslo „Užtikrinti darnius vartojimo ir gamybos modelius“ uždavinio „12.7. Skatinti darnią viešųjų pirkimų praktiką vadovaujantis nacionaline politika ir prioritetais“ rodiklio „12.7.1b. Žaliųjų viešųjų pirkimų vertės dalis nuo visų viešųjų pirkimų vertės“.

1. Nr. 13-002-08-02-01 „Modernizuoti bausmių vykdymo sistemos infrastruktūrą“

2024 m. buvo vykdomas TSPP pažangos priemonės **Nr. 13-002-08-02-01 „Modernizuoti bausmių vykdymo sistemos infrastruktūrą“** veiklos „Esamų inžinerinių statinių techninių savybių gerinimas“ projektas „Perimetro apsaugos sistemų modernizavimas“. Gerinant saugią aplinką kalėjimuose 2024 m. buvo atnaujinamos perimetro apsaugos signalizacinės sistemos ir inžinerinės priemonės dviejuose kalėjimuose (Marijampolės kalėjime ir Pravieniškių 2-ajame kalėjime). Projektų finansavimo sąlygų apraše buvo įtvirtinta prievolė naudojant pažangos priemones lėšas taikyti žaliųjų pirkimų reikalavimus. Įgyvendinant minėtą projektą 2024 m. panaudota 1 750 716,0 Eur.

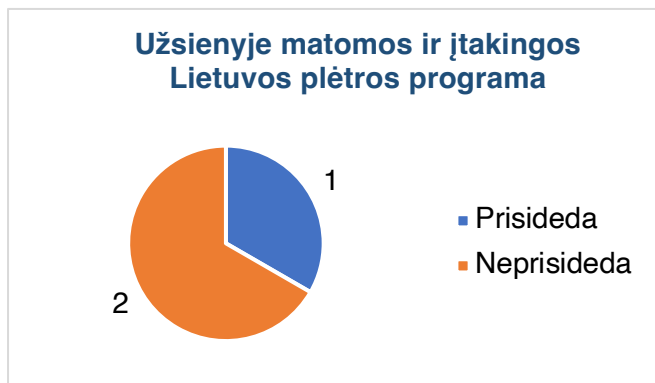
2. Nr. 13-001-08-01-04 „Didinti ekspertinių tyrimų atlikimo efektyvumą“

2024 m. buvo vykdomas TSPP pažangos priemonės **Nr. 13-001-08-01-04 „Didinti ekspertinių tyrimų atlikimo efektyvumą“** veiklos „Ekspertinių tyrimų technologijų vystymas“ projekto „Informacinių technologijų ekspertinių tyrimų infrastruktūros plėtra“ II etapas, kuriam įgyvendinti 2024 m. panaudota 593 248,0 Eur. Įgyvendinant minėtą projektą buvo užtikrintas horizontaliųjų principų laikymasis, iš jų darnaus vystymosi principas – vykdamas viešuosius pirkimus buvo taikyti žalieji reikalavimai (techninėje specifikacijoje ir sutarties sąlygose).

12. LR UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

• Užsienyje matomos ir įtakingos Lietuvos plėtros programa

Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 1 pažangos priemonė, numatyta 2022–2030 metų Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos užsienyje matomos ir įtakingos Lietuvos plėtros programoje.

Įgyvendinant numatytas pažangos priemonės pažangos veiklas Lietuva nuosekliai vykdo tęstinę ir veiksmingą vystomojo bendradarbiavimo veiklą, kuria prisidedama prie darnaus DVT įgyvendinimo šalyse partnerėse. Remdamasi Darbotvarke 2030 m., Lietuva savo iniciatyvomis prisideda prie taikos pasaulyje didinimo, ekonominio augimo ir socialinio stabilumo skatinimo, skirtumų tarp išsivysčiusių ir besivystančių šalių mažinimo bei besivystančių šalių integravimo į pasaulio ekonomiką. Remiantis Vystomojo bendradarbiavimo strateginėmis kryptimis 2022–2025 m., vykdant vystomojo bendradarbiavimo veiklas daugiausia dėmesio skiriama 4, 5, 7, 13, 16 ir 17 DVT siekimui.

1. Nr. 14-001-09-01-03 „Stiprinti vystomojo bendradarbiavimo sistemos, didinančios Lietuvos minkštąją galią, veiksmingumą“

Įgyvendindama pažangos priemonės Nr. 14-001-09-01-03 „Stiprinti vystomojo bendradarbiavimo sistemos, didinančios Lietuvos minkštąją galią, veiksmingumą“, Lietuva vykdo tęstinę vystomojo bendradarbiavimo veiklą, kuria tiesiogiai ir netiesiogiai prisidedama prie darnaus

vystymosi horizontaliojo principo rodiklių reikšmių siekimo. Vystomojo bendradarbiavimo iniciatyvos yra orientuotos į paramą besivystančioms šalims – remdamasi Darbotvarke 2030, Lietuva prisideda prie taikos pasaulyje didinimo, ekonominio augimo ir socialinio stabilumo skatinimo ir šalių partnerių integravimo į pasaulio ekonomiką.

Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo pagrindas yra demokratijos stiprinimas ir plėtra, reformų įgyvendinimo patirties perdavimas šalyse partnerėse ir DVT įgyvendinimas. Vadovaujantis Lietuvos Vystomojo bendradarbiavimo strateginėmis kryptimis 2022–2025 m., įgyvendinant pažangos priemonės veiklas daugiausiai prisidedama prie šių Darbotvarkės 2030 tikslų: DVT 4 „Užtikrinti visa apimančią ir lygiavertę kokybišką švietimą ir skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi“, DVT 5 „Pasiekti lyčių lygybę ir moterų bei mergaičių įgalėjimą“, DVT 7 „Užtikrinti galimybę visiems naudotis prieinama, patikima, darnia ir modernia energija“, DVT 13 „Imtis skubių su klimato kaita ir jos poveikiu veiksmų“, DVT 16 „Skatinti taikias ir įtraukias visuomenės darniam vystymuisi, suteikti visiems galimybes reikalauti teisingumo ir kurti veiksmingas, atsakingas ir įtraukias institucijas visais lygiais“ ir DVT 17 „Stiprinti įgyvendinimo priemones ir atgaivinti pasaulinę darnaus vystymosi partnerystę“ įgyvendinimo. Taip pat, siekiant struktūrinių pokyčių šalyse partnerėse, teikiama parama tokiose vystomojo bendradarbiavimo srityse kaip skaitmeninimas, moterų ir mergaičių įgalėjimas bei kova su korupcija.

Vystomojo bendradarbiavimo projektams finansuoti pasitelkiamas 2022 m. veikti pradėjęs Vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos fondas (pervedamos pažangos priemonės lėšos, toliau – Fondas), kuris nėra susietas su biudžetiniais metais, yra atviras kitiems finansavimo šaltiniams ir užtikrina reikiamą daugiamečio programų rengimo lankstumą, taip sukuriant sąlygas įgyvendinti didesnės apimties programas ir projektus.

Pagrindinis Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo prioritetas yra parama Ukrainai. Lietuva yra viena pirmųjų valstybių,

prisidedančių prie Ukrainos infrastruktūros atkūrimo ir vykdančių visuomeninės Ukrainos infrastruktūros atstatymo projektus. 2024 m. Lietuva toliau tęsė Ukrainos atstatymo projektus, finansuotus per Fondą, kuriems skirta 12 mln. eurų. 2024 m. pabaigoje į Fondą pervesti 18 mln. eurų 2025 m. veiklų vykdymui, iš jų 5 mln. eurų numatyti saulės elektrinių įrengimui Ukrainos valstybinėse švietimo, sveikatos apsaugos ir kitose įstaigose. 2024 m. pasiekti svarbiausi rezultatai: atstatyta mokykla ir darželis Borodiankos miestelyje, atnaujinta mokykla Snihurivkos mieste, baigta antiradiacinės slėptuvės Irpinėje statyba, baigiamas įgyvendinti dvišalis paramos Ukrainos stojimui į ES projektas, kuris suteikė Lietuvai galimybę tapti didelės ES finansuojamos programos koordinatore, pradėta įgyvendinti programa „Sužeistų ir nuo karo nukentėjusių asmenų rehabilitacija ir reintegracija Ukrainoje“, taip pat ES ir Lietuvos lėšomis finansuojama naujų slėptuvių statybos Ukrainos mokykloms programa. 2024 m. daug dėmesio skirta kitų donorų įnašų į Fondą pritraukimui: Taivanas paskelbė apie naują 5 mln. USD įnašą, Airija skyrė 3 mln. eurų slėptuvių prie mokymo įstaigų statybos ir įrengimo programai.

2024 m. įgyvendintas URM ir „Kurk Lietuvai“ programos projektas „Žaliųjų inovacijų plėtra į užsienį pasitelkiant vystomojo bendradarbiavimo instrumentus“. Projekto tikslas – ištirti Lietuvos žaliųjų inovacijų apimtį ir jų galimybes plėsti į naujas rinkas, kas turės poveikį įgyvendinant darnaus vystymosi tikslus, o tuo pačiu prisidės prie ekonominės diplomatijos tikslų įgyvendinimo. Projekto metu parengtas Žaliųjų inovacijų katalogas tvariams ir prie klimato kaitos mažinimo prisidedantiems Lietuvos verslo sprendimams reklamuoti užsienyje.

NPP numato, jog siekiant 9 strateginio tikslo „Stiprinti Lietuvos įtaką pasaulyje ir ryšius su diaspora“ ir stiprinant dalyvavimą vykdant vystomojo bendradarbiavimo politiką, bus užtikrintas Lietuvos tarptautinio įsipareigojimo iki 2030 m. oficialiai parama vystymuisi (toliau – OPV) skirti ne mažiau kaip 0,33 proc. bendrųjų nacionalinių pajamų (toliau – BNP) įgyvendinimas, kurį pasiekti Lietuva įsipareigojo tapdama ES nare. Lietuvos OPV 2023 m. sudarė 197,37 mln. eurų, arba 0,3

proc. BNP (EBPO Paramos vystymuisi komiteto (PVK) narių vidurkis - 0,37 proc. BNP).

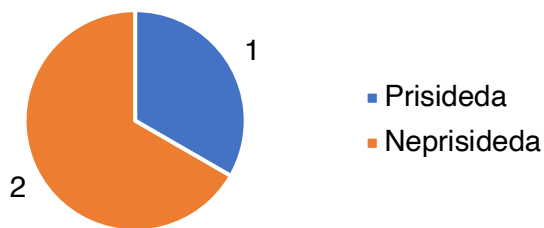
Lietuvos OPV augimas stiprina valstybės minkštąją galią ir Lietuvos įvaizdį tarptautinėje bendruomenėje, o vystomojo bendradarbiavimo projektai, įgyvendinami Lietuvos verslui aktualiose pasaulio rinkose, sudaro galimybes užmegzti naujus verslo ryšius, plėsti verslo įmonių eksportą į naujas rinkas, taip prisidedant prie eksporto rinkų diversifikacijos.

13. LR VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

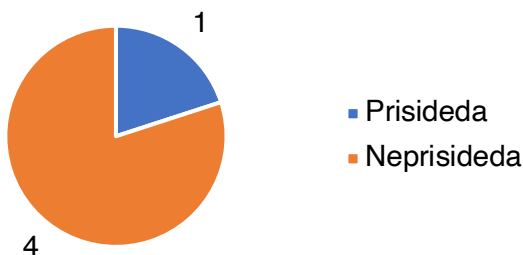
- Viešojo valdymo plėtros programa
- Regionų plėtros programa
- Viešojo saugumo plėtros programa
- Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programa (nepatvirtinta)

Prie DV HP įgyvendinimo prisideda visos vertinamų 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos plėtros programos – „Viešojo valdymo plėtros programa“, „Regionų plėtros programa“, „Viešojo saugumo plėtros programa“, „Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programa (nepatvirtinta)“. **Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 3 pažangos priemonės**, numatytos šiose plėtros programose.

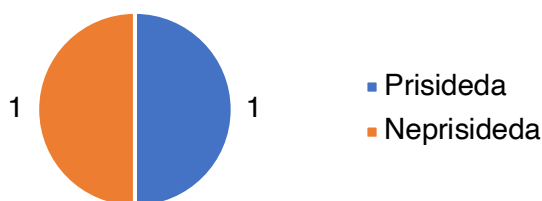
Viešojo saugumo plėtros programa

Viešojo valdymo plėtros programa

Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programa (nepatvirtinta)

Įvertinus 3 pažangos priemones, kurios turėtų prisidėti prie DV HP įgyvendinimo, matyti, kad patvirtinti 3 pažangos priemonių aprašai. Šių pažangos priemonių įgyvendinimas prisidės prie darnaus vystymosi indekso rodiklio reikšmių siekimo. Šios pažangos priemonės tiesiogiai prisidės prie Darbotvarkės 2030 DVT – vykdant veiklas bus prisidedama prie 1, 11 ir 16 DVT įgyvendinimo.

Vidaus reikalų ministerija taip pat pateikė ir 2 regioninių pažangos priemonių Nr. 01-004-07-01-01 (RE) „Paskatinti regionų, funkcinių zonų, savivaldybių ir miestų ekonominį augimą pasitelkiant jų turimus išteklius“ ir Nr. 01-004-07-02-01 (RE) „Pagerinti viešųjų paslaugų prieinamumą, darbo vietų pasiekiamumą ir tam reikalingų išteklių naudojimo efektyvumą“ informaciją. Nors šių priemonių aprašai dar nėra patvirtinti, buvo paminėta, jog šios regioninės pažangos priemonės nedarys neigiamos įtakos DV HP ir prisidės tiesiogiai arba netiesiogiai.

1. Nr. 01-002-08-03-01 „Sukurti modernią viešojo valdymo institucijų žmoniškųjų išteklių valdysenos sistemą“

Įgyvendinant Viešojo valdymo plėtros programos pažangos priemonę **Nr. 01-002-08-03-01 „Sukurti modernią viešojo valdymo institucijų žmoniškųjų išteklių valdysenos sistemą“**, patvirtintą vidaus reikalų ministro 2022 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 1V-432, didinamas valstybės tarybos lankstumas, atsparumas ateities iššūkiams, profesionalumas skaitmeninės transformacijos kontekste ir galimybės veikti našiai, moderniai, bet stabiliai. Taip prisidedama prie 16 DVT „Skatinti taikias ir įtraukias visuomenes darniam vystymuisi, suteikti visiems galimybes reikalauti teisingumo ir kurti veiksmingas, atsakingas ir įtraukias institucijas visais lygiais“ rodiklių „Asmenų, turinčių valstybės tarnautojo statusą (neįskaitant statutinių) skaičius“ ir „Asmenų, turinčių valstybės tarnautojo statusą (neįskaitant statutinių) skaičius pagal amžiaus grupes“ pasiekimo.

Įgyvendinant projektą „Valstybės tarnybos vadovų kompetencijų ugdymo sistemos sukūrimas ir įdiegimas („Lyderystės akademija“) 2024 m. įdiegta [e-mokymų platforma](#), sukurti įvadinių naujai paskirtų valstybės tarnybos įstaigų vadovų mokymo moduliai, atliktas 150 įstaigų vadovų kompetencijų vertinimas atlikus anketavimą 360 grįžtamojo ryšio metodu ir atlikti ugdomojo vadovavimo mokymai vadovams.

Įgyvendinant projektą „Strateginių kompetencijų nustatymo, ugdymo ir palaikymo sistemos sukūrimas ir diegimas viešajame sektoriuje“ 2024 m. parengti mokymo programų moduliai viešojo sektoriaus specialistams ir vidurinės grandies vadovams ir paskelbti viešieji pirkimai, skirti 16 000 viešojo sektoriaus darbuotojų (įskaitant ir valstybės tarnautojus) lyderystės, finansinėms-analitinėms ir skaitmeninėms kompetencijoms tobulinti.

Projektais „Valstybės tarnybos vadovų kompetencijų ugdymo sistemos sukūrimas ir įdiegimas („Lyderystės akademija“) ir „Strateginių kompetencijų nustatymo, ugdymo ir palaikymo sistemos sukūrimas ir diegimas viešajame sektoriuje“ įgyvendinamos veiklos prisidės prie skirtingų amžiaus grupių valstybės tarnautojų kompetencijų didinimo ir valstybės tarnautojų konkurencingumo didinimo jiems netekus valstybės tarnautojo statuso.

Įgyvendinant projektą „Pažangios viešojo sektoriaus žmogiškųjų išteklių valdymo sistemos sukūrimas ir įdiegimas“ per 2024 metus su paslaugų teikėjais pasirašytos sutartys Viešojo sektoriaus darbuotojų registro informacinės sistemos (toliau – VSDRIS) sukūrimo ir įdiegimo paslaugoms įsigyti. VSDRIS bus kaupiami viešojo sektoriaus darbuotojų, įskaitant ir valstybės tarnautojų, duomenys, skirti įstaigoms padėti apskaityti ir valdyti žmogiškuosius išteklius.

Rodiklis „Asmenų, turinčių valstybės tarnautojo statusą (neįskaitant statutinių) skaičius“ tolydžio mažėja: 2018 m. asmenų, turinčių valstybės tarnautojo statusą (neįskaitant statutinių), buvo 28 564, 2022 m. – 26 851, 2024 m. – 25 658. Šis skaičiaus mažėjimas yra susijęs su sistemingu valstybės

tarnautojo sąvokos gryninimu ir viešojo administravimo funkcijų gryninimu, kurias pavedama atlikti tik valstybės tarnautojams arba įstatymų nustatytais atvejais kitiems asmenims (pavyzdžiui, AB „Registrų centras“ įstatymu taip pat pavesta vykdyti viešojo administravimo funkcijas, nors joje nėra nė vieno valstybės tarnautojo).

Paminėtina, kad valstybės tarnyba, kaip ir visuomenė, sensta, todėl rodiklis „Asmenų, turinčių valstybės tarnautojo statusą (neįskaitant statutinių) skaičius pagal amžiaus grupes“ taip pat kinta. Jei 2018 m. 18-30 amžiaus valstybės tarnautojų buvo 2 457, 2022 m. – 1 606, tai 2024 metais šios amžiaus grupės valstybės tarnautojų sumažėjo iki 1 321. Atitinkamai 41-50 amžiaus grupės valstybės tarnautojų skaičius didėja: 2018 m. tokių valstybės tarnautojų buvo 7 252, 2022 m. – 7 517, 2024 m. – 7 731.

2. Nr. 07-018-10- 06-01 „Stiprinti ES išorės sienos ir neteisėtos migracijos kontrolės pajėgumus ir gebėjimus“

Įgyvendinant Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. birželio 22 d. nutarimu Nr. XIV-2088, pažangos priemonę **Nr. 07-018-10- 06-01 „Stiprinti ES išorės sienos ir neteisėtos migracijos kontrolės pajėgumus ir gebėjimus“**, patvirtintą vidaus reikalų ministro 2022 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 1V-431, stiprinama valstybės sienos kontrolė, kuri padeda užkirsti kelią neteisėtam sienos kritimui ir prekybai žmonėmis, taip prisidedant prie darnaus vystymosi 16 DVT „Skatinti taikias ir įtraukias visuomenės darniam vystymuisi, suteikti visiems galimybes reikalauti teisingumo ir kurti veiksmingas, atsakingas ir įtraukias institucijas visais lygiais“ rodiklio „Prekybos žmonėmis aukų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų, pagal lytį, amžių ir išnaudojimo formą“ pasiekimo. Vykdam pažangos priemonės veiklas, 2024 m. buvo įgyvendinami projektai, užtikrinantys efektyvesnę valstybės sienos apsaugą, gerinantys patruliuojančių padalinių reagavimo pajėgumus: suremontuota apie 114 km prasčiausios būklės pasienio patrulio tako prie valstybės sienos su Baltarusija, įsigytos 136 įvairios paskirties transporto priemonės bei 15 bepiločių orlaivių sistemų.

3. Nr. 07-019-10-04-02 „Stiprinti gyventojų perspėjimą, informavimą ir savisaugą“

Įgyvendinant Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. XIV-2946, pažangos priemonę Nr. 07-019-10-04-01 „Stiprinti pasirengimą valdyti krizes ir ekstremaliąsias situacijas ir šalinti jų padarinius“, patvirtintą vidaus reikalų ministro 2023 m. kovo 14 d. įsakymu Nr. 1V-127, ir pažangos priemonę Nr. 07-019-10-04-02 „Stiprinti gyventojų perspėjimą, informavimą ir savisaugą“, patvirtintą vidaus reikalų ministro 2023 m. lapkričio 23 d. įsakymu Nr. 1V-738, stiprinamas gyventojų atsparumas galimoms nelaimėms, taip prisidedant prie 1 DVT „Panaikinti visų formų skurdą visose šalyse“ rodiklio 1.5. „Iki 2030 metų sustiprinti neturtingųjų ir pažeidžiamųjų padėtyje atsidūrusių asmenų atsparumą, mažinti jų neapsaugojimą ir pažeidžiamumą su klimatu susijusių ekstremalių įvykių ir kitų ekonominių, socialinių ir aplinkosaugos sukrėtimų bei nelaimių atžvilgiu.“ ir 11 DVT „Darnus miestai ir bendruomenė“ rodiklio 11.5 „Iki 2030 metų smarkiai sumažinti su gaivalinėmis nelaimėmis susijusių mirčių ir jų paveiktų žmonių skaičių, taip pat labai sumažinti tiesioginius ekonominius nuostolius, susijusius su pasauliniu bendruoju vidaus produktu, kuriuos sukelia gaivalinės nelaimės, įskaitant su vandeniu susijusias gaivalines nelaimes, sutelkiant dėmesį į neturtingųjų ir pažeidžiamoje padėtyje atsidūrusių žmonių apsaugą.“

Vykdam pažangos priemonės Nr. 07-019-10-04-01 „Stiprinti pasirengimą valdyti krizes ir ekstremaliąsias situacijas ir šalinti jų padarinius“ veiklas, 2024 m. įsigyti 6 transportavimo konteineriai turimiems mobiliems gyventojų sanitarinio švarinimo įrangos komplektams, pasirašytos sutartys dėl 4 mobilių žmonių ir daiktų švarinimo punktų įsigijimo ir dėl 6 mobilių technikos švarinimo punktų įsigijimo, švarinimo punktų pristatymas numatytas 2025 m. Vykdam pažangos

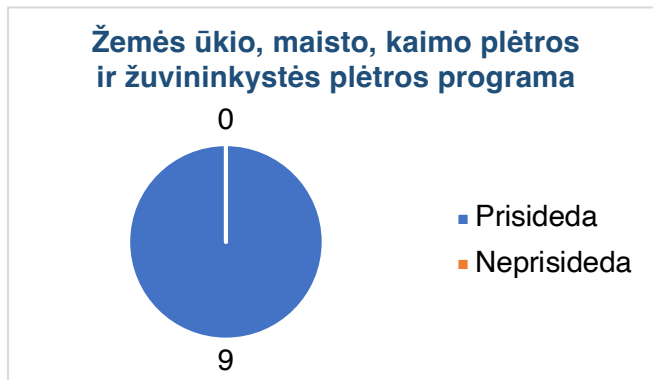
priemonės Nr. 07-019-10-04-02 „Stiprinti gyventojų perspėjimą, informavimą ir savisaugą“ veiklas, 2024 m. pasirašytos sutartys dėl perspėjimo sirenų įsigijimo.

14. LR ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

• Žemės ūkio, maisto, kaimo plėtros ir žuvininkystės plėtros programa

Prie DV HP įgyvendinimo prisideda 2022–2030 metų Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto, kaimo plėtros ir žuvininkystės plėtros programa. **Prie DV HP įgyvendinimo prisideda visos 9 pažangos priemonės, numatytos šioje plėtros programoje**

Paramos gavėjai, vykdančys projektus remiamus pagal Žemės ūkio ministerijos įgyvendinimo programas, prekes ir paslaugas perka žaliai vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu, Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus, tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. D1- 508 bei Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Nr. 3D-637 „Dėl Projekto vykdytojo, pretenduojančio gauti paramą iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, prekių, paslaugų ar darbų pirkimo taisyklių patvirtinimo“.

Įvertinus 9 pažangos priemones, kurios turėtų prisidėti prie DV HP įgyvendinimo, matyti, kad patvirtinti visi pažangos priemonių aprašai. Šių pažangos priemonių įgyvendinimas prisidės prie 2 DV HP įgyvendinimo stebėsenos rodiklių: visos 9 pažangos priemonės prisidės prie darnaus vystymosi indekso ir 8 pažangos priemonės prisidės prie ŠESD rodiklio reikšmių siekimo. Šios pažangos priemonės tiesiogiai prisidės prie Darbotvarkės 2030 DVT įgyvendinimo – vykdant veiklas bus prisidedama prie 2, 8, 9, 11, 12, 13, 14 ir 15 DVT.

1. Nr. 15-001-01-14-01 „Nustatyti ir įdiegti į gamybą tvarios žemės ūkio gamybos ir perdirbimo principus, užtikrinant produktyvumą ir konkurencingumą vietos ir eksporto rinkose“

Pažangos priemonę sudaro 16 jos įgyvendinimo pažangos veiklų: Remti investicijas į žemės ūkio valdas; Remti investicijas į smulkių-vidutinių ūkių plėtrą; Remti investicijas į labai smulkių ūkių plėtrą; Rekonstruoti melioracijos sistemas diegiant reguliuojamą drenažą; Prevenciškai sumažinti galimų gaivalinių nelaimių, klimato kaitos nepalankius padarinius; Remti investicijas į žemės ūkio produktų perdirbimą; Remti investicijas į bioekonomikos verslus; Remti jaunųjų ūkininkų įsikūrimą; Kompensuoti pasėlių, augalų ir gyvūnų draudimo išlaidas; Remti savitarpio pagalbos fondus; Skatinti bendruomenių inicijuotą vietos plėtrą (LEADER); Remti sumanaus kaimo strategijų įgyvendinimą; Plėtoti Europos inovacijų partnerystę kuriant ir diegiant inovacijas žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje; Remti parodomuosius projektus ir informacinę veiklą; Remti mokymą ir įgūdžių įgijimą; Remti konsultavimo paslaugas.

Iki 2024 m. pabaigos paraiškų priėmimas prasidėjo visose pažangos priemonės veiklose. 2024 m. gruodžio 31 d. paskelbta kvietimų už 562,6 mln. Eur, pasirašyta sutarčių už 171,5 mln. Eur.

Veiklos nukreiptos į tvarią Lietuvos žemės ir maisto ūkio plėtrą, didinant sektoriaus pridėtinę vertę ir konkurencingumą, remiant perspektyvių ūkių (ypač smulkių ir vidutinių) pajamas, ūkių modernizavimą, kuriant gyvybingą, ūkininkavimui, verslui patrauklų kaimą.

Siekiant spręsti kartų kaitos problemas žemės ūkyje, buvo remiami jaunieji ūkininkai (iki 40 m. amžiaus), pradedantys veiklą žemės ūkio sektoriuje. Nuo veiklos įgyvendinimo pradžios iki 2024 m. gruodžio 31 d. suteikta parama 287

jaunųjų ūkininkų ūkiams įkurti, jiems išmokėta jau 12,7 mln. Eur paramos. Per veiklos įgyvendinimo laikotarpį jaunųjų ūkininkų įsikūrimo išmokai iš viso numatyta skirti 75 mln. Eur lėšų.

Siekiant tobulinti ūkininkų žinias ir gebėjimus buvo remiamos konsultacijos, mokymai, keitimaisi žiniomis dalyvaujant Europos inovacijų partnerystės veiklos grupėse. Keitimosi žiniomis ir informacijos sklaidos veiklose iki 2024 m. gruodžio 31 d. patvirtintos 1832 paraiškos už 1,8 mln. Eur, sumokėta 739,9 tūkst. Eur.

Skatinant bendruomenių iniciuotą vietos plėtrą buvo remiamos vietos plėtros strategijos kaimo vietovėse, įgyvendinamos pagal priemones LEADER, bei sumanaus kaimo strategijos su integruotais sumanių kaimų projektais, remiamos pagal priemonę „Sumanieji kaimai“. 2024 m. 4 Lietuvos kaimo vietovių vietos veiklos grupės pateikė sumanaus kaimo strategijas. Šios strategijos, kurių bendra vertė siekia 4,9 mln. Eur, atveria naujas galimybes kaimo gyventojams – skatinant tvarią plėtrą, socialinę įtrauktį ir technologinį pažangumą, jos žada reikšmingus pokyčius savo regionuose. Partnerystės principu pateiktose sumanaus kaimo strategijose iš viso bendradarbiaus 18 kaimo plėtros dalyvių (nevyriausybinių organizacijų, rajono savivaldybių, verslo įmonių).

Patvirtintos visos 49 vietos plėtros strategijos pagal bendruomenių iniciuotą vietos plėtrą (LEADER) už 76,1 mln. Eur.

Visos veiklos prisidės prie darnaus vystymosi indekso, o veiklos Rekonstruoti melioracijos sistemas diegiant reguliuojamą drenažą; Prevenciškai sumažinti galimų gaivalinių nelaimių, klimato kaitos nepalankius padarinius; Remti investicijas į žemės ūkio produktų perdirbimą; Remti investicijas į bioekonomikos verslus iš dalies prisidės prie ŠESD rodiklio reikšmių siekimo. Ši pažangos priemonė tiesiogiai prisidės prie Darbotvarkės 2030 2, 9, 11, 12, 13 darnaus vystymosi tikslų (toliau – DVT) įgyvendinimo.

2. Nr. 15-001-01-14-02 „Pagerinti valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių būklę didinant žemės ūkio veiklos konkurencingumą“

Pažangos priemonės tikslas – atlikti valstybei nuosavybės teise priklausančių blogos būklės melioracijos inžinerinių statinių (toliau – MIS) rekonstravimo darbus, siekiant pagerinti valstybei nuosavybės teise priklausančių MIS būklę, užtikrinti jų tinkamą veikimą, mažinti paviršinių vandens telkinių taršą bei prisidėti prie potvynių prevencijos.

Pažangos priemonė prisideda prie darnaus vystymosi indekso ir prie ŠESD rodiklio reikšmių siekimo. Ši pažangos priemonė tiesiogiai prisidės prie 2, 9, 15 DVT įgyvendinimo.

3. Nr. 15-001-01-14-03 „Sudaryti sąlygas perspektyvioms, konkurencingoms ir patrauklioms tvarios žvejybos, darnios akvakultūros, saugaus žuvininkystės produktų tiekimo veikloms ir panaudoti mėlynosios ekonomikos teikiamas galimybes žvejybos ir akvakultūros regionuose“

Pažangos priemonę sudaro 10 pažangos veiklų: Investicijos į tvarų žvejybos verslą; Paukščius apsaugančių žvejybos valdymo priemonių taikymo ir žinduolių, kurie saugomi, daromos žalos kompensavimo sistemos; Laikinas žvejybos veiklos nutraukimas; Mokslo atstovų ir akvakultūros įmonių bendradarbiavimo veiklos; Gamybinės investicijos (ilgalaikis turtas) į tvarią akvakultūros gamybą ir susijusias pridėtinę vertę kuriančias veiklas; Investicijos į žvejybos ir akvakultūros produktų perdirbimą; Gamintojų organizacijų veiklos skatinimas; Rinkų priemonės (įskaitant skirtas geresniam atsekamumui ir kokybei užtikrinti); Vietos plėtros strategijų rengimas; Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas.

Iki 2024 m. gruodžio 31 d. paraiškų priėmimas prasidėjo 8 iš 10 veiklų (veikla „Investicijos į žvejybos ir akvakultūros produktų perdirbimą“ nebus įgyvendinama vadovaujantis 2024 m. atlikto pakartotinio finansinių instrumentų išankstinio vertinimo rezultatais). Paskelbta kvietimų už 22,5 mln. Eur, 2024 m. gruodžio

30 d. priimta paraiškų už 9,5 mln. Eur, išmokėta – 570 tūkst. Eur.

Pažangos priemone siekiama išlaikyti ir skatinti aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių požiūriu tvarią žuvininkystės produktų gamybą 2021–2027 m. Teikiant finansinę paramą pagal šią priemonę, remiamos investicijos laive ir (arba) krante, skirtos sugautų žuvų pridėtinei vertei didinti; sugautų žuvų kokybei išsaugoti, pagerinti; nepageidaujamos priegaudos panaudojimui, tvarkymui; pažangių technologijų, prisidedančių prie poveikio aplinkai mažinimo, diegimui žvejybos laivuose; investicijos į mokslo atstovų ir akvakultūros įmonių bendradarbiavimo veiklas siekia išbandyti ir diegti pažangias technologijas ir metodus, įskaitant mėlynosios bioekonomikos ir žiedinės ekonomikos plėtros galimybių identifikavimą, akvakultūros sektoriuje. Remtini taikomieji moksliniai tyrimai, kurie skirti skatinti mokslininkų ir žvejų keitimąsi žiniomis, sprendžiant aktualias akvakultūros sektoriaus problemas.

2024 m. įsibėgėjo veiklą Gamintojų organizacijų veiklos skatinimui, Vietos plėtros strategijoms bei Gamybinėms investicijoms į tvarią akvakultūros gamybą įgyvendinimas, kuriose numatyta didinti išteklių naudojimo efektyvumą (pasirašytos 9 naujos paramos teikimo sutartys), tačiau mažiau projektų nei planuota buvo įgyvendinti iki 2024 metų pabaigos, todėl planuotas rodiklio pasiekimas šiek tiek nusikėlė.

Visos veiklos prisidės prie darnaus vystymosi indekso, remiamos investicijos į energijos gamybą iš atsinaujinančių šaltinių prisidės prie ŠESD rodiklio reikšmių siekimo. Veiklos tiesiogiai įgyvendina 8, 12, 14 DVT.

4. Nr. 15-001-02-12-01 „Didinti produkcijos pridėtinę vertę remiant ekologišką, sveikatai palankių ir kokybiškų maisto produktų gamybą bei vartojimą“

Pažangos priemonę sudaro 2 pažangos veiklos: Skatinti trumpas tiekimo grandines; Remti ekologinę akvakultūros gamybą.

Iki 2024 m. gruodžio 31 d. paraiškų rinkimas prasidėjo abejose veiklose.

Pažangos priemone siekiama remti horizontalių ir vertikalų subjektų bendradarbiavimą, kuriant ir plėtojant trumpąsias žemės ūkio ir maisto tiekimo grandines. Ši veikla prisidės prie aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos gerinimo tikslų, nes ja skatinama vietinės produkcijos, ypač ekologiškos ir pagal maisto kokybės schemas užaugintų produktų vartojimas, dėl trumpesnių transportavimo atstumų mažinamas anglies pėdsakas. Trumposioms tiekimo grandinėms paskelbtas kvietimas už 5 mln. Eur. gautos 5 paraiškos (dar nepatvirtintos) už 725,6 tūkst. Eur.

2024 m. buvo sėkmingai plėtojama ekologinės akvakultūros produkcijos gamyba, vartotojams tiekiant maistingus ir tvarius akvakultūros produktus. Ekologinę produkciją gaminančiuose akvakultūros ūkiuose didesnis dėmesys skiriamas tausojamajai gamybai, žuvų suleidimo tankiui, žuvų sveikatai, gerovei, vandens kokybei. Ekologiška akvakultūros produkcija gaminama laikantis pagrindinių ekologinės žuvininkystės principų: geros kokybės produkto gamyba, nenaudojant jokių dirbtinių priedų; minimalaus poveikio aplinkai ir produktų apsaugai nuo taršos iš aplinkos užtikrinimas; gera žuvų sveikatos priežiūra, tinkama aplinka ir minimalus stresas, mažėjantys susirgimo atvejai; veterinarinių-sanitarinių reikalavimų vykdymas; minimalus leistinų veterinarinių preparatų naudojimas; sintetinių trąšų ir pesticidų atsisakymas tvenkinius papildomai tręšiant tik leistinomis mineralinėmis ir organinėmis trąšomis. Pagal veiklą Remti ekologinę akvakultūros gamybą paskelbta kvietimų už 4,2 mln. Eur, pasirašyta sutarčių už 896,2 tūkst. Eur.

Veiklos prisidės prie darnaus vystymosi indekso ir prie ŠESD rodiklio reikšmių siekimo, bei tiesiogiai prisidės įgyvendinant 2, 13, 14 DVT.

5. Nr. 15-001-02-12-02 „Užtikrinti trumpųjų maisto grandinių plėtrą“

Pažangos priemone užtikrinama pagal nacionalinės žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemą pagamintų maisto produktų vartojimo skatinimo ikimokyklinio ugdymo įstaigose parama, dengiant kainų skirtumą, kuris susidaro, vaikų maitinimui naudojant pagal kokybės sistemas pagamintus produktus vietoj įprastinių maisto produktų ir žaliavų, kur vienas iš paraiškų reitingavimo kriterijų – produktų įsigijimas, laikantis trumposios maisto tiekimo grandinės principo.

Pažangos priemonė prisideda prie darnaus vystymosi indekso, nes tiesiogiai prisideda prie 2 DVT įgyvendinimo.

6. Nr. 15-001-06-02-01 „Pritaikyti aplinkos, klimato kaitos ir kitus valdymo įsipareigojimus bei inovatyvias, tausias technologijas žemės ūkio ir miškininkystės veikloje“

Pažangos priemonę sudaro 4 pažangos veiklos: Skatinti ekologinį ūkininkavimą; Remti tvarias investicijas į žemės ūkio valdas; Kuro sąnaudų mažinimas plėtojant bearimą žemės dirbimą; Pažangos priemonėje planuojamų veiklų pagrįstumo vertinimas.

2024 m. paraiškos buvo renkamos visoms veikloms (išskyrus *Pažangos priemonėje planuojamų veiklų pagrįstumo vertinimas*) 2024 m. gruodžio 31 d. paskelbta kvietimų už 178,5 mln. Eur. Pasirašyta sutarčių veiklose už 119,8 mln. Eur.

2024 m. paraiškos buvo priimanamos visoms veikloms (išskyrus Pažangos priemonėje planuojamų veiklų pagrįstumo vertinimą).

2024 m. gruodžio 31 d. paskelbta kvietimų už 178,5 mln. Eur. Pasirašyta sutarčių veiklose už 119,8 mln. Eur.

Minėtos veiklos tiesiogiai ir prevenciškai prisideda prie klimato švelninimo ir prisitaikymo prie jo, skatinant diegti ir plėtoti tvarias inovatyvias žemės ūkio gamybos technologijas. Remiant ekologinį ūkininkavimą siekiama didinti aukštos kokybės maisto produktų gamybą, biologinės įvairovės

išsaugojimą, ekosistemų stabilumo palaikymą vengiant neigiamo poveikio aplinkai. Iki 2024 m. gruodžio 31 d. patvirtinta paramos suma už 91,1 mln. Eur, o išmokėta 90,8 mln. Eur (tai sudaro 31 proc. visų paramai skirtų lėšų per laikotarpį).

Remiamos tvarios investicijos gyvulininkystės sektoriuje prisidės prie ŠESD ir (ar) amoniako išmetimo mažinimo, oro kokybės gerinimo, atsinaujinančių energijos išteklių ir aplinkai nekenksmingų praktikų, susijusių su ūkinių gyvūnų auginimu ir mėšlo tvarkymu taikymo. Iki 2024 m. gruodžio 31 d. patvirtinta paramos suma už 24,4 mln. Eur, o išmokėta 1,8 mln. Eur.

Bearimis žemės dirbimas, prisideda prie dirvožemio kokybės gerinimo, energijos taupymo ir kitų gamybinių išteklių (kaip trąšų, augalų apsaugos produktų ir technikos) sąnaudų mažinimo bei efektyviausiai prisideda prie dirvožemio biologinės įvairovės puoselėjimo. Modernizavimo fondo dėka barimėmis technologijomis dirbami plotai 2024 m. išaugo iki 1,47 mln. hektarų. Iš veiklai skirtų 30 mln. Eur per visą laikotarpį iki 2024 paskelbta kvietimų už 4,8 mln. Eur. pasirašyta sutarčių už 4,2 mln. Eur. 2030 m. planuojama pasiekti, kad mažiausiai 35 proc. produkuojančios žemės būtų panaudota taikant bearimą technologiją (finansuojama Modernizavimo fondo lėšomis).

Visos veiklos (išskyrus Pažangos priemonėje planuojamų veiklų pagrįstumo vertinimas) prisidės prie darnaus vystymosi indekso ir prie ŠESD rodiklio reikšmių siekimo, bei tiesiogiai prisidės įgyvendinant 12, 13, 15 DVT.

7. Nr. 15-001-06-02-02 „Didinti ŠESD absorbcinius pajėgumus (atkuriant pelkių (durpžemių) hidrologinį režimą“

Pažangos priemonė skirta didžiausiam ŠESD emisijų mažinimo potencialui, kuris slypi pažeistose (nusausintose) šlapynėse (durpžemiuose). 2024 m. nuo birželio 16 iki rugpjūčio 19 d. vyko kvietimas teikti paraiškas bendram investicijų projektui "Šiltnamio efektą sukeliančių dujų absorbcinių pajėgumų didinimas (atkuriant pelkių (durpynų) hidrologinį režimą)". Nacionalinė mokėjimo agentūra, kaip projekto vykdytoja, informavo, kad paraiškų negauta, be to nebuvo sulaukta

ir jokio potencialių pareiškėjų domėjimosi šia priemone.

Šiuo metu Europos komisijai pateiktas siūlymas dėl lėšų perskirstymo kitoms priemonėms.

Pažangos priemonė prisidėtų prie darnaus vystymosi indekso, ir prie ŠESD rodiklio reikšmių siekimo. Ši pažangos priemonė tiesiogiai prisidėtų prie 13 ir 15 DVT įgyvendinimo.

8. Nr. 15-001-06-02-03 „Atkurti ir gerinti su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusias ekosistemas“

Pažangos priemonę sudaro 10 pažangos veiklų: Remti miško veisimą ir atkūrimą; Gerinti miško priežiūrą ir apsaugą; Kompensuoti praradimus dėl privalomų įsipareigojimų „Natura 2000“ miškuose; Kompensuoti praradimus dėl privalomų įsipareigojimų „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje; Remti ūkininkaujančius vietovėse su gamtinėmis ar kitomis specifinėmis kliūtimis; Remti laukinių paukščių apsaugą už „Natura 2000“ teritorijos ribų; Remti investicijas į miško jaunuolynų ugdymą; Remti negamybines investicijas, susijusias su biologinės įvairovės, buveinių, kraštovaizdžių atkūrimu ir išsaugojimu; Taikyti apsaugos priemones nuo didžiųjų plėšrūnų daromos žalos; Išsaugoti nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulius ir naminius paukščius.

2024 m. kvietimai paskelbti 5 iš 10 veiklų už 59,7 mln. Eur. 2024 m. gruodžio 31 d. pasirašyta sutarčių už 29,5 mln. Eur.

Veiklos tiesiogiai ar prevenciškai nukreiptos į tvarių inovatyvių technologijų diegimą ir taikymą, aukštesnių nei geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės (GAAB) reikalavimų laikymąsi siekiant mažinti išmetamų ŠESD kieki. Siekiama pagerinti agrarinio kraštovaizdžio ekologinę būklę. Siekiama įgyvendinti ambicingus ekosistemų atkūrimo tikslus, kur bent 30 proc. buveinių apsaugos būklė būtų gera arba bent jau būtų pastebima teigiama tendencija. Parama bus skiriama miško įveisimui, jaunuolynų ugdymui, miško atkūrimai bei priežiūrai, kompensuojami praradimai dėl įsipareigojimų „Natura 2000“ miškuose bei ariamojoje žemėje. Paraiškos

2023-2027 m. laikotarpiui bus dar renkamos, šiuo metu mokėjimai vyksta iš Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos lėšų. Remiama laukinių paukščių apsauga iki 2024 m. gruodžio 31 d. pasirašyta sutarčių ir išmokėta už 1,7 mln. Eur (tai sudaro 29 proc. viso laikotarpiui skirto finansavimo).

Siekiant paremti ūkininkaujančiuosius vietovėse, kuriose yra gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, buvo mokamos kompensacinės išmokos – iki 2024 m. gruodžio 31 d. patvirtinta ir išmokėta 27,7 mln. Eur paramos suma, tai 6 proc. daugiau negu planuota 2024 m. 2024 m. šiose vietovėse deklaruoti plotai siekė 727,7 tūkst. ha – 3,7 proc. daugiau nei planuota. Paramos dydis šiose vietovėse yra didesnis už nustatytą vidutinį paramos dydį.

Visos veiklos prisidės prie darnaus vystymosi indekso ir prie ŠESD rodiklio reikšmių siekimo, bei tiesiogiai prisidės įgyvendinant 13, 15 DVT.

9. Nr. 15-001-06-02-04 „Pritaikyti aplinkos, klimato kaitos ir kitus valdymo įsipareigojimus bei inovatyvias, tausias technologijas jūrų reikalų ir žuvininkystės veikloje“

Pažangos priemonę sudaro 8 pažangos veiklos: Mokslo atstovų ir žvejų bendradarbiavimo veiklos, skirtos išbandyti ir diegti pažangias technologijas ir metodus žvejybos sektoriuje bei keistis žiniomis; Žvejybos poveikio jūrų aplinkai mažinimas (įskaitant nepageidaujamos prieгаudos mažinimą) ir žvejybos pritaikymas siekiant apsaugoti rūšis); Pagrindinių arba pagalbinių variklių keitimas arba modernizavimas; Žvejybos veiklos nutraukimas visam laikui; Išsaugojimo priemonių, skirtų ilgalaikiam žuvų išteklių atkūrimui, įgyvendinimas; Jūros šiukšlių ir nepageidaujamos prieгаudos tvarkymas; Gamtotvarkos priemonių įgyvendinimas; Gyvūnų ir visuomenės sveikatos priemonės.

2024 m. paraiškos buvo renkamos (arba pradėtos rinkti) 7 iš 8 veiklų 2024 m. gruodžio 31 d. paskelbta kvietimų 17,8 mln. Eur pasirašyta sutarčių už 3 mln. Eur.

Veiklos daugiausia prisidėjo siekiant užtikrinti, kad verslinė žvejyba Lietuvoje būtų tvari aplinkosaugos (mažinamas poveikis aplinkai) požiūriu, prisidedant prie tikslo – apsaugoti jūrą ir padidinti gerovę – įgyvendinimo. Buvo mažinamas žvejybos poveikis jūrų aplinkai ir žvejybos pritaikymas siekiant apsaugoti rūšis, siekiama investuoti į tiesioginį žuvų išteklių atkūrimą, šių žuvų išteklių žuvivaisai skirtos infrastruktūros įrengimą ir (ar) atnaujinimą. Taip pat investicijos buvo nukreipiamos į įrangos ir (arba) įrankių įsigijimą, gerinant žvejybos įrankių atranką dydžio arba rūšių atžvilgiu, arba kuriais yra panaikinamas fizinis ir biologinis žvejybos poveikis ekosistemai bei jūros dugnui.

2024 m. 18 akvakultūros įmonių tvenkinių pagal veiklą „Gamtotvarkos priemonių įgyvendinimas“ vykdė patvirtintus gamtotvarkos planus, kuriuose numatyti veiksmai ir darbai prisidėjo prie biologinės įvairovės išsaugojimo.

Visos veiklos prisidės prie darnaus vystymosi indekso, veikla Pagrindinių arba pagalbinių variklių keitimas arba modernizavimas ir prie ŠESD rodiklio reikšmių siekimo, bei tiesiogiai prisidės įgyvendinant 8, 12, 14 DVT.